

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO I OBSZARY NATURA 2000**

**PLANU URZĄDZENIA LASU
NADLEŚNICTWA GÓRA ŚLĄSKA**

na okres od 1 stycznia 2025 r. do 31 grudnia 2034 r.

Poznań, 01.01. 2025

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	4
2. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	5
3. WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW I SYMBOLI	10
3.1 Skróty i symbole zastosowane w tekście	10
3.2 Symbole gatunków drzew	11
3.3 Typy siedliskowe lasu	11
3.4 Słownik terminów leśnych	12
4. UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA W PROCESIE TWORZENIA PROJEKTU PLANU URZĄDZENIA LASU	15
5. INFORMACJE OGÓLNE	16
5.1 Podstawa prawna prognozy oddziaływania na środowisko	16
5.2 Zakres dokumentu	18
5.3 Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy oddziaływania na środowisko	18
5.4 Zawartość planu urządzenia lasu	19
5.5 Główne cele planu urządzenia lasu	22
5.6 Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia planu urządzenia lasu	22
5.7 Powiązania planu urządzenia lasu z innymi dokumentami, w tym dokumentami, dla których zostały sporządzone strategiczne oceny	26
5.8 Metody analizy skutków realizacji postanowień planu oraz częstotliwość jej przeprowadzenia	27
5.9 Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	27
6. OPIS, ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA	29
6.1 Położenie oraz budowa geologiczna	29
6.2 Charakterystyka drzewostanów i ekologiczna ocena stanu lasu	31
6.3 Siedliska przyrodnicze	32
6.4 Walory kulturowe	34
6.4.1. Ważniejsze obiekty kultury materialnej w zasięgu terytorialnym	34
6.4.2. Zabytki kultury materialnej na gruntach nadleśnictwa	34
6.5 Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	35
6.5.1. Obszary chronionego krajobrazu	35
6.5.2. Obszary Natura 2000	36
6.5.3 Użytki ekologiczne	43
6.5.4 Pomniki przyrody	45
6.5.5 Ochrona gatunkowa	45
6.6 Określenie obszarów potencjalnej kolizji między celami ochrony przyrody a gospodarką leśną	45
6.7 Istniejące problemy ochrony przyrody istotne z punktu widzenia realizacji planu urządzenia lasu dla nadleśnictwa	46
6.8 Potencjalne skutki braku realizacji planu urządzenia lasu	54
7. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE PLANU NA ŚRODOWISKO I OBSZARY NATURA 2000	56

7.1 Przewidywanie oddziaływanie planu na środowisko.....	56
7.2 Oddziaływanie na różnorodność biologiczną.....	56
7.3 Oddziaływanie na ludzi	57
7.4 Oddziaływanie na rośliny i zwierzęta, w szczególności na gatunki chronione.....	57
7.4.1 Rośliny i grzyby.....	58
7.4.2 Zwierzęta	61
7.5 Oddziaływanie na wodę.....	70
7.6 Oddziaływanie na powietrze.....	71
7.7 Oddziaływanie na powierzchnię ziemi.....	71
7.8 Oddziaływanie na krajobraz	71
7.9 Oddziaływanie na klimat.....	72
7.10 Oddziaływanie na zasoby naturalne	72
7.11 Oddziaływanie na zabytki i dobra kultury materialnej.....	72
7.12 Zestawienie zbiorcze wpływu planu urządzenia lasu na środowisko	73
7.13 Prognoza oddziaływania zabiegów planu urządzenia lasu na cele ochrony obszarów chronionego krajobrazu	75
7.14 Prognoza oddziaływania zabiegów planu urządzenia lasu na cele ochrony użytków ekologicznych	76
7.14.1 Wiewierz	76
7.14.2 Wiklina	76
7.14.3 Łąka Trzęślicowa.....	76
7.14.4 Żurawie Pierzowisko	76
7.14.5 Kanał Świernia.....	77
7.15 Prognoza oddziaływania planu urządzenia lasu na specjalne obszary ochrony siedlisk	77
7.15.1 Dolina Dolnej Baryczy PLH020084	77
7.16 Prognoza oddziaływania planu urządzenia lasu na obszary wspólnej ochrony ptaków i siedlisk przyrodniczych	84
7.16.1 Łęgi Odrzańskie PLC020002.....	84
7.17 Prognoza oddziaływania planu urządzenia lasu na siedliska przyrodnicze znajdujące się poza granicami obszarów ochrony siedlisk	91
7.18 Przewidywane oddziaływanie na integralność obszarów Natura 2000.....	94
 8. PRZEWIDYWANE ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE I OGRANICZENIE NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ PLANU NA ŚRODOWISKO	 95
 9. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZASTOSOWANYCH W PLANIE.....	 96
 10. WYKONAWCY PRAC	 97
 11. LITERATURA I MATERIAŁY POMOCNICZE	 98

1. Wstęp

Od wielu lat panuje w Polsce trend zmieniający ogólne spojrzenie na las i jego zasoby. Dzieje się to poprzez rosnące zainteresowanie powszechną ochroną przyrody oraz przede wszystkim wprowadzeniem w Polsce sieci Natura 2000. Konsekwencją tych działań są nowe zasady postępowania wobec leśnych zasobów, podparte uregulowaniami prawnymi m.in. Ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Gospodarka leśna w Polsce oparta jest na wytycznych zawartych w planie urządzenia lasu (Ustawa o lasach). Wszelkie zabiegi, czyli wytyczne planu u.l. przeprowadzane w lasach mogą w mniejszym lub większym stopniu wpływać na środowisko. Zgodnie z ustawą OOŚ organy opracowujące projekty wymienione w art. 46 tej ustawy, są zobligowane do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania danego projektu na środowisko. Ustawa ta zobowiązuje, zatem Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe do posiadania dokumentu strategicznej oceny oddziaływania planu dla danego nadleśnictwa, dla którego wykonano plan urządzenia lasu.

Niniejsze opracowanie sporządzono dla planu urządzenia lasu wykonanego w ramach VI rewizji dla Nadleśnictwa Góra Śląska na okres 01.01.2025 r. – 31.12.2034 r.

2. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Podstawą prawną niniejszej prognozy jest Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Zakres i treść prognozy wynikają bezpośrednio z art. 51 ustawy. Przy sporządzaniu prognozy wzięto pod uwagę m.in. zapisy Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Celem prognozy jest określenie wpływu zaprojektowanych w planie urządzenia lasu zabiegów na środowisko, obszary Natura 2000 oraz inne obszary chronione leżące w zasięgu działania nadleśnictwa.

Dane potrzebne do sporządzenia niniejszej prognozy zaczerpnięto głównie z następujących źródeł:

- Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Góra Śląska (zawiera spis gatunków chronionych oraz zagrożonych);
- Powszechna inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, (przeprowadzona na podstawie Zarządzenia nr 31 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19 lipca 2006 r.) zweryfikowana w zakresie siedlisk przyrodniczych w latach: 2013-2014 i 2023-2024;
- Standardowe Formularze Danych dla obszarów Natura 2000 (określają szczegółowo przedmioty ochrony obszarów programu Natura 2000);
- Dokumentacje źródłowe nowopowstających planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000;
- Plany zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000.

Plan urządzenia lasu składa się z następujących elementów:

- Opisu taksacyjnego lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia;
- Tabel powierzchni i miąższości drzewostanów;
- Zestawień powierzchni lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia;
- Mapy gospodarczej lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia;
- Ogólnego opisu lasów i gruntów urządzanego obiektu;
- Zestawień powierzchni według czynności gospodarczych;
- Opisu celów i zasad trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej wraz z przewidywanymi sposobami ich realizacji i wynikającymi stąd zadaniami.

Do analizy wpływu planu na poszczególne elementy środowiska oraz przedmioty ochrony w obszarach Natura 2000 użyto metody macierzowej. Polega ona na „przetłumaczeniu” wartości liczbowych, przedstawionych w postaci tabel, na konkretny wpływ poszczególnych wskaźników gospodarczych, na siedliska przyrodnicze oraz poszczególne gatunki.

Projekt planu urządzenia lasu podlega zatwierdzeniu przez ministra właściwego ds. środowiska.

Konieczność sporządzenia planu urządzenia lasu wynika z Ustawy o lasach. Sporządza się go dla każdego nadleśnictwa na okres 10 lat. Działanie nadleśnictw w oparciu o plany urządzenia lasu ma służyć prowadzeniu trwale zrównoważonej gospodarki leśnej.

Elementy planu, które mogą wywierać najsilniejszy wpływ na środowisko to przyjęte w nim składy gatunkowe odnowień oraz zaprojektowane zabiegi: rębnie zupełne, cięcia pielęgnacyjne, odnowienia lasu oraz zalesienia.

Oceny tych zabiegów dokonano z pełną świadomością przyjętych metod przeprowadzonych inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych i uproszczeń, które zostały w nich zastosowane. Dlatego w przypadku występowania mikrosiedlisk zasadne jest stosowanie składu gatunkowego nowo zakładanych upraw zgodnych z występującymi rzeczywistymi siedliskami.

Jako metody analizy skutków realizacji zapisów planu urządzenia lasu zaproponowano monitoring obejmujący m. in. następujące elementy: zgodność składów gatunkowych drzewostanów z potencjalnym typem lasu na siedliskach przyrodniczych w obszarach Natura 2000; stan hydrogenicznych siedlisk przyrodniczych, występowanie gatunków obcych ekologicznie i geograficznie; zasoby martwego drewna; udział powierzchniowy starodrzewi; stan wykształcenia i zachowania siedlisk przyrodniczych.

W prognozie przeanalizowano możliwość transgranicznego oddziaływania zapisów planu. Ustalono, że ze względu na położenie Nadleśnictwa Góra Śląska oddziaływanie transgraniczne nie zachodzi.

W części ogólnej prognozy opisano stan środowiska z terenu nadleśnictwa. Omówiono jego położenie, klimat, wody i charakterystykę drzewostanów. Szczególną uwagę zwrócono na wartości przyrodnicze. Podano wyniki przeprowadzonych w latach 2013-2014 i 2023-2024 w nadleśnictwie weryfikacji siedlisk i gatunków Natura 2000, podczas których stwierdzono występowanie jedenastu typów siedlisk przyrodniczych, na łącznej powierzchni **1733,47 ha**.

W dalszej części omówiono stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem. Analizowane obszary chronione położone w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa to trzy obszary chronionego krajobrazu: Dolina Baryczy,

Krzywińsko-Osiecki wraz z zadrzewieniami generała Dezyderego Chłapowskiego i kompleksem leśnym Osieczna-Góra oraz Krzywińsko-Osiecki. W tej części prognozy omówione zostały przedmioty i cele ochrony ww. obszarów chronionych.

Grunty w stanie posiadania Nadleśnictwa Góra Śląska znajdują się w zasięgu dwóch obszarów Natura 2000: Dolina Dolnej Baryczy PLH020084 i Łęgi Odrzańskie PLC020002, których krótka charakterystyka została przedstawiona w dalszej części prognozy. W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa, obejmując niespełna 5,15 ha powierzchni, znalazł się maleńki fragment trzeciego obszaru: Ostoja nad Baryczą PLH020041. Ze względu na mały udział powierzchni i brak przedmiotów ochrony obszaru na gruntach nadleśnictwa odstąpiono od analizy wpływu p.u.l. na wspomniany wcześniej obszar.

Ogólnie opisano pomniki przyrody oraz rośliny, grzyby i zwierzęta objęte ochroną gatunkową z terenu nadleśnictwa.

W prognozie określono potencjalne miejsca konfliktu między wymogami ochrony przyrody, a zawartością planu urządzenia lasu. Niezgodności mogą dotyczyć tu w szczególności: realizacji składów gatunkowych przyjętych w elaboracie a naturalnych składów gatunkowych drzewostanów siedlisk przyrodniczych, stosowania rębni zupełnej a zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, problemu braku określenia terminów niektórych zabiegów w planie a ochrony ptaków (ryzyko wykonywania zabiegów w okresie lęgowym), wymogi ochrony lasu a konieczność pozostawiania martwego drewna w lesie.

Ogólnie omówiono problemy ochrony przyrody mogące mieć znaczenie dla realizacji planu urządzenia lasu. Chodzi tu głównie o zagrożenia związane z deficytem wody, stan zanieczyszczeń środowiska, zagrożenie pożarowe lasów, niedostosowanie składów gatunkowych drzewostanów do siedlisk przyrodniczych, zagrożenia powodowane przez niektóre gatunki owadów i grzybów.

Prognoza omawia skutki braku zrealizowania zapisów planu urządzenia lasu nadleśnictwa. Wskazuje się tu przede wszystkim na konieczność prowadzenia gospodarki leśnej w oparciu o plany urządzenia lasu (obowiązek ustawowy). Brak realizacji planu spowodowałby zaburzenie cyklu produkcji drewna, co miałyby niekorzystne skutki społeczne i ekonomiczne. Inne najważniejsze skutki braku realizacji planu to zwiększenie zagrożenia pożarowego lasów, wydłużenie okresu przebudowy składu gatunkowego drzewostanów niezgodnych z siedliskowym typem lasu, nadmierne starzenie się drzewostanów i deprecjacja surowca drzewnego, pogorszenie warunków dla rozwoju młodego pokolenia drzew, a tym samym zagrożenie trwałości zespołów roślinnych.

W dalszej części prognozy przeprowadzono szczegółową analizę wpływu planu na środowisko oraz obszary Natura 2000. Przeanalizowano wpływ planu na różnorodność

biologiczną, ludzi, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra kultury materialnej. Nie stwierdzono znacząco negatywnego oddziaływania planu urządzenia lasu na wymienione elementy środowiska. Stwierdzono, że w niektórych przypadkach wpływ ten może być pozytywny na skutek regulacji składu gatunkowego drzewostanów na siedliskach przyrodniczych.

Analizie poddano także wpływ planu na chronione i zagrożone gatunki roślin i zwierząt. Szczegółowiej omówiono gatunki, w przypadku, których znana jest dokładna lokalizacja stanowisk. W rozdziale przytacza się zalecenia zawarte w planie, których celem jest ochrona gatunków podczas zabiegów gospodarczych m. in. ochrona stanowisk roślin podczas cięć i zrywki w trakcie wykonywania trzebieży i czyszczeń, pozostawianie kęp drzewostanu podczas wykonywania rębni.

W następnych rozdziałach prognozy przeanalizowano wpływ zabiegów zaprojektowanych w p.u.l. na cele ochrony obszarów chronionego krajobrazu: Dolina Baryczy, Krzywińsko-Osiecki wraz z zadrzewieniami generała Dezyderego Chłapowskiego i kompleksem leśnym Osieczna-Góra oraz Krzywińsko-Osiecki. Nie stwierdzono znacząco negatywnego oddziaływania planu na wymienione wcześniej obszary.

W dalszej części prognozy poddano szczegółowej analizie wpływ zapisów planu na obszary Natura 2000. Przeprowadzono analizę oddziaływania zabiegów planowanych w p.u.l. na siedliska przyrodnicze i gatunki zwierząt stanowiące przedmioty ochrony obszarów Natura 2000. Analizie poddano także wpływ p.u.l. na siedliska przyrodnicze niebędące przedmiotami ochrony obszaru, a położonymi w ich granicach.

W prognozie opisano też wpływ zapisów planu na siedliska przyrodnicze znajdujące się na gruntach administrowanych przez Nadleśnictwo Góra Śląska i położonych poza granicami obszarów siedliskowych Natura 2000 – 3150, 6410, 6510, 9110, 9130, 9170, 9190, 91E0, 91F0.

Przeprowadzono analizę zgodności zaprojektowanych w planie składów gatunkowych odnowień dla siedlisk przyrodniczych z naturalnymi składami gatunkowymi siedlisk Natura 2000 – nie stwierdzono niezgodności.

Wskazano na pozytywny wpływ trzebieży w płatach siedlisk leśnych (regulacja składów gatunkowych drzewostanów). Oceniono areal siedlisk podlegający użytkowaniu rębniami częściowymi. W tym przypadku na podkreślenie zasługuje fakt, iż nie zaplanowano rębni zupełnych dla siedlisk przyrodniczych.

W końcowej części prognozy przedstawiono zawarte w planie rozwiązania mające na celu zapobieganie i ograniczenie negatywnych oddziaływań planu na środowisko oraz rozwiązania alternatywne do rozwiązań zastosowanych w planie. W żadnej z przeprowadzonych analiz nie stwierdzono znacząco negatywnego oddziaływania planu

urządzenia lasu. Jednak w pojedynczych przypadkach zaprojektowane w planie zabiegi potencjalnie mogą wywierać niekorzystny wpływ na gatunki uznane za cenne na terenie nadleśnictwa. Dla takich sytuacji w planie przewidziano szereg rozwiązań, które będą negatywny wpływ niwelować, np.:

- Chronić stanowiska rzadkich i chronionych gatunków roślin podczas zabiegów gospodarczych;
- W przypadku rębni zupełnej na stanowiskach rzadkich i chronionych roślin pozostawiać kępy drzewostanu;
- Nadleśnictwo jest zobligowane do zgłaszania stwierdzonych nowych siedlisk lęgowych gatunków ptaków strefowych do RDOŚ;
- W przypadku stwierdzenia nowych stanowisk lęgowych gatunków strefowych, przed powołaniem dla nich strefy ochrony należy prowadzić prace gospodarcze zgodnie z wymaganiami strefy okresowej i całorocznej;
- Przed przystąpieniem do wykonywania zabiegów gospodarczych w danym wydzieleniu należy dokonać oględzin w zakresie występowania chronionych gatunków;
- Przed przystąpieniem do zabiegów gospodarczych w wydzieleniach, gdzie zostały stwierdzone stanowiska chronionych gatunków roślin, grzybów i zwierząt, należy poinstruować wykonawców prac leśnych w zakresie przeprowadzenia robót w sposób jak najmniej szkodliwy dla stwierdzonych gatunków;
- Informacja o występowaniu stanowisk gatunków chronionych i ich siedliskach powinna być umieszczana i na bieżąco aktualizowana np. w kronice Programu Ochrony Przyrody oraz SILP;
- Prowadzić fachowe szkolenia pracowników terenowych (leśniczowie i podleśniczowie) oraz kadry inżynieryjno-technicznej z zakresu praktycznej znajomości chronionych gatunków flory i fauny występujących na terenie nadleśnictwa;
- Podczas prac postępować zgodnie z zapisami Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz. U. 2023, poz. 672).

Z powodu niestwierdzenia w żadnej z analiz prognozy znacząco negatywnego oddziaływania zapisów planu, nie zaprojektowano rozwiązań alternatywnych. Rozwiązania takie zawarte są już w planie. Zaliczyć tu można np. zamieszczone w programie ochrony przyrody zalecenie stosowania specjalnych składów gatunkowych podczas odnowień w miejscu występowania siedlisk przyrodniczych.

3. Wykaz stosowanych skrótów i symboli

3.1 Skróty i symbole zastosowane w tekście

BULiGL – Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej

d-stan – drzewostan

DP – Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa

DS – Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory

TD – typ drzewostanu

GZWP – główne zbiorniki wód podziemnych

IUL – Instrukcja Urządzania Lasu

KDO – klasa do odnowienia

KO – klasa odnowienia

NTG – Narada Techniczno-Gospodarcza

n-ctwo – nadleśnictwo

oddz. – oddział

OOŚ – ocena oddziaływania na środowisko

OZW – obszar mający znaczenie dla Wspólnoty

PGL LP – Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe

POP – Program Ochrony Przyrody

PEP – Polityka Ekologiczna Państwa

p.u.l. (plan u.l.) – plan urządzenia lasu

RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

ustawa OOŚ – Ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko

Rb. - rębnia

TP – trzebież późna

TSL – typ siedliskowy lasu

TW – trzebież wczesna

Ip – pierwsze piętro drzewostanu

IIp – drugie piętro drzewostanu

3.2 Symbole gatunków drzew

Bk – buk zwyczajny

Brz – brzoza

Db – dąb

Db.s – dąb szypułkowy

Db.c – dąb czerwony

Db.b – dąb bezszypułkowy

Dg – daglezwia zielona

Gb – grab

Kl – klon zwyczajny

Jd – jodła pospolita

Js – jesion

Jw – klon jawor

Md – modrzew

Ol – olsza czarna

So – sosna zwyczajna

Św – świerk pospolity

Wz – wiąz pospolity

Wz.s – wiąz szypułkowy

3.3 Typy siedliskowe lasu

Bs – bór suchy

Bśw – bór świeży

BMśw – bór mieszany świeży

BMw – bór mieszany wilgotny

BMb – bór mieszany bagienny

LMśw – las mieszany świeży

LMw – las mieszany wilgotny

Lśw – las świeży

Lw – las wilgotny

Ol – ols

OlJ – ols jesionowy

3.4 Słownik terminów leśnych

Czyszczenia wczesne – zabiegi pielęgnacyjne prowadzone w młodych drzewostanach zwykle przed osiągnięciem przez nie zwarcia. Głównym celem czyszczeń wczesnych jest regulacja składu gatunkowego drzewostanu i usunięcie drzew wadliwych. Dokonuje się wtedy selekcji negatywnej polegającej na usuwaniu drzew niepożądanych w drzewostanie. Czyszczenia wczesne są zabiegiem pielęgnacyjnym bez pozyskania drewna.

Czyszczenia późne – zabiegi pielęgnacyjne prowadzone w młodych drzewostanach po osiągnięciu przez nie zwarcia i zróżnicowaniu pozycji biosocjalnych drzew, mają charakter selekcji negatywnej. Celem czyszczeń późnych jest rozluźnienie drzewostanu i usunięcie drzew niepożądanych w drzewostanie (drzewa wadliwe, rozpieracze), w trakcie czyszczeń późnych może następować pierwsze pozyskanie drewna z drzewostanu.

Typ drzewostanu (TD) – typ drzewostanu przyjmuje się podczas KZP w formie docelowego zestawu pożądanych gatunków drzew, spodziewanego do uzyskania w wieku dojrzałości drzewostanu do odnowienia. Odpowiednio do funkcji lasu typ drzewostanu może przyjmować kierunek gospodarczy (dominacja funkcji produkcyjnej z uwzględnieniem podziału na grupy mezoregionów przyrodniczo-leśnych oraz typy siedliskowe lasu) lub ochronny (dominacja funkcji ekologicznych z uwzględnieniem potrzeb ochrony leśnych siedlisk przyrodniczych).

Gospodarstwa – w ramach obrębu leśnego tworzy się, dla celów planowania urzędzeniowego, jednostki regulacyjne nazywane gospodarstwami. Gospodarstwa tworzy się na podstawie dominujących funkcji pełnionych przez lasy, a także przyjętych celów gospodarowania (z uwzględnieniem możliwości produkcyjnych siedlisk leśnych).

Gospodarstwo specjalne – zalicza się tu drzewostany pełniące funkcje specyficzne, niezależnie od głównego podziału gospodarczego. Są to np.: rezerваты przyrody wraz z otulinami, projektowane rezerваты przyrody, wyłączone powierzchnie badawcze i doświadczalne, lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody (w tym na siedliskach łągowych i bagiennych), wyłączone drzewostany nasienne oraz drzewostany zachowawcze, lasy stanowiące ostoje zwierząt objętych ochroną gatunkową.

KDO – klasa do odnowienia – drzewostan użytkowany w ubiegłym dziesięcioleciu rębnią częściową lub gniazdową, w którym powierzchnia odnowiona stanowi mniej niż 50% powierzchni manipulacyjnej (powierzchni działki zrębowej) lub mniej niż 30% w przypadku rębni gniazdowej i w którym nadal przewiduje się stosować (w nadchodzącym 10-leciu) ten sam sposób użytkowania (odnowienia).

KO – klasa odnowienia – drzewostany z reguły rębne i przeszłorębne, podlegające równocześnie użytkowaniu i odnowieniu pod osłoną, w których co najmniej 50% powierzchni, a w drzewostanach użytkowanych rębiami gniazdowymi i stopniowymi, – co najmniej 30% powierzchni, zostało odnowione (naturalnie lub sztucznie) gatunkami głównymi o pełnej przydatności hodowlanej i które nadal wymagają stosowania rębni złożonych ze względu na konieczność odslaniania (po upływie określonego czasu) młodego pokolenia dla zapewnienia mu właściwych warunków rozwojowych. Do drzewostanów w klasie odnowienia mogą być zaliczane także drzewostany bliskorębne i młodszych klas wieku o niskim zadrzewieniu, przedplonowe lub położone w strefach uszkodzeń, wymagające przebudowy rębiami złożonymi, spełniające wyżej określone warunki procentowe i jakościowe istniejącego odnowienia (Więcko 1996).

Klasy wieku – w leśnictwie wiek drzewostanu zestawia się w klasy obejmujące okresy dwudziestoletnie i zapisywane cyframi rzymskimi (I, II, III itd.). Klasy od I do V dzieli się dodatkowo na 10 letnie podklasy wieku, oznaczając je w ramach klasy, literami: a, b (np. Ia, IIa, itp.) (Instrukcja urządzania lasu 2011 część 1 "Instrukcja sporządzania planu urządzenia lasu dla nadleśnictwa" § 32).

Odnowienie – wprowadzanie nowego pokolenia lasu sztucznie lub naturalnie na miejsce dotychczasowych drzewostanów usuniętych w toku użytkowania lub zniszczonych przez klęski żywiołowe bądź na skutek starości drzewostanu (Więcko 1996).

Pielęgnowanie lasu – polega na harmonijnym godzeniu procesów naturalnych z potrzebami wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. Obejmuje całość czynności gospodarczych związanych z pielęgnowaniem drzewostanu i siedliska, dla utrzymania lub poprawy stabilności mechanicznej drzewostanu i sprawności siedliska, uzyskania wysokiej produkcji surowca drzewnego możliwie najlepszej jakości, przy zachowaniu naturalnej różnorodności biologicznej lasu i jego pozaprodukcyjnych funkcji (Zasady hodowli lasu 2012).

Rębnia – zespół czynności mający na celu stopniową przemianę pokoleń w lesie w sposób zapewniający równoczesne usuwanie drzew lub drzewostanów, tworzenie najkorzystniejszych warunków dla zainicjowania i rozwoju nowego pokolenia drzew pożądaných gatunków, kształtowanie odpowiedniej budowy drzewostanu, zapewnienie naturalnej różnorodności biologicznej i trwałości w zmieniających się warunkach środowiska (Zasady hodowli lasu 2012).

Rębnie złożone – wyróżnione ze względu na sposób cięcia, stwarzający różne możliwości osłony odnowienia przez starodrzew. Do rębni złożonych zalicza się rębnie: częściowe, gniazdowe, stopniowe i przerębne (Zasady hodowli lasu 2012).

Rębnia zupełna = rębnia całkowita – zalecana dla gatunków światłożądnych – odznacza się jednorazowym usunięciem całego drzewostanu z określonej powierzchni z ewentualnym

pozostawieniem nasienników, przestojów lub biogrup drzewostanu rębego. Na otwartej powierzchni zrębowej w wyniku przeważnie sztucznego odnowienia gatunków światłożądnych powstają przestrzennie rozgraniczone uprawy równowiekowe (Zasady hodowli lasu 2012).

Trzebież późna – zabieg, którego celem jest pielęgnacja drzewostanu, zaś produktem ubocznym jest pozyskiwanie drewna; w trzebieżach późnych pozyskuje się drewno mało- i wielkowymiarowe.

Trzebież wczesna – zabieg, którego celem jest pielęgnacja drzewostanu, zaś produktem ubocznym jest pozyskiwanie drewna; w trzebieżach wczesnych pozyskuje się drewno mało i średniowymiarowe.

Zalesianie – wprowadzanie lasu na grunty nieleśne, dotychczas użytkowane rolniczo lub stanowiące nieużytki czasowe (Więcko 1996).

Zasięg terytorialny nadleśnictwa – umowna granica działania nadleśnictwa. W zasięgu terytorialnym znajdują się zarówno grunty administrowane przez PGL LP, jak i grunty innych form własności, do których p.u.l. się nie odnosi.

4. Udział społeczeństwa w procesie tworzenia projektu planu urządzenia lasu

Potwierdzeniem przeprowadzenia konsultacji społecznych na poszczególnych etapach opracowania projektu planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Góra Śląska są następujące dokumenty:

- kopie zaproszeń na posiedzenia Komisji Założeń Planu i Narady Techniczno-Gospodarczej;
- kopie list obecności uczestników posiedzeń Komisji Założeń Planu i Narady Techniczno-Gospodarczej;
- kopie ogłoszeń w prasie o wyłożeniu projektu planu urządzenia lasu do wglądu w siedzibie nadleśnictwa;
- notatki ze spotkania przedstawicieli RDLP, nadleśnictwa i wykonawcy planu ze stroną społeczną w/s ustaleń dotyczących planowanej gospodarki leśnej.

5. Informacje ogólne

5.1 Podstawa prawna prognozy oddziaływania na środowisko

Podstawą prawną opracowania prognozy jest Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz. U. 2022 poz. 1029 ze zm.).

Przy sporządzaniu prognozy wzięto też pod uwagę zapisy następujących aktów prawnych:

ustaw:

- *Ustawa z 28.09.1991 r. – o lasach (Dz. U. z 2024 r., poz.530, 1473);*
- *Ustawa z 03.02.1995 r. – o ochronie gruntów rolnych i leśnych tekst jednolity (Dz. U. 2024 poz. 82.);*
- *Ustawa z 27.04.2001 r. – Prawo ochrony środowiska tekst jednolity (Dz. U. 2024, poz. 54);*
- *Ustawa z 13.10.1995 r. – Prawo łowieckie (Dz. U. z 2023 r., poz. 1082);*
- *Ustawa z 16.04.2004 r. – o ochronie przyrody tekst jednolity (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478);*
- *Ustawa z 13.04.2007 r. – o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie tekst jednolity (Dz. U. z 2020 r. poz. 2187);*

rozporządzeń:

- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z 09.10.2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014, poz. 1409);*
- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z 09.10.2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. 2014, poz. 1408);*
- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z 16.12.2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2022, poz. 2380.);*
- *Rozporządzenie Rady Ministrów z 10.09.2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2019, poz. 1839 ze zm.);*
- *Rozporządzenie Ministra Środowiska z 13.04.2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty,*

a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia, jako obszary Natura 2000 tekst jednolity (Dz. U. 2014 poz. 1713);

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z 09.08.2012 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu (Dz. U. 2012 poz. 1302);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z 22.07.2019 r. w sprawie kryteriów oceny wystąpienia szkody w środowisku (Dz. U. 2019, poz. 1383);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z 12.01.2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. 2011 Nr 25, poz. 133 z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z 27.03.2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz. U. 2023, poz. 672).

Dodatkowo uwzględnia się prawo wspólnotowe:

- Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z 30.11.2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa;
- Dyrektywę Rady 85/337/EWG z 27.06.1985 r. w sprawie oceny skutków niektórych publicznych i prywatnych przedsięwzięć dla środowiska (znowelizowana Dyrektywą Rady 97/11/WE z dnia 3 marca 1997 r.);
- Dyrektywę Rady 92/43/EWG z 21.05.1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory;
- Dyrektywę 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 27.06.2001 r. w sprawie oceny oddziaływania na środowisko pewnych planów i programów;
- Dyrektywę 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 21.04.2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu;
- Rozporządzenie (UE) 2024/1991 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 czerwca 2024 r. w sprawie odbudowy zasobów przyrodniczych i zmiany rozporządzenia (UE) 2022/869;
- Rozporządzenie 2023/1115 w sprawie udostępniania na rynku unijnym i wywozu z Unii niektórych towarów i produktów związanych z wylesianiem i degradacją lasów oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 995/2010.

oraz prawo międzynarodowe:

- *Konwencję o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego, sporządzona w Ramsarze dnia 2 lutego 1971 r.;*
- *Konwencję o ochronie europejskiej dzikiej fauny i flory oraz siedlisk przyrodniczych sporządzona w Bernie dnia 19 października 1979 r.;*
- *Konwencję o ochronie różnorodności biologicznej sporządzona w Rio de Janeiro dnia 5 czerwca 1992 r.*

5.2 Zakres dokumentu

Prognoza oddziaływania na środowisko oparta jest na wytycznych ustawy OOŚ zawartych w art. 51. pkt. 2.1. Celem prognozy OOŚ jest określenie wpływu zaprojektowanych działań na środowisko i obszary Natura 2000. Zakres prognozy uzgodniony został między RDLP w Poznaniu a RDOŚ we Wrocławiu.

5.3 Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy oddziaływania na środowisko

Prognoza oddziaływania planu u.l. na środowisko jest to dokument powstały w oparciu o kompleksowy zbiór informacji dotyczących obszarów i gatunków chronionych na terenie nadleśnictwa. W celu jak najdokładniejszego opracowania zagadnień związanych z prognozą korzystano z dostępnych materiałów. Wśród najważniejszych znalazły się:

- Program Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa Góra Śląska (zawiera spis gatunków chronionych oraz zagrożonych);
- Powszechna inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, (przeprowadzona na podstawie Zarządzenia nr 31 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19 lipca 2006 r.) zweryfikowana w zakresie siedlisk przyrodniczych w latach: 2013-2014 i 2023-2024;
- Standardowe Formularze Danych dla obszarów Natura 2000 (określają szczegółowo przedmioty ochrony obszarów programu Natura 2000);
- Dokumentacje źródłowe nowopowstających planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000;
- Plany zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000.

- Opracowanie siedliskowe dla Nadleśnictwa Góra Śląska (2015).

5.4 Zawartość planu urządzenia lasu

Strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko wprowadzono m.in. w celu wspierania trwale zrównoważonej gospodarki leśnej prowadzonej w lasach na podstawie ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach. Określone w ww. ustawie zasady zobowiązują właścicieli lasów do ich zachowania oraz do szeroko rozumianej ochrony leśnych zasobów. Niniejsza ustawa określa również, że prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej ma odbywać się według p u l. lub uproszczonego planu urządzenia lasu, które to dokumenty sporządza się na okres 10 lat (Art. 7.1.). Przedmiotem planu urządzenia lasu są lasy w rozumieniu art. 3 ustawy o lasach oraz grunty przeznaczone do zalesienia. W PGL LP plany realizowane są w obrębie nadleśnictw.

Zawartość planu u.l. określa Instrukcja Urządzania Lasu z 2011 r. W skład p.u.l. wchodzi:

1) opis taksacyjny lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia, według stanu na dzień 1 stycznia pierwszego roku obowiązywania sporządzanego projektu planu urządzenia lasu, a w nim:

a) dokładna lokalizacja drzewostanu (adres leśny i administracyjny) oraz rodzaj użytku gruntowego i jego powierzchnia;

b) opis siedliska leśnego z uwzględnieniem informacji o terenie, glebie, pokrywie gleby i runie leśnym;

c) funkcja lasu i cele gospodarowania: typ drzewostanu (o kierunku gospodarczym lub ochronnym odpowiednio do funkcji lasu) oraz wiek dojrzałości rębnej drzewostanu;

d) opis drzewostanu wraz z liczbowymi elementami jego charakterystyki (średnie wymiary drzew, klasa bonitacji drzewostanu, miąższość grubizny, przyrost miąższości);

e) planowane czynności gospodarcze;

2) tabele powierzchni i miąższości drzewostanów według klas wieku oraz:

a) gatunków drzew w drzewostanie;

b) typów siedliskowych lasu;

c) klas bonitacji drzewostanów;

d) funkcji lasów;

3) zestawienie powierzchni lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia według rodzajów użytków gruntowych z podziałem na województwa, powiaty i gminy;

4) mapa gospodarcza lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia; przy przyjętej technologii leśnej mapy numerycznej, zwanej dalej LMN, obowiązuje na niej zakres informacji odpowiedni dla skali 1: 5000 lub większej;

5) ogólny opis lasów i gruntów urządzanego obiektu z uwzględnieniem położenia geograficznego, analizy dotychczasowej gospodarki leśnej (wraz z oceną tej gospodarki dokonaną przez dyrektora regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych), opisu stanu lasu i analizy stanu zasobów drzewnych oraz opisu warunków przyrodniczych i warunków ekonomicznych produkcji leśnej; w praktyce w ogólnym opisie zamieszcza się również cały rozdział dotyczący gospodarki przyszłej, w tym m.in. zagadnienia, o których mowa w kolejnych punktach (6, 7 i 8), a także protokoły ustaleń Komisji Założeń Planu i Narady Techniczno-Gospodarczej;

6) zestawienia powierzchni według czynności gospodarczych, zagregowane z opisów taksacyjnych lub wykazów zadań;

7) program ochrony przyrody;

8) opis celów i zasad trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej wraz z przewidywanymi sposobami ich realizacji i wynikającymi stąd zadaniami dotyczącymi:

a) maksymalnej ilości drewna przewidzianej do pozyskania w okresie obowiązywania planu urządzenia lasu, zwanej etatem cięć;

b) pielęgnowania upraw, młodników i drzewostanów średnich klas wieku (do rozpoczęcia w nich procesu odnowienia z zastosowaniem rębni);

c) zalesień i odnowień;

d) ukierunkowań z zakresu ochrony lasu, w tym ochrony przeciwpożarowej wraz z odpowiednimi mapami przeglądowymi;

e) ukierunkowań z zakresu gospodarki łowieckiej wraz z odpowiednią mapą przeglądową;

f) ukierunkowań z zakresu ubocznego użytkowania lasu;

g) potrzeb z zakresu infrastruktury technicznej, w szczególności z zakresu turystyki i rekreacji.

Projekt planu u.l. podlega zatwierdzeniu przez ministra ds. środowiska. Przedmiotem decyzji zatwierdzającej są:

- opis lasów i gruntów przeznaczonych do zalesienia;
- analiza gospodarki leśnej w minionym okresie;
- POP;
- określenie zadań gospodarczych (etat miąższościowy użytków głównych, projektowana powierzchnia do zalesień, odnowień i pielęgnacji, zadania dotyczące ochrony lasu, gospodarki łowieckiej oraz infrastruktury technicznej).

Tabela 1. Elementy p.u.l. mogące oddziaływać na środowisko lub obszary Natura 2000

Rodzaj zabiegu lub zapisu w planie	Szczegółowość informacji zapisana w planie urządzenia lasu	Możliwe negatywne oddziaływania	Opis	Skala (% powierzchni leśnej nadleśnictwa)
Zalesianie	Do konkretnego wydzielenia	Znacząco negatywne w przypadku zalesiania siedlisk nieleśnych z załącznika I DS	Nie zaplanowano zalesień	-
Odnowienia	Do konkretnego wydzielenia	Negatywne w przypadku stosowania składów gatunkowych zupełnie niezgodnych z typem lasu	Skład gatunkowy upraw wynika z ustaleń Komisji Założeń Planu i protokołu NTG. Odnowienia zaplanowano na powierzchni 1 834,84 ha	8,86
Rębnia I	Do konkretnego wydzielenia	Znacząco negatywne w przypadku niektórych gatunków i siedlisk, zależnie od liczby stanowisk	Sposób gospodarowania przyjęty ze względu na typ siedliskowy lasu, TD oraz aktualny skład gatunkowy. Zaplanowano na pow. 964,68 ha	4,66
Składy gatunkowe upraw	Do typów siedliskowych lasu w ramach TD	Negatywne w przypadku stosowania składów gatunkowych niezgodnych z typem lasu	Skład gatunkowy upraw wynika z ustaleń KZP i NTG. TD zapisano w elaboracie. Specjalne składy odnowień dla wydzieleni ze stanowiskami siedlisk przyrodniczych zapisano w POP	—
Etat cięć użytków głównych (rębnych i przedrębnych)	Dla całego nadleśnictwa	Oddziaływanie negatywne w przypadku przyjęcia etatu znacznie przekraczającego możliwości przyrostowe drzewostanów	Określa maksymalną, możliwą do pozyskania miąższość drzewostanów w okresie obowiązywania planu	67,98 ¹
Zalecenie usuwania drzew zasiedlonych przez szkodniki wtórne	Ogólny zapis dotyczący całego nadleśnictwa	Negatywne, jeżeli usuwany jest cały posusz (zmniejszenie zasobów martwego drewna) lub usuwane drzewa są miejscem występowania cennych gatunków	W planie wyznaczono powierzchnie wyłączone z użytkowania, na których nie wykonuje się zabiegów gospodarczych	94,43 ²

¹ – obliczone jako procent sumy powierzchni użytków rębnych i przedrębnych w stosunku do powierzchni leśnej nadleśnictwa

² – powierzchnia leśna pomniejszona o powierzchnię leśną zaliczoną do powierzchni wyłączonych z użytkowania w stosunku do powierzchni leśnej nadleśnictwa

5.5 Główne cele planu urządzenia lasu

Zgodnie z zapisami ustawy OOS „*Prognoza zawiera informacje o (...) głównych celach projektowanego dokumentu*” (art.51.1).

Plan urządzenia lasu ma za zadanie wprowadzenie ogólnokrajowych zasad opracowanych w celach zapewnienia istnienia i prawidłowego funkcjonowania lasów na poziom lokalny, w postaci średniookresowych celów gospodarowania określanych dla nadleśnictwa.

Główne cele urządzania lasu, na których oparty jest plan urządzenia lasu zawarte są w Instrukcji Urządzania Lasu, która jest załącznikiem do Zarządzenia nr 55 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21 listopada 2011 r. w sprawie Instrukcji urządzania lasu oraz „Instrukcji sporządzania planu urządzenia lasu dla nadleśnictwa” stanowiącą załącznik do zarządzenia nr 116 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 14.12.2023 r.

Oba dokumenty oparte są na obowiązujących aktach prawnych oraz stanowią podstawę planowania gospodarowania w lasach. Do głównych założeń (celów) urządzania zalicza się:

- inwentaryzację i ocenę stanu lasu, w tym gleb, siedlisk i drzewostanów;
- rozpoznanie walorów przyrodniczych;
- określenie i podział lasu wg pełnionych funkcji;
- projektowanie zabiegów gospodarczych dostosowanych do wieku, struktury i składu gatunkowego;
- określenie stopnia uszkodzenia drzewostanów oraz zadań z zakresu hodowli, ochrony i gospodarki łowieckiej;
- ustalenie etatów cięć użytkowania rębного i przedrębного.

5.6 Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia planu urządzenia lasu

Przy sporządzaniu planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Góra Śląska oraz w późniejszej analizie wyznaczonych zadań, czyli w ocenie oddziaływania p.u.l. na środowisko, wzięto pod uwagę, obok prawa krajowego, dokumenty o znaczeniu międzynarodowym. Obowiązujące konwencje i dyrektywy mają obecnie ogromne znaczenie

w niemal każdej dziedzinie gospodarki, jednak największe odzwierciedlenie znajdują w dziedzinach bezpośrednio związanych z przyrodą, m.in. w leśnictwie.

Cele dotyczące ochrony środowiska, istotne z punktu widzenia p.u.l. znajdują się m.in. w przedstawionych niżej dokumentach.

Polityka leśna państwa z 1997 r.

„Nadrzędnym celem polityki leśnej jest wyznaczenie kompleksu działań kształtujących stosunek człowieka do lasu, zmierzających do zachowania, w zmieniającej się rzeczywistości przyrodniczej i społeczno-gospodarczej, warunków do trwałej w nieograniczonej perspektywie czasowej wielofunkcyjności lasów, ich wszechstronnej użyteczności i ochrony oraz roli w kształtowaniu środowiska przyrodniczego zgodnie z obecnymi i przyszłymi oczekiwaniami społeczeństwa” (rozdział III, 1.).

Krajowy program zwiększania lesistości.

Zakłada zwiększenie lesistości kraju do 33% w połowie XXI wieku.

Dyrektywa Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dyrektywa Siedliskowa).

Dyrektywa stanowi jedną z podstaw europejskiego programu ochrony przyrody – Natura 2000. Określa ważne, w skali europejskiej, gatunki roślin i zwierząt oraz typy siedlisk przyrodniczych, dla ochrony których, kraje członkowskie zobowiązane są powołać obszary Natura 2000. Dyrektywa jest wiążąca dla wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej, które muszą wprowadzić jej postanowienia do prawa krajowego.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa; (Dyrektywa Ptasia).

Podstawowymi celem DP jest ochrona przed wyginieciem populacji ptaków występujących w stanie dzikim na terenie Unii Europejskiej. Drugim celem dyrektywy jest prawne uregulowanie zasad handlu i odłowu ptaków oraz przeciwdziałanie bezprawnemu zabijaniu ptaków.

Konwencja o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego, sporządzona w Ramsarze dnia 2 lutego 1971 r. (Konwencja Ramsarska).

Ochrona obszarów wodno-błotnych wprowadzana jest głównie ze względu na ochronę środowiska życia zamieszkującego te tereny ptactwa wodnego.

Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, sporządzona w Paryżu dnia 16 listopada 1972 roku.

Konwencja ta jest podstawowym instrumentem, kształtującym politykę poszczególnych państw w zakresie dziedzictwa kulturowego.

Konwencja o ochronie gatunków wędrownych dzikich zwierząt, sporządzona w Bonn dnia 29 czerwca 1979 roku (Konwencja Bońska).

Celem konwencji jest ochrona dzikich zwierząt migrujących, stanowiących niezastąpiony element środowiska naturalnego.

Konwencja o ochronie europejskiej dzikiej fauny i flory oraz ich siedlisk naturalnych sporządzona w Bernie dnia 19 października 1979 r. (Konwencja Berneńska).

Dotyczy ochrony gatunków zagrożonych i ginących oraz rzadkich siedlisk przyrodniczych, zwłaszcza na terenie Wspólnoty Europejskiej.

Konwencja o ochronie różnorodności biologicznej sporządzona w Rio de Janeiro dnia 5 czerwca 1992 r. (Konwencja z Rio).

W świetle tego dokumentu, działalność związana z ochroną bioróżnorodności oraz jej zrównoważonym użytkowaniem ściśle się ze sobą łączy i uzupełnia. Konieczność korzystania z zasobów niesie za sobą potrzebę ich ochrony. Konwencja wprowadza pojęcia: zrównoważonego leśnictwa i rolnictwa, zrównoważonej eksploatacji zasobów przyrody oraz pojęcie ekorozwoju.

Rozporządzenie (UE) 2024/1991 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 czerwca 2024 r. w sprawie odbudowy zasobów przyrodniczych i zmiany rozporządzenia (UE) 2022/869.

Dokument wprowadza ramy prawne dotyczące strategii odbudowy ekosystemów i bioróżnorodności, mającej na celu poprawę stanu środowiska, zapewnienie zrównoważonego korzystania z zasobów naturalnych oraz przeciwdziałanie skutkom zmian klimatycznych. Ponadto, rozporządzenie to zmienia wcześniejsze przepisy zawarte w rozporządzeniu (UE) 2022/869, dostosowując je do nowych wyzwań i celów związanych z odbudową środowiska. W szczególności, określa obowiązki państw członkowskich w zakresie planowania i wdrażania działań odbudowy, wyznacza priorytety ekologiczne oraz ustanawia mechanizmy monitorowania i raportowania postępów.

Rozporządzenie 2023/1115 w sprawie udostępniania na rynku unijnymi i wywozu z Unii niektórych towarów i produktów związanych z wylesianiem i degradacją lasów oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 995/2010.

Rozporządzenie określa wymogi dotyczące zapewnienia, że towary i produkty wprowadzane na rynek UE lub eksportowane z UE nie przyczyniają się do wylesiania i degradacji lasów na świecie. Uchylenie rozporządzenia (UE) nr 995/2010, które wcześniej regulowało handel nielegalnym drewnem oznacza, że nowe przepisy obejmują szerszy zakres towarów i produktów oraz mają na celu skuteczniejszą walkę z nielegalnym wylesianiem.

Rozporządzenie 2023/1115 w Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności nowej strategii leśnej UE 2030

Rozporządzenie odgrywa kluczową rolę w ramach strategii UE na rzecz bioróżnorodności oraz nowej strategii leśnej UE na lata do 2030. Jest to akt prawny, który określa ramy i konkretne działania mające na celu ochronę, odnowę i zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi, w tym szczególnie lasami i bioróżnorodnością.

Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz. U. 2023, poz. 672).

Dokument określa wymagania dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej stosowane podczas przygotowywania i realizacji działań w zakresie gospodarki leśnej. Został on szczegółowo omówiony w rozdziale 32.4 POP.

Sposoby realizacji celów ochrony środowiska zawartych w wyżej wymienionych dokumentach to m.in.:

- przyjęcie etatów użytkowania przedrębного i rębного na poziomie zabezpieczającym zasadę trwałości i wielofunkcyjności lasu;
- realizację zasady kompleksowej ochrony ekosystemów leśnych poprzez wyróżnienie i uwzględnienie pełnionych przez nie funkcji ochronnych, optymalne dostosowanie wieków rębności poszczególnych gatunków drzew do istniejących warunków przyrodniczych oraz pełnionych funkcji produkcyjnych i ochronnych;
- możliwość stosowania składów gatunkowych upraw dostosowanych do naturalnych składów gatunkowych siedlisk leśnych;
- możliwość unaturalniania drzewostanów antropogenicznie zniekształconych poprzez projektowanie ich przebudowy;
- respektowanie konieczności ochrony strefowej chronionych gatunków ptaków zgodnie z zaleceniem Dyrektywy Ptasiej;
- wyznaczanie ostoi ksylobiontów;
- stosowanie zasad proekologicznych, bezpiecznych sposobów użytkowania lasu (biooleje, okresowe szkolenia, bezpieczne technologie, wyznaczanie szlaków zrywkowych);
- realizacja działań w zakresie szeroko pojętej edukacji leśnej społeczeństwa, w tym opracowywanie programów ochrony przyrody i prognoz oddziaływania planu u.l. na środowisko.

5.7 Powiązania planu urządzenia lasu z innymi dokumentami, w tym dokumentami, dla których zostały sporządzone strategiczne oceny

Zapisy planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Góra Śląska uwzględniają wytyczne zawarte w dokumentach planistycznych opracowanych dla tego obszaru. Wśród najważniejszych znajdują się:

Dokumenty na szczeblu województwa:

- Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku;
- Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2030 roku;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego;
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego;
- Program Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku;
- Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego do 2030 roku;
- Prognoza Oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku;
- Prognoza Oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego do 2030 roku;
- Podsumowanie Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko Programu Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku.

Opracowania na szczeblu powiatu:

- Zaktualizowana Strategia Rozwoju Powiatu Rawickiego z perspektywą na lata 2020-2030;
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Wołowskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024.

Opracowania na szczeblu gmin:

- Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Góra na lata 2015-2025;
- Strategia Rozwoju Gminy Wińsko na lata 2022-2032;
- Strategia Rozwoju Gminy Rawicz na lata 2021-2027;
- Strategia Rozwoju Gminy Żmigród na lata 2021-2029;
- Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Góra na lata 2018-2021 z perspektywą na lata 2022-2025;
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Jemielno na lata 2017-2021 z perspektywą do roku 2025;
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Niechlów na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2030;
- Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Rawicz na lata 2016-2020 z perspektywą na lata 2021-2024;

- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wińsko na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2029.

5.8 Metody analizy skutków realizacji postanowień planu oraz częstotliwość jej przeprowadzenia

Monitorowanie zadań określonych w Planie Urządzenia Lasu, zatwierdzonego przez ministra właściwego ds. środowiska, będzie oparte o rozbudowany system kontroli w Lasach Państwowych, głównie w ujęciu średniookresowym, dziesięcioletnim poprzez kontrole okresowe Inspekcji Lasów Państwowych, kontrole sprawdzające i problemowe Wydziału Kontroli i Audytu Wewnętrznego, kontrole funkcjonalne wydziałów merytorycznych RDLP (krótkookresowe). Skutki realizacji postanowień planu zawierać będzie analiza gospodarki leśnej ubiegłego okresu gospodarczego, dokonana przez nadleśniczego, zamieszczona w elaboracie nowego p.u.l.).

Możliwość oceny realizacji planu urządzenia lasu w odniesieniu do przedsięwzięć mających wpływ na stan środowiska powinien zapewnić w szczególności monitoring następujących wskaźników:

- a) struktury powierzchniowej lasów według gatunków panujących i rzeczywistego udziału w składach gatunkowych oraz wieku dla siedlisk przyrodniczych i poszczególnych obszarów Natura 2000;
- b) zgodności składów gatunkowych upraw uzyskanych na siedliskach przyrodniczych z przyjętymi w planie orientacyjnymi składami gatunkowymi upraw dla siedlisk przyrodniczych i poszczególnych typów siedliskowych;
- c) powierzchni uznanych odnowień naturalnych w obrębie siedlisk przyrodniczych w okresie realizacji planu i ich udziale w całkowitej powierzchni odnowień;
- d) miąższości drewna martwego w ekosystemach leśnych nadleśnictwa.

Monitoring skutków realizacji postanowień planu urządzenia lasu przeprowadzić jednokrotnie podczas rewizji p.u.l.

5.9 Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Konwencja z Espoo w art. 1 pkt. VIII definiuje oddziaływania transgraniczne jako: „jakikolwiek oddziaływanie, niemające wyłącznie charakteru globalnego, na terenie podlegającym jurysdykcji strony, spowodowane planowaną działalnością, której fizyczna

przyczyna jest w całości lub częściowo położona na terenie podlegającym jurysdykcji innej strony". W świetle Załącznika I Konwencji z Espoo pkt. 17 - „wyrąb lasu na dużych powierzchniach” jest oddziaływaniem transgranicznym – zgodnie z zapisami w planie u.l. urządzanego obiektu brak jest jakichkolwiek wskazań mogących spełniać ww. przesłanki.

Zabiegi gospodarcze w projekcie planu mają charakter miejscowy. W większości wpływają jedynie na stan środowiska w konkretnym wydzieleniu, w którym są wykonywane. Z oceny ogólnej wpływu projektu planu na poszczególne elementy środowiska (przedstawionej w dalszej części prognozy) wynika, iż wpływ ten jest niewielki. Większość działań gospodarczych jest neutralna dla środowiska, część jest pozytywna, a część nieznacznie negatywna, ale dotyczy to konkretnych stanowisk gatunków i konkretnych płątów siedliska.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia należy stwierdzić, że projekt planu u.l. nie będzie oddziałował negatywnie transgranicznie.

6. Opis, analiza i ocena stanu środowiska

6.1 Położenie oraz budowa geologiczna

Nadleśnictwo Góra Śląska zlokalizowane jest w północnej części województwa dolnośląskiego a niewielka część jego zasięgu znajduje się w południowo-zachodniej części województwa wielkopolskiego. Grunty zarządzane przez nadleśnictwo położone są między 16°15' a 16°50' długości geograficznej wschodniej oraz między 51°30' a 51°48' szerokości geograficznej północnej.

Położenie nadleśnictwa według podziału Polski na regiony fizyczno-geograficzne w układzie dziesiętnym (Richling [red.] 2021) przedstawia się następująco:

- Megaregion – Pozaalpejska Europa Środkowa (3)
- Prowincja – Niż Środkowoeuropejski (31)
- Podprowincja – Niziny Środkowopolskie
- Makroregion – Nizina Południowowielkopolska (318.1-2)
 - ✓ Mezuregion – Wysoczyzna Leszczyńska (318.11)
- Makroregion – Obniżenie Milicko-Głogowskie (318.3)
 - ✓ Mezuregion – Pradolina Głogowska (318.32)
 - ✓ Mezuregion – Kotlina Żmigrodzka (318.33)
- Makroregion – Wał Trzebnicki (318.4)
 - ✓ Mezuregion – Obniżenie Ścinawskie (318.43)
 - ✓ Mezuregion – Wzgórza Trzebnickie (318.44)

Według przedstawionego powyżej podziału fizyczno-geograficznego, omawiany obszar obejmuje fragmenty trzech makroregionów i pięciu mezoregionów, z których największy udział powierzchniowy mają dwa: Wysoczyzna Leszczyńska (318.11) i Pradolina Głogowska (318.32).

Obszar Nadleśnictwa Góra Śląska został ukształtowany przez procesy akumulacji i erozji lądolodu w okresie zlodowacenia środkowopolskiego, stadiału Warty, stadiału leszczyńskiego (miejscami na obrębie Góra) i stadiału mazowiecko-podlaskiego (obrub Załęcze), a także procesów rzeźbotwórczych działających po ustąpieniu lądolodu. Przynależność terenów nadleśnictwa aż do pięciu mezoregionów fizyczno-geograficznych sugeruje, że ich zróżnicowanie zarówno pod względem geomorfologicznym jak i geologicznym jest dosyć silne.

Część Wysoczyzny Leszczyńskiej obejmujący północny fragment nadleśnictwa to obszar, którym odpływały wody glaciofluwialne na zachód z pojezierzy: Sławskiego i Krzywińskiego. Fragmenty wysoczyzny pocięte są m.in. dolinami Śląskiego Rowu i Rowu Polskiego, które wysłane są piaskami rzecznyymi oraz torfami i namułami organicznymi o miąższości do kilkunastu metrów. Od wschodu tereny te graniczą z Wysoczyzną Strumieńską – rozległą, płaską wysoczyzną leżącą w środkowej i zachodniej części gminy Góra, o wysokości od 93 do 110 m n.p.m. Zbudowana jest ona z morenowych piaszczystych glin oraz piasków gliniastych, miejscami przewarstwionych żwirami. W środkowej części gminy Góra znajduje się kolejna forma dolinna, o południkowym przebiegu, oddzielająca Wysoczyznę Strumieńską od Wzgórz Rudnowskich obniżenie dolin Śląskiego Rowu i Kanału Głównego (Dziczka). Wzgórza Rudnowskie – to wzgórza moreny spiętrzonej leżące we wschodniej części gminy, o urozmaiconej rzeźbie terenu, z pagórkowatymi kulminacjami sięgającymi do 154,5 m n.p.m. w pobliżu miejscowości Bronów (najwyższy punkt w gminie Góra). Wzgórza te zbudowane są z glin zwałowych, przewarstwionych osadami piaszczysto-żwirowymi.

Wysoczyzna Leszczyńska na omawianym terenie jest w zasadzie bezzeziorną krainą rolniczą z nielicznymi kompleksami leśnymi.

Na południe od ww. wysoczyzny rozciąga się Pradolina Głogowska obejmująca dużą formę dolinną szerokości do 12 km, długości ok. 70 km, ciągnącą się od Wąsoszy po Nową Sól. W pradolinie położona jest rozległa terasa doliny Baryczy, na której w rejonie Osetna leży najniżej położony punkt w Nadleśnictwie Góra – 78,9 m n.p.m. W podłożu dominują piaszczysto-żwirowe nanosy. Na uwagę zasługują śródlądowe piaszczyste wydmy leżące na lewym brzegu Baryczy, na południe od Ryczenia oraz na zachód od Wierzawic Małych, obecnie porośnięte borami sosnowymi, a także wysoka terasowa krawędź erozji rzecznej, leżąca na prawym brzegu Baryczy w rejonie Osetna i Ryczenia. W zasięgu Pradoliny znajduje się północna i środkowa część obrębu Jemielno oraz południowo-zachodnia część obrębu Góra.

Kotlina Żmigrodzka, którą porastają pozostałe kompleksy leśne obrębu Załęcze jest zagłębieniem końcowym lodowca warciańskiego. Z zachodu na wschód ma ok. 30 km długości, z północy na południe do 40 km. Na zachodzie przez zwężenie doliny Baryczy łączy się z Pradolina Głogowską. Granica na północy z Wysoczyzną Leszczyńską i Kaliską jest niewyraźna. Na południu występują Wzgórza Trzebnickie. Kotlinę przepływa ze wschodu na zachód rzeka Barycz, do której wpada pod Wąsoszem na wysokości 82 m n.p.m. Orla. Dno kotliny wypełniają przeważnie piaski rzeczne.

Obniżenie Ścinawskie (południowo-zachodnia część obrębu Jemielno) rozciąga się południkowo pomiędzy Wzgórzami Dalkowskimi a Trzebnickimi. Obniżenie wypełniają kilkudziesięciometrowej miąższości osady rzeczne, częściowo zwydmione po prawej stronie

Odry. Na szerokim tarasie holoceniowym występują łąki, na tarasach piaszczystych po wschodniej stronie rosną lasy.

Wzgórza Trzebnickie są spiętrzonymi morenami końcowymi zlodowacenia warciańskiego ze sfałdowanymi warstwami neogeńskimi. Lasy tej części nadleśnictwa (południowo-wschodnia część obrębu Jemielno) porastają część jednego z 5 mikroregionów określonego mianem Wzgórz Wińskich. W okolicach Wińska dochodzą one do wysokości 202 m n.p.m. Wzgórza te oddzielają Obniżenie Ścinawskie od Kotliny Żmigrodzkiej. Region zajmują przeważnie pola uprawne.

Generalnie holoceniowe osady organiczne (torfowe, mułowe, gytiove), często powierzchniowo zmurszałe, są rozproszone w dolinach wszystkich cieków wodnych płynących w zasięgu nadleśnictwa, wypełniając lokalne zagłębienia i dolinki. Wydmy i inne piaszczyste utwory eoliczne spotykane są głównie w kompleksach leśnych obrębu Jemielno.

6.2 Charakterystyka drzewostanów i ekologiczna ocena stanu lasu

W nadleśnictwie udział drzewostanów jednogatunkowych i dwugatunkowych wynosi odpowiednio 43,5% i 25,8%. Wielogatunkowość (trzy i więcej gatunków) stwierdzono łącznie na 30,7% powierzchni drzewostanów i uwidacznia się ona w drzewostanach młodszych klas wieku (do 40 lat).

Wśród drzewostanów nadleśnictwa zdecydowanie dominują jednopiętrowe zajmujące 95% powierzchni leśnej zalesionej. W drzewostanach dwupiętrowych, stanowiących 1% powierzchni zalesionej, dolne piętra tworzą takie gatunki jak: dąb, grab, buk, klon jawor, wiąz, świerk, lipa, jesion i brzoza. Udział drzewostanów w KO i KDO to 4% – w stosunku do ubiegłego okresu gospodarczego nie odnotowano znaczącej zmiany udziału tej grupy drzewostanów. Drzewostany wielopiętrowe oraz o budowie przerębowej nie występują. Czynnikiem determinującym obecny stopień zróżnicowania budowy pionowej jest panujący udział siedlisk oraz panująca w okresie powojennym tendencja do zalesiania gruntów porolnych jednym gatunkiem (z reguły – sosną) bez względu na występujące (niekiedy znaczne i nierozpoznane) zróżnicowanie siedliskowe.

Zdecydowana większość drzewostanów Nadleśnictwa Góra Śląska pochodzi z odnowień sztucznych – stanowią one 97,8% powierzchni leśnej zalesionej. Odnowienia odroślowe i z samosiewu wykazano łącznie na 2,2% powierzchni leśnej zalesionej.

Znaczna część siedlisk nadleśnictwa nie wykazuje cech zniekształcenia – drzewostany naturalne zajmują łącznie 66,3% powierzchni, siedliska zniekształcone zajmują 33,7% powierzchni leśnej zalesionej. Największe powierzchnie siedlisk zniekształconych

stwierdzono w grupie lasów mieszanych. Pozytywnym zjawiskiem jest brak siedlisk zdegradowanych, silnie zdegradowanych oraz przekształconych i zdewastowanych.

Jedną z form degeneracji lasu spotykaną w nadleśnictwie jest borowacenie (określa się ją dla drzewostanów na siedliskach borów mieszanych, lasów mieszanych i lasów). Ta forma zniekształcenia występuje na 58,6% powierzchni. Najczęstsze jest borowacenie słabe obejmujące 40,8% powierzchni.

Neofityzacja w Nadleśnictwie Góra Śląska związana jest z obecnością jedenastu gatunków obcego pochodzenia w warstwie drzewostanu.

Największy udział powierzchniowy, jako gatunek panujący, wykazuje robinia akacjowa *Robinia pseudoacacia* zajmująca powierzchnię 73,10 ha. Drugim, pod względem udziału powierzchniowego gatunkiem jest sosna czarna *Pinus nigra* zajmująca areal 27,48 ha a pierwszą trójkę taksonów występujących jako gatunek panujący zamyka daglezia zielona *Pseudotsuga menziesii* (18,34 ha). Większe znaczenie gospodarcze mogą mieć jeszcze drzewostany z domieszkami wspomnianych wcześniej trzech gatunków oraz sosny smołowej *Pinus rigida* i dębu czerwonego *Quercus rubra*. Pozostałe gatunki wymienione w tabeli nie wykazują większego udziału powierzchniowego w warstwie drzewostanu.

W warstwie drugiego piętra, podsadzeniach i podrostach stwierdzono obecność sześciu gatunków obcego pochodzenia, z których największą frekwencję mają trzy: daglezia zielona *Pseudotsuga menziesii*, czerwemcha późna (amerykańska) *Prunus serotina* i robinia akacjowa *Robinia pseudoacacia*.

Spośród gatunków krzewiastych, występujących w podszycie, największy udział zajmują dwa: czerwemcha późna (amerykańska) *Prunus serotina*, którą zinwentaryzowano w 2 243 wydzieleniach i robinia akacjowa *Robinia pseudoacacia* (456 wydzieliń).

6.3 Siedliska przyrodnicze

Pierwszą inwentaryzację siedlisk przyrodniczych Nadleśnictwo Góra Śląska przeprowadziło w latach 2006 i 2007 na podstawie Zarządzenia nr 31 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 19 lipca 2006 r. oraz Decyzji nr 61 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 25.07.2006 roku w sprawie przeprowadzenia w roku 2006 i 2007 powszechnej inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

W latach 2013-2014 i 2023-2024 równoległe z pracami urządzeniowymi Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Poznaniu wykonało weryfikację siedlisk przyrodniczych występujących na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska.

Podczas prac nad nowym planem urządzenia lasu wykonano dostosowanie aktualnej warstwy siedlisk do zaktualizowanych granic wydziałów oraz ortofotomapy. Rozliczono także powierzchnię.

Tabela 2 Wykaz siedlisk przyrodniczych występujących na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska

Lp.	Nazwa siedliska	Kod siedliska	Powierzchnia siedlisk przyrodniczych (ha)				
			Powierzchnia wg stanu na 2025 r.			Powierzchnia wg stanu na 2015 r.	Bilans powierzchni
			w obszarach SOO	poza obszarami SOO	Razem		
1.	Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nymphaeion</i> , <i>Potamion</i>	3150	26,17	0,69	26,86	29,50	-2,64
2.	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	6410	27,67	13,70	41,37	2,87	+38,50
3.	Łąki selernicowe (<i>Cnidion dubii</i>)	6440	1,33		1,33	6,87	-5,54
4.	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6510	1,41	5,59	7,00	174,67	-167,67
5.	Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>)	9110		13,93	13,93	33,62	-19,69
6.	Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae Fagenion</i> , <i>Galio odorati-Fagenion</i>)	9130		29,12	29,12	13,19	+15,93
7.	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	9170	32,77	362,50	395,27	344,35	+50,92
8.	Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robori-petraeae</i>)	9190	57,49	149,25	206,74	271,99	-65,25
9.	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłkowe) *	91E0	325,81	79,37	405,18	343,47	+61,71
10.	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	91F0	430,73	174,23	604,96	787,95	-182,99
11.	Cieplotłubne dąbrowy (<i>Quercetalia pubescenti-petraeae</i>)*	91I0	1,71		1,71		+1,71
Ogółem			905,09	828,38	1733,47	2008,48	-275,01

W porównaniu do areálu siedlisk przyrodniczych z 2015 r., ich powierzchnia zmniejszyła się o 275,01 ha. W przypadku leśnych siedlisk przyrodniczych zmiana ich powierzchni wynika z wnikliwej weryfikacji siedlisk przeprowadzonej równolegle z pracami urządzeniowymi. Na części płatów stwierdzono bowiem występowanie zbiorowisk zastępczych, najczęściej z udziałem olszy czarnej, brzozy brodawkowatej, sosny zwyczajnej oraz dęba szypułkowego, które nie spełniają kryteriów dla wyróżniania siedlisk przyrodniczych. Spadek powierzchni siedlisk nieleśnych wynika z kilku przyczyn. Najczęstszą z nich jest zarastanie cennych zbiorowisk przez rodzime gatunki inwazyjne, co prowadzi do zubożenia siedlisk i powstawania zbiorowisk zastępczych, które nie spełniają kryteriów dla wyróżniania siedlisk przyrodniczych. Zmiany powierzchni w poszczególnych typach siedlisk omówiono szczegółowo w Programie Ochrony Przyrody.

6.4 Walory kulturowe

6.4.1. Ważniejsze obiekty kultury materialnej w zasięgu terytorialnym

Dolny Śląsk jest znany z bogatego dziedzictwa kulturowego i historycznego, w tym z wielu pięknych zabytkowych kościołów. Najstarsze z nich położone w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Góra Śląska zachowały się w miejscowościach: Chróścina, Czeladź, Osetno, Stara Góra i Żabin.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Góra Śląska zachowało się wiele zespołów pałacowo-parkowych i parkowo-dworskich, które reprezentują różne style architektoniczne i pejzażowe. Najstarsze zachowały się w miejscowościach: Chocieborowice, Chróścina, Daszów, Glinka, Naratów, Osetno, Ryczeń, Szedziec, Wiklina, Witoszyce.

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Góra Śląska znajduje się wiele innych różnorodnych obiektów kultury materialnej, których obecność wiąże się z bardzo bogatą historią regionu. Do najciekawszych zaliczyć można: zespół budowlany i założenie urbanistyczne w Górze, pastorówka (dom mieszkalny) w Psarach, kapliczka w Sławęcicach, historyczny układ architektoniczny w Wąsoszu, ruiny kościoła we Wronińcu i wiatrak-młyn w Żuchlowie.

6.4.2. Zabytki kultury materialnej na gruntach nadleśnictwa

Wśród zabytków kultury materialnej znajdujących się na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo Góra Śląska wymienić można:

- Dwie kapliczki w leśnictwach Osławice (oddz. 414a) i Majówka (oddz. 418a);
- Krzyże, mogiły i pozostałe miejsca pamięci w leśnictwach: Wronów (oddz. 31b), Siciny (oddz. 119g), Sułków (oddz. 81g), Zawieścice (oddz. 100d), Ślubów (oddz. 178m, 253p), Kietlów (oddz. 275o), Osławice (oddz. 508k), Sułów (oddz. 11f);
- Pozostałe obiekty: przedwojenna strzelnica niemiecka w leśnictwie Wodniki (oddz. 92f) oraz przepompownia z początku XX wieku w leśnictwie – również w leśnictwie Wodniki (oddz. 94k).

Na terenie Nadleśnictwa Góra Śląska występują również stanowiska archeologiczne, które zostały wpisane do rejestru zabytków.

Tabela 3 Wykaz wydzielen, w granicach których zlokalizowano stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków

Kategoria ochronności	Obręby		
	Góra Śląska	Jemielno	Załączce
	lokalizacja		
Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków	4g,h, 101h,o, 115j, 173b, 177b,i, 178j, 231a,239a,d,245j	277a,b, 328i, 331p, 342b, 358a,c, 391c,d, 494Ac, 553d,f	85f, 111b, 149d, 151j,k

6.5 Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

6.5.1. Obszary chronionego krajobrazu

Dolina Baryczy

Obszar o powierzchni 43 350,80 ha obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Rozporządzenie Nr 35 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Baryczy” (Dz. Urz. z dnia 10 grudnia 2008 r., Nr 317, poz. 3934). We wspomnianym akcie prawnym zawarto ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów znajdujących się w granicach Obszaru a także zakazy służące ochronie przed zmianami lub utratą wartości przyrodniczych.

Na gruntach nadleśnictwa obszar zajmuje 14 804,21 ha.

Krzywińsko-Osiecki wraz z zadrzewieniami generała Dezyderego Chłapowskiego i kompleksem leśnym Osieczna-Góra

Obszar o powierzchni 71 425 ha powstał na mocy rozporządzenia nr 82/92 Wojewody Leszczyńskiego z dnia 1 sierpnia 1992 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa leszczyńskiego (Dz. Urz. Woj. Leszczyńskiego z 1992 r. Nr 11, poz. 131).

Celem powstania obszaru jest zachowanie i ochrona obszarów o cechach środowiska zbliżonego do naturalnego oraz zapewnienia społeczeństwu niezbędnych warunków do wypoczynku i korzystania z walorów krajobrazowych dla turystyki.

OChK obejmuje Pojezierze Krzywińskie i Pojezierze Dolskie oraz dolinę Rowu Polskiego i Rowu Śląskiego. O atrakcyjności turystyczno-krajobrazowej tego obszaru decydują: wysoka lesistość (ponad 40%), liczne jeziora i rzeki, bogactwo form rzeźby polodowcowej oraz śródpolne, pasowe zadrzewienia.

Na gruntach nadleśnictwa obszar zajmuje 230,98 ha.

Ze powodu konieczności zmiany przepisów wskazujących organ sprawujący nadzór nad obszarem (nieaktualny akt prawny powołujący obszar) przestały obowiązywać zakazy i nakazy zawarte w rozporządzeniu nr 82/92.

Krzywińsko-Osiecki

Obszar o powierzchni 8 500 ha powstał na mocy rozporządzenia nr 82/92 Wojewody Leszczyńskiego z dnia 1 sierpnia 1992 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa leszczyńskiego (Dz. Urz. Woj. Leszczyńskiego z 1992 r. Nr 11, poz. 131).

Obecnie obowiązującym aktem prawnym dotyczącym obszaru jest Rozporządzenie Nr 32 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Krzywińsko-Osieckiego” (Dz. Urz. z dnia 10 grudnia 2008 r., Nr 317, poz. 3931). We wspomnianym akcie prawnym zawarto ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów znajdujących się w granicach Obszaru a także zakazy służące ochronie przed zmianami lub utratą wartości przyrodniczych.

Obszar wyznaczono w celu zachowania i ochrony obszarów ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwości zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Na gruntach nadleśnictwa obszar zajmuje 1 913,70 ha.

6.5.2. Obszary Natura 2000

W zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Góra Śląska położone są dwie ostoje siedliskowe Natura 2000, które posiadają status specjalnych obszarów ochrony siedlisk. oraz jeden obszar wspólnej ochrony oznaczony kodem „PLC”.

Dolina Dolnej Baryczy PLH020084

Obszar zajmuje powierzchnię 3 165,81 ha, z czego w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa znajduje się cały obszar, w zarządzie – 1 848,53 ha. Ostoja obejmuje fragment doliny dolnej Baryczy wraz z jej dopływami - Dzikkiem (na południe od Góry) i Rowem Śląskim (na północ od Góry). Ciepłolubne dąbrowy (*91IO) występują tu na naturalnych stromych skarpach pradoliny Baryczy; dodatkowo interesującym zjawiskiem jest tutaj obfite występowanie na tym siedlisku gatunku z Czerwonej Księgi - *Rosa gallica*. Lasy łęgowe i nadrzeczne zarośla wierzbowe (*91E0), pokrywają czwartą część powierzchni ostoi. Szczególnie dobrze zachowane są rozległe łęgi jesionowe nad Rowem Śląskim, które charakteryzują się obfitym runem z *Corydalis cava*. Cenne są również tutejsze lasy łęgowe dębowo-wiązowo-jesionowe (91F0) i grądy (9170). Lasy ostoi są miejscem występowania gatunku chrząszcza - pachnica *Osmoderma eremita*. Bardzo ważnym siedliskiem są również liczne starorzecza (3150) leżące w dolinie niemal naturalnie płynącej i meandrującej rzeki Baryczy. W jej wodach i na starorzeczach żyją cenne gatunki ryb - *Cobitis taenia*, *Misgurnus fossilis*, *Rhodeus sericeus*, ptaków - *Alcedo atthis*, *Merus merganser* oraz ssaków - *Castor fiber* i *Lutra lutra*. W ostoi zachowały się łąki trzęślicowe (6410) z populacjami takich rzadkich gatunków roślin jak: *Iris sibirica* i *Lathyrus palustris*. Na łąkach tych występuje motyl z Aneksu II – *Maculinea nausithous*.

Ostoja jest bardzo ważnym w tej części Polski miejscem występowania priorytetowego siedliska – lasów łęgowych i nadrzecznych zarośli wierzbowych (*91E0). Szczególnie dobrze zachowane są rozległe łęgi jesionowe. Cenne są również tutejsze lasy łęgowe dębowo-wiązowo-jesionowe (91F0) i grądy (9170). Lasy ostoi są miejscem łęgów znaczących populacji dzięciołów (*Picus canus*, *Picus viridis*, *Dryocopus martius*, *Dendrocopos medius*). Występuje w nich też priorytetowy gatunek chrząszcza – pachnica dębowa *Osmoderma eremita*. Bardzo ważnym siedliskiem w ostoi są liczne starorzecza (3150). W ostoi zachowały się cenne łąki trzęślicowe (6410) będące siedliskiem motyla z Aneksu II - *Maculinea nausithous*. Dla zachowania ostoi również cenne są dwa inne typy siedlisk (siedliska spoza załącznika I) - olsy (44.9) i turzycowiska (53.21). Są one ważne dla zachowania populacji gatunków: *Grus grus*, *Ciconia nigra*, *Lycaena dispar*.

Siedlisko 6430 i 9110 oczekują na akceptację Komisji Europejskiej co do ich wykreślenia z katalogu przedmiotów ochrony obszaru. Traszka grzebieniasta i kumak nizinny oczekują na wpis do katalogu jako nowe przedmioty ochrony w obszarze¹.

Aktualnym aktem prawnym określającym status obszaru jest Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 października 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolina Dolnej Baryczy PLH0200084 (Dz. U. z 2021 r., poz. 2135).

¹ Źródło: SDF dla obszaru (data aktualizacji 2024.08)

Tabela 4 Siedliska przyrodnicze stanowiące przedmioty ochrony obszaru PLH020084

Lp.	Kod	Nazwa	Ocena ogólna	Status na gruntach nadleśnictwa
1.	3150	Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nymphaeion</i> , <i>Potamion</i>	C	Występuje na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
2.	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	C	Występuje na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
3.	6430	Ziołorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	C	Nie stwierdzono siedliska na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
4.	6440	Łąki selernicowe (<i>Cnidion dubii</i>)	C	Występuje na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
5.	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	B	Występuje na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
6.	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	C	Występuje na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
7.	9190	Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robori-petraeae</i>)	C	Występuje na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
8.	91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródłiskowe	B	Występuje na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
9.	91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	B	Występuje na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
10.	91I0	Ciepłolubne dąbrowy (<i>Quercetalia pubescenti-petraeae</i>)	C	Występuje na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi

Przedmiotem ochrony w ostoi są również gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EWG.

Tabela 5 Gatunki roślin i zwierząt stanowiące przedmioty ochrony obszaru PLH020084

Lp.	Kod	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Ocena ogólna	Status na gruntach nadleśnictwa
1.	1074	<i>Eriogaster catax</i>	Barczatka kataks	B	Nie stwierdzono występowania gatunku na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
2.	1337	<i>Castor fiber</i>	Bóbr europejski	B	Stwierdzono występowanie gatunku na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
3.	1060	<i>Lycaena dispar</i>	Czerwończyk nieparek	B	Stwierdzono występowanie gatunku na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
4.	1149	<i>Cobitis taenia</i>	Koza	B	Nie stwierdzono występowania gatunku na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
5.	1324	<i>Myotis myotis</i>	Nocek duży	C	Nie stwierdzono występowania gatunku na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
6.	1084	<i>Osmoderma eremita</i>	Pachnica dębowa	C	Stwierdzono występowanie gatunku na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
7.	1145	<i>Misgurnus fossilis</i>	Piskorz	B	Nie stwierdzono występowania gatunku na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
8.	5339	<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	Różanka	B	Nie stwierdzono występowania gatunku na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi

Lp.	Kod	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Ocena ogólna	Status na gruntach nadleśnictwa
9.	1355	<i>Lutra lutra</i>	Wydra	C	Stwierdzono występowanie gatunku na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi

W granicach obszaru potwierdzono również występowanie dwóch gatunków niebędących przedmiotem ochrony w ostoi – modraszka *Phengaris nausithous* (kod 1061) w dwóch lokalizacjach (obr. Góra Śląska: oddz. 98j, 101b) oraz kumaka nizinnego *Bombina bombina* – jedna lokalizacja (obr. Jemielno: 392h).

Obszar nie posiada aktualnego planu zadań ochronnych. Dokument jest w trakcie przygotowania przez RDOŚ we Wrocławiu.

W przygotowaniu jest również projekt uchwały Rady Ministrów, na mocy której powierzchnia omawianego obszaru wzrośnie o 147,31 ha – w związku z całościową korektą dotychczasowej granicy obszaru i dostosowaniu jej do granic wydzieleni leśnych lub działek ewidencyjnych, w tym włączenie pól siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków oraz wyłączenie części terenów intensywnie użytkowanych lub zabudowanych, nieistotnych dla ochrony obszaru. Proponowana zmiana granic jest wynikiem prowadzonego przez GDOŚ nadzoru nad funkcjonowaniem obszarów Natura 2000 w Polsce.

Ostoja nad Baryczą PLH020041

Obszar zajmuje powierzchnię 82 026,38 ha, z czego w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa znajduje się niewielki obszar – 5,15 ha.

Aktualnym aktem prawnym określającym status obszaru jest Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 września 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja nad Baryczą PLH0200041 (Dz. U. z 2023 r., poz. 2157).

Przedmiotami ochrony w obszarze PLH020041 są: 14 siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej (3130, 3150, 3260, 6120, 6410 6430, 6510, 7140, 7230, 9110, 9130, 9170, 91E0, 91F0) oraz 16 gatunków roślin i zwierząt innych niż ptaki z załącznika II (1188, 1337, 1088, 1149, 1887, 1083, 1355, 1060, 1145, 1324, 1084, 5339, 6144, 1146, 1166, 1308).

Nadleśnictwo Góra Śląska nie posiada gruntów w stanie posiadania położonych w zasięgu omawianego obszaru, co oznacza również brak występowania przedmiotów ochrony.

Obszar nie posiada aktualnego planu zadań ochronnych.

Łęgi Odrzańskie PLC020002

Powierzchnia całkowita ostoi wynosi 21 350,49 ha, z czego na grunty będące w stanie posiadania nadleśnictwa przypada 898,05 ha.

Obszar stanowi fragment doliny Odry o długości 101 km, od Brzegu Dolnego do Głogowa (od km 290 do km 385 szlaku żeglugowego rzeki Odry), w granicach dawnej terasy zalewowej rzeki, wraz z ujściowym odcinkiem doliny Baryczy. Obszar obejmuje siedliska nadrzeczne zachowane w międzywalu oraz najlepiej wykształcone lasy, łąki i torfowiska niskie poza jego obrębem. Duża część terenu jest regularnie zalewana. Obszar porośnięty jest lasami, głównie łęgami jesionowymi i wiązowymi, rozwijającymi się na glebach aluwialnych. Przeważają dobrze zachowane płyty siedlisk, częste są starodrzewia ponad 100-letnie, z licznymi drzewami pomnikowymi. Liczne, pozostałe po dawnym korycie Odry starorzecza, są w różnych fazach zarastania. Można tu obserwować kolejne stadia sukcesyjne zbiorowisk związanych z dynamicznym układem doliny rzecznej, w tym także zbiorowisk szuwarowych, związanych ze starorzeczami. W dolinie znajdują się też duże kompleksy wilgotnych łąk. Obszar odznacza się dużym bogactwem siedlisk rzadkich i zagrożonych, charakterystycznych dla dużej rzeki nizinnej (11 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, w tym oba typy bardzo dobrze zachowanych lasów łęgowych, zajmujących tu znaczną powierzchnię). Cennym elementem przyrody obszaru są łąki z takimi interesującymi gatunkami jak: goryczka wąskolistna *Gentiana pneumonanthe*, kosaciec syberyjski *Iris sibirica* czy czosnek kątowaty *Allium angulosum*. Na terenie ostoi stwierdzono obecność 13 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG; ważne jest przede wszystkim występowanie kielbisa białopłetwego *Cottus gobio* i bolenia *Aspius aspius* oraz kilku rzadkich gatunków motyli. Na szczególną uwagę zasługuje cenne zimowisko nietoperzy w podziemiach dawnego klasztoru w Lubiążu. Jest to jedno z największych stanowisk mopka na terenie południowo-zachodniej Polski. Bardzo bogata jest flora ostoi z licznymi gatunkami prawnie chronionymi oraz gatunkami rzadkimi i zagrożonymi w skali całej Polski, jak i lokalnie. Między innymi liczne są storczykowate. W rezerwacie Odrzysko występuje obfita populacja salwinii pływającej *Salvinia natans* i kotewki orzecha wodnego *Trapa natans*. Obszar Zielonych Łąk, znajdujących się na południe od głównego kompleksu Łęgów, zajęty jest w 30% przez siedliska ujęte w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, ze szczególnie dobrze wykształconymi lasami łęgowymi (*Fraxino-Alnetum*) oraz dużym obszarem olsów, częściowo chronionych w rezerwacie „Zabór” na powierzchni 35 ha. Część z nich odznacza się wysokim stopniem naturalności oraz wysoką bioróżnorodnością. Dodatkowo obszar spełnia rolę bardzo ważnego korytarza ekologicznego.

Tabela 6 Siedliska przyrodnicze stanowiące przedmioty ochrony obszaru PLC020002

Lp.	Kod	Nazwa	Ocena ogólna	Status na gruntach nadleśnictwa
1.	3150	Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	A	Występuje na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
2.	3270	Zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością <i>Chenopodion rubri p.p.</i> i <i>Bidention p.p.</i>	B	Nie stwierdzono siedliska na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
3.	6210	Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i> i ciepłolubne murawy z <i>Asplenion septentrionalis</i>	C	Nie stwierdzono siedliska na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi

Lp.	Kod	Nazwa	Ocena ogólna	Status na gruntach nadleśnictwa
		<i>Festucion pallentis</i>)		
4.	6410	Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	B	Występuje na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
5.	6430	Ziołorośla górskie (<i>Adenostylion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	C	Nie stwierdzono siedliska na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
6.	6440	Łąki selernicowe (<i>Cnidion dubii</i>)	B	Nie stwierdzono siedliska na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
7.	6510	Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	C	Nie stwierdzono siedliska na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
8.	9170	Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	B	Występuje na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
9.	91E0	Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródliskowe	C	Występuje na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
10.	91F0	Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	B	Występuje na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi

W granicach obszaru potwierdzono również występowanie dwóch typów siedlisk przyrodniczych niebędących przedmiotem ochrony w ostoi – 9190 i 9110 na łącznej powierzchni 49,99 ha.

Przedmiotem ochrony w ostoi są również gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EWG.

Tabela 7 Gatunki zwierząt stanowiące przedmioty ochrony obszaru PLC020002

Lp.	Kod	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Ocena ogólna	Status na gruntach nadleśnictwa
1.	A229	<i>Alcedo atthis</i>	Zimorodek	C	Występuje na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
2.	A055	<i>Anas querquedula</i>	Cyranka	C	Nie stwierdzono na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach obszaru
3.	A028	<i>Ardea cinerea</i>	Czapla siwa	C	Nie stwierdzono na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach obszaru
4.	1130	<i>Aspius aspius</i>	Boleń	B	Nie stwierdzono na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach obszaru
5.	1308	<i>Barbastella barbastellus</i>	Mopek zachodni	B	Nie stwierdzono na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach obszaru
6.	1188	<i>Bombina bombina</i>	Kumak nizinny	C	Występuje na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
7.	1337	<i>Castor fiber</i>	Bóbr europejski	B	Występuje na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
8.	1088	<i>Cerambyx cerdo</i>	Kozioróg dębosz	B	Nie stwierdzono na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach obszaru
9.	1149	<i>Cobitis taenia</i>	Koza	B	Nie stwierdzono na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach obszaru
10.	A038	<i>Cygnus cygnus</i>	Łabędź krzykliwy	C	Występuje na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
11.	A238	<i>Dendrocopos medius</i>	Dzięcioł średni	B	Występuje na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi

Lp.	Kod	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Ocena ogólna	Status na gruntach nadleśnictwa
12.	1074	<i>Eriogaster catax</i>	Barczatka kataks	A	Nie stwierdzono na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach obszaru
13.	6169	<i>Euphydryas maturna</i>	Przeplatka maturna	B	Nie stwierdzono na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach obszaru
14.	A321	<i>Ficedula albicollis</i>	Muchołówka białoszyja	C	Nie stwierdzono na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach obszaru
15.	1082	<i>Graphoderus bilineatus</i>	Kreślinek nizinny	A	Nie stwierdzono na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach obszaru
16.	A075	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Bielik	C	Występuje na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
17.	1042	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	Zalotka większa	C	Nie stwierdzono na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach obszaru
18.	1355	<i>Lutra lutra</i>	Wydra	B	Występuje na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
19.	1060	<i>Lycaena dispar</i>	Czerwończyk nieparek	B	Nie stwierdzono na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach obszaru
20.	A070	<i>Mergus merganser</i>	Nurogęś	C	Występuje na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
21.	A073	<i>Milvus migrans</i>	Kania czarna	B	Występuje na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
22.	A074	<i>Milvus milvus</i>	Kania ruda	B	Występuje na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach ostoi
23.	1323	<i>Myotis bechsteinii</i>	Nocek Bechsteina	B	Nie stwierdzono na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach obszaru
24.	1318	<i>Myotis dasycneme</i>	Nocek łydkowłosy	B	Nie stwierdzono na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach obszaru
25.	1324	<i>Myotis myotis</i>	Nocek duży	B	Nie stwierdzono na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach obszaru
26.	1084	<i>Osmoderma eremita</i>	Pachnica dębowa	B	Nie stwierdzono na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach obszaru
27.	6179	<i>Phengaris nausithous</i>	Modraszek nausithous	C	Nie stwierdzono na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach obszaru
28.	6177	<i>Phengaris teleius</i>	Modraszek teleius	C	Nie stwierdzono na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach obszaru
29.	A234	<i>Picus canus</i>	Dzięcioł zielonosiwy	C	Nie stwierdzono na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach obszaru
30.	5339	<i>Rhodeus amarus</i>	Różanka	B	Nie stwierdzono na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach obszaru
31.	6144	<i>Romanogobio albipinnatus</i>	Kiełb białopłetwy	B	Nie stwierdzono na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach obszaru
32.	1106	<i>Salmo salar</i>	Łosoś jeziorny	C	Nie stwierdzono na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach obszaru
33.	1166	<i>Triturus cristatus</i>	Trasza grzebieniasta	C	Nie stwierdzono na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach obszaru

Oprócz gatunków wskazanych w powyższej tabeli, na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska zlokalizowano również stanowiska zwierząt niebędących przedmiotem ochrony w obszarze: brzęczka (obr. Góra Śląska: 242Ag, obr. Jemielno: 482f, 486b), dzięcioł czarny

(obr. Jemielno: 482n, 483h, 507h), dzięcioł zielony (obr. Jemielno: 487c), dziwonია (obr. Jemielno: 486b), gąsiorek (obr. Góra Śląska: 243f, 243g, 243h, 243i, 243l, 243m, 249b, obr. Jemielno: 294b, 375h), gęgawa (obr. Góra Śląska: 248a), jarzębatka (obr. Góra Śląska: 242b, 243g, 243h, 243i, 243j, 243l, 249i, 250a), kropiatka (obr. Góra Śląska: 242Ah), kszczyk (obr. Jemielno: 482f, 482k, 486b), lerka (obr. Jemielno: 540h), łabędź niemy (obr. Jemielno: 487a), ortolan (obr. Góra Śląska: 224bx), samotnik (obr. Jemielno: 482j), siniak (obr. Góra Śląska: 247l), strumieniówka (obr. Góra Śląska: 249c), wodnik (obr. Góra Śląska: 248a), żuraw (obr. Góra Śląska: 224t, 242f, 242Ag, 243i, 248a, 248j, 251a, 251b, obr. Jemielno: 291a, 291h, 481c, 485f, 534a, 558a).

Aktualnym aktem prawnym określającym status obszaru jest Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Łęgi Odrzańskie PLC020002 (Dz. U. z 2023 r., poz. 861).

Obszar posiada Plany Zadań Ochronnych ustanowione zarządzeniami:

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 21 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLB020008 (Dz. Urz. Woj. Dol., poz. 2446).

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 30 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLH020018 (Dz. Urz. Woj. Dol., poz. 4042).

6.5.3 Użytki ekologiczne

Na terenie Nadleśnictwa Góra Śląska znajduje się obecnie pięć użytków ekologicznych:

- „Wiewierz” – utworzony Rozporządzeniem Wojewody Dolnośląskiego z dnia 22 sierpnia 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne i zespół przyrodniczo krajobrazowy (Dz. Urz. Woj. Dol. Nr 185 poz. 2615);
- „Wiklina” utworzona na podstawie Uchwały Rady Miejskiej Wąsosz Nr XXIV/123/04 z dnia 10 listopada 2004 r.;
- „Łąka Trzęślicowa” i „Żurawie Pierzowisko” – utworzone na podstawie Uchwały Nr XLIII/315/06 Rady Miejskiej w Górze z dnia 28 września 2006 r. w sprawie utworzenia użytków ekologicznych;
- „Kanał Świernia” – utworzony na mocy Uchwały Nr XLIX/319/2002 Rady Gminy Jemielno z dnia 10 października 2002 r.

Ogólna powierzchnia użytków ekologicznych w stanie posiadania Nadleśnictwa Góra Śląska wynosi 273,31 ha.

Tabela 8 Ogólna charakterystyka użytków ekologicznych

L.p	Nazwa	Leśnictwo	Oddział	Szczególne cele ochrony	Pow. (ha)
Obręb Góra Śląska					
1	Łąka trzęślicowa	Zawieścice	96o	Zachowanie unikatowego środowiska - podmokłej łąki trzęślicowej z obfitym stanowiskiem goryczki wąskolistnej <i>Gentiana pneumonanthe</i>	3,20
2	Żurawie pierzowisko	Zawieścice	98j, 101b, 101c	Zachowanie środkowej podmokłej łąki ze stanowiskami rzadkich gatunków roślin: krwiściąg lekarski <i>Sanguisorba officinalis</i> , wężownica zwyczajna <i>Hydrocotyle vulgaris</i> i zwierząt: modraszek nausitous <i>Maculinea nausithous</i> , dostojka ino <i>Brenthis ino</i> .	1,85
Ogółem					5,05
Obręb Jemielno					
3	Kanał Świernia	Jemielno	527j, 527k, 527l, 527m, 527n, 527o, 527 ~d, 528i, 528~g, 528~i, 536a, 536b, 536c, 536d, 536g, 536h, 536i, 536j, 536k, 536l, 536~a, 536~b, 536~d, 536~f, 536~g, 541c, 541d, 541f, 548c, 548d, 548f, 548g, 548h, 548i, 548j, 548k, 549a, 549b, 549c, 549d, 549f, 549g, 549h, 549i, 549j, 549~a, 549~b, 549~c, 549~d, 549~f, 549~g	Zachowanie naturalnych ekosystemów mających znaczenie dla zachowania cennych gatunków roślin i zwierząt, utrzymania bioróżnorodności przyrodniczej oraz walorów krajobrazowych.	71,90
Ogółem					71,90
Obręb Załęczce					
4	Wiewierz	Załęczce	16a, 16k, 19a, 24Aa, 24Ab, 24Ba, 24Bb, 24Bc, 24Bd, 24Bg, 26Aa, 26Ab, 26Ac, 26Ad, 26Af, 26Ag	Zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych, dydaktycznych, krajobrazowych i turystycznych pozostałości ekosystemów mających znaczenie w zachowaniu unikatowych zasobów genowych i środowisk.	159,66
5	Wiklina	Wodniki	38k, 39m, 45a, 46a, 46b	Zachowanie podmokłych i bagiennych łąk, turzycowisk, wiklinisk oraz niewielkich zadrzewień leżących w zlewni rzeki Masłówka.	36,70

L.p	Nazwa	Leśnictwo	Oddział	Szczególne cele ochrony	Pow. (ha)
Ogółem					196,36
Ogółem Nadleśnictwo Góra Śląska					273,31

6.5.4 Pomniki przyrody

Na terenie Nadleśnictwa Góra Śląska znajduje się 15 pomników przyrody ożywionej.

Pomniki przyrody ożywionej reprezentują pojedyncze drzewa (brak jest grup drzew i pomników powierzchniowych). Reprezentowane jest tu pięć gatunków:

- buk pospolity – 1;
- dąb szypułkowy – 11;
- klon jawor – 1;
- sosna zwyczajna – 1;
- wiąz szypułkowy – 1.

Oprócz pomników przyrody na terenie nadleśnictwa rośnie wiele starych drzew o znacznych rozmiarach. Informacja o obecności pomników przyrody i drzew cennych zamieszczona została w opisach taksacyjnych.

6.5.5 Ochrona gatunkowa

Na terenie nadleśnictwa stwierdzono występowanie gatunków chronionych: grzyby (5), mszaki (13), rośliny naczyniowe (29), bezkręgowce (18), ryby (5), płazy (12), gady (5), ptaki (173), ssaki (29). Dokonano również analizy list gatunkowych pod kątem przynależności zamieszczonych tam taksonów do poszczególnych kategorii zagrożenia w tzw. „czerwonych listach”.

W programie ochrony przyrody podano potwierdzone stanowiska roślin i zwierząt, a w przypadku ptaków sporządzono listę ptaków notowanych w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa.

6.6 Określenie obszarów potencjalnej kolizji między celami ochrony przyrody a gospodarką leśną

Wieloaspektowa analiza terenów nadleśnictwa, przeprowadzona podczas prac inwentaryzacyjnych, pozwoliła dokładnie określić miejsca posiadające wysoką wartość przyrodniczą, która pod wpływem prowadzonej gospodarki może ulec zmianie. Wśród wielu zabiegów przeprowadzanych w lasach wymienia się te, które mogą kolidować z celami ochrony przyrody. Zagadnienia dotyczą głównie leśnych siedlisk przyrodniczych. Oceny dokonano z pełną świadomością przyjętych metod przeprowadzonych inwentaryzacji

i uproszczeń, które zostały w nich zastosowane. Dotyczy to szczególnie metodyki wyróżniania lub generalizowania mikrosiedlisk. Obszary potencjalnych kolizji p.u.l. z celami ochrony przyrody wymienia tabela nr 9.

Tabela 9. Obszary potencjalnych konfliktów między celami ochrony, a gospodarką leśną

Rodzaj zagrożenia	Uwagi
Konflikt pomiędzy koniecznością wykonywania cięć w przeciągu całego roku a wymogami ochrony ptaków lęgowych.	Problem ten nie dotyczy ptaków, dla których wyznaczono strefy ochronne, ale może mieć istotne znaczenie dla innych cennych gatunków ptaków, licznie występujących na terenach nadleśnictwa.
Konflikt pomiędzy wymogami ochrony lasu w kontekście wykonywania działań w zakresie gospodarki leśnej a koniecznością pozostawiania martwego drewna w lesie.	Konflikt może wynikać z braku jednoznacznego określenia ilości martwego drewna w lasach i jego inwentaryzacji, przy jednoczesnym obowiązku pozostawiania pewnej ilości drewna martwego dla zwiększenia bioróżnorodności.
Konflikt pomiędzy wymogami ochrony lasu a użytkowaniem drzewostanów ponad 100-letnich.	Problem może dotyczyć drzewostanów przeszlorębnych zlokalizowanych w dużych kompleksach leśnych, zaplanowanych do użytkowania rębego. Wymogi dotyczące utrzymania ładu przestrzennego oraz zapobiegania procesom deprecjacji drewna mogą stać w kolizji z szeroko rozumianą ochroną bioróżnorodności. Chodzi również o zasadę zapewnienia trwałości i ciągłości użytkowania w celu uzyskania odpowiedniej jakości surowca drzewnego.

Zagadnienia te poddano analizie w dalszej części prognozy.

6.7 Istniejące problemy ochrony przyrody istotne z punktu widzenia realizacji planu urządzenia lasu dla nadleśnictwa

Zagrożenie środowiska przyrodniczego wynika ze stałego, równoczesnego oddziaływania wielu czynników na naturalne procesy zachodzące w przyrodzie. Owe wpływy nie mogą zostać całkowicie wyeliminowane, toteż bardzo ważne jest ich rozpoznanie i szczegółowa analiza.

Z punktu widzenia realizacji planu najistotniejsze znaczenie odgrywają następujące zagadnienia.

Zagrożenia powodowane przez czynniki atmosferyczne, w tym zmiany poziomu wód.

Do zagrożeń abiotycznych, które oddziałują na procesy zachodzące w ekosystemach leśnych oraz funkcjonowanie drzewostanów, należą różnorodne oddziaływania środowiska zewnętrznego, przede wszystkim w postaci wpływów klimatu. Zwłaszcza skutki oddziaływań czynników atmosferycznych (m.in. wiatrów skutkujących powstawaniem złomów i wywrotów, śniegu, szadzi czy lodu powodujących uszkodzenia pni i koron drzew) bywają szczególnie

dotkliwe z gospodarczego punktu widzenia, gdyż pojawiają się zwykle niespodziewanie i na rozległych powierzchniach, a możliwości zabezpieczenia się przed nimi są ograniczone. Do czynników atmosferycznych oddziałujących negatywnie na lasy należą: wiatry, wyładowania atmosferyczne, opady atmosferyczne, mróz, okiść, susza, zmiany stosunków wodnych oraz niskie i wysokie temperatury powietrza.

Zjawiska te, powodując zakłócenia w rozwoju drzewostanów, sprzyjają ich osłabieniu, następstwem czego jest wzmożona podatność na choroby grzybowe i ataki szkodników owadzych. Należy przy tym podkreślić, że opisywane zagrożenia abiotyczne, jako niezależne od działalności człowieka, stanowiące natomiast czynnik naturalny, od wieków wpisane były w funkcjonowanie ekosystemów leśnych, niejednokrotnie będąc stymulatorem ich przemian, odnawiania się drzew, różnicowania struktury lasu itd. Tym samym - de facto - nie powinny być postrzegane, jako zagrożenia dla ekosystemów leśnych, rozumianych jako formacje roślinne. Są natomiast bez wątpienia zagrożeniem dla trwałości drzewostanów, czyli określonej generacji lasu, stąd też w lasach gospodarczych, spełniających funkcje produkcyjne, stanowią one zjawiska niepożądane i dlatego określa się je mianem zagrożeń.

Ostatnie lata charakteryzują się dużym nasileniem występowania niekorzystnych zjawisk klimatycznych takich jak: bezśnieżne zimy z dodatnimi temperaturami, długotrwałe susze, niekorzystny rozkład opadów w ciągu roku, ekstremalne zjawiska pogodowe. Długie i powtarzające się okresy braku opadów w czasie sezonu wegetacyjnego wpłynęły negatywnie na kondycję zdrowotną drzewostanów sosnowych.

W 2017 r. w nadleśnictwie wystąpiły znaczne szkody gospodarcze z tytułu uszkodzeń na skutek wystąpienia bardzo silnych wiatrów z kulminacją na początku października (huragan „Ksawery”). Uszkodzeniu uległo wtedy blisko 12 500 m³ drewna a luki i przerzedzenia powstały na łącznej powierzchni 7,13 ha. Pod koniec tego samego miesiąca w wyniku innego huraganu (Grzegorz) uszkodzeniu uległo 3000 m³ drewna, głównie na powierzchniach osłabionych wcześniej przez suszę. W nocy 18/19.01.2018 r. wystąpił na omawianym terenie huragan „Fryderyka”, który uszkodził drzewa o łącznej masie około 1000 m³. Generalnie łączna powierzchnia uszkodzonych w wyniku wiatrów drzewostanów (szkody powyżej 10% ogólnej masy) wyniosła 235 ha.

W wyniku silnych opadów na południu Polski w dniach 12-15 września 2024 r. parę dni później (21-22 września) do granic Nadleśnictwa Góra Śląska dotarła fala powodziowa. W przypadku Odry nie doszło na omawianym terenie do przelania się wody przez wały. W przypadku Baryczy i Rowu Śląskiego nastąpiło cofnięcie się wód, zwłaszcza przy ujściach tych rzek, powodując liczne rozlewiska. Po przejściu fali powodziowej na Odrze utrzymywał się jeszcze jakiś czas wysoki stan wody, który spowodował nasiąkanie wałów i wyciskanie wody w bezpośrednim ich sąsiedztwie. Zalaniu w ten sposób uległy okoliczne łąki i lasy. Podtopienia wystąpiły w leśnictwach: Siciny, Łękanów, Kietlów, Lubów, Majówka i Jemielno

i objęły kompleksy leśne na łącznej powierzchni 839 ha, w tym 33 ha stanowiły młodniki i uprawy.

Pewnym zagrożeniem, zwłaszcza dla najmłodszych drzewostanów są dość częste, późne przymrozki wiosenne (połowa maja, początek czerwca) oraz jesienne przymrozki wczesne, występujące w końcu września i na początku października. W bezodpływowych obniżeniach terenu występują niewielkie zmrozowiska, szczególnie niebezpieczne dla nowozakładanych upraw leśnych.

Stan zdrowotny i sanitarny lasów Nadleśnictwa Góra Śląska, mimo licznych zagrożeń, można określić, jako dobry, co potwierdzają lustracje i kontrole, przeprowadzane przez służbę nadleśnictwa, jak i przez Zespół Ochrony Lasu w Łopuchówku.

Niedobór wody spowodowany obniżaniem się poziomu zalegania wód gruntowych oraz występującymi okresami suszy to kolejne czynniki powodujące osłabienie naturalnej odporności drzewostanów. Rezultatem tego zjawiska jest zwiększona podatność na działalność szkodników ze świata grzybów i zwierząt. Drzewostanami najdotkliwiej dotkniętymi niedoborem wody są te położone w dolinach cieków. Najbardziej widocznymi objawami suszy glebowej, spadku poziomu wód gruntowych oraz ich wahań jest zamieranie i zahamowanie wzrostu drzewostanów jesionowych, olchowych i w największym stopniu świerkowych.

Duże wahania poziomu wody mogą na niektórych obszarach nadleśnictwa wynikać ze złego stanu technicznego infrastruktury wodno-melioracyjnej, co przejawia się m. in. wadliwością rowów melioracyjnych. Obszary takie narażone są na okresowe zalewanie lub suszę. Intensywne opady deszczu w sierpniu 2017 r. i lutym 2024 r. stały się przyczyną wysokiego stanu wody w kanałach i rowach.

Ekstremalne warunki pogodowe latem 2015 r. (susza) prawdopodobnie przyczyniły się do wystąpienia zamierania wierzchołków pędów sosny, czyli choroby wywołanej przez patogen grzybowy *Sphaeropsis sapinea*.

Obserwowane obecnie zjawisko wieloczynnikowego zamierania sosny, zamieranie dębów oraz świerków są wynikiem ujemnego klimatycznego bilansu wodnego obserwowanego w ostatnich latach. Szczególnie suche lata 2017-2020 na pewno spowodują obniżenie odporności drzewostanów także na siedliskach świeżych.

Działalność bobrów, a także działania podejmowane przez człowieka na rzecz zwiększenia retencji wodnej prowadzą do miejscowego podnoszenia poziomu wód podskórnych oraz podnoszenia rzędnej zwierciadła wody zbiorników wodnych i cieków. Powstają nowe zbiorniki wodne, a także ponownie wypełniane są niecki dawnych zbiorników wodnych. Ubocznym efektem tych zmian może być jednak czasowe podmokanie i zalewanie drzewostanów.

Łączna powierzchnia zinwentaryzowanych w czasie prac urządzeniowych uszkodzeń spowodowanych przez czynniki atmosferyczne na gruntach Nadleśnictwa Góra wynosi 790,35 ha.

Zagrożenia wynikające z właściwości gleby.

W zalesieniach na gruntach porolnych czynnikiem zmniejszającym odporność biologiczną środowiska leśnego na oddziaływanie czynników biotycznych są właściwości bonitacyjne gleby. Gleby porolne charakteryzują się brakiem odpowiedniej struktury fizykochemicznej i właściwych dla gleb leśnych specyficznych układów mikrobiologicznych.

Na terenie nadleśnictwa zinwentaryzowano 5 538,37 ha drzewostanów rosnących na gruntach porolnych, co stanowi 26,7% powierzchni leśnej. Drzewostany na gruntach porolnych narażone są na szkody od opieńkowej zgnilizny korzeni oraz huby korzeni. W celu ograniczenia szkód nadleśnictwo stosuje biopreparat zawierający grzybnię *Phlebiopsis gigantea*, która zasiedlając pniaki znacznie ogranicza inwazję ww. patogenów grzybowych systemu korzeniowego.

Zagrożenia wynikające z niewłaściwej struktury i niewłaściwego składu gatunkowego drzewostanów.

Problem dotyczy głównie efektów gospodarki minionych okresów gospodarczych, kiedy to tworzone monokultury cechujące się obecnie niewłaściwymi składami gatunkowymi, co prowadzi do nieodpowiedniego wykorzystania zasobów siedlisk. Wskutek tego zagrożone są naturalne zbiorowiska roślinne występujące licznie na terenie nadleśnictwa. Dotyczy to degradacji grądów środkowoeuropejskich i kwaśnych dąbrów (głównie pinetyzacja, neofityzacja) oraz lasów łęgowych (przede wszystkim monotypizacja i neofityzacja).

Niewłaściwe składy gatunkowe i struktura drzewostanów mogą utrudnić realizację zadań ochronnych dotyczących cennych gatunków roślin i zwierząt, przez ograniczenie powierzchni ich potencjalnych siedlisk występowania.

Zagrożenia powodowane przez choroby grzybowe i szkodniki owadzie.

Lasy Nadleśnictwa Góra Śląska położone są w strefie średniego zagrożenia przez szkodniki owadzie. Z silniejszym zagrożeniem mamy do czynienia w obrębie Jemielno, gdzie częściej występują jednogatunkowe i jednowiekowe drzewostany sosnowe, a powierzchnia drzewostanów wielogatunkowych, często piętrowych o dobrze wykształconej warstwie nalotu, podrostu i podszytu jest nieznaczna (najczęściej w dolinach rzecznych).

Stan zagrożenia lasów nadleśnictwa powiązany jest ze zmiennością warunków klimatycznych. Niskie opady (ich ostry deficyt szczególnie w okresie wegetacyjnym) oraz obniżanie się poziomu zalegania wody gruntowej odbijają się niekorzystnie na kondycji

drzewostanów, zwłaszcza dębowych, jesionowych i świerkowych. Zanieczyszczenia powietrza (bliskie sąsiedztwo aglomeracji Leszna, Rawicza) także mogą mieć niekorzystny wpływ na kondycję zdrowotną drzewostanów.

Największym problemem w nadleśnictwie za strony szkodników pierwotnych są szkody powodowane żerem foliofagów sosny (brudnica mniszka, barczatka sosnówka). W celu ograniczenia szkód w drzewostanach sosnowych należy prowadzić systematyczne prognozowanie i w miarę potrzeby stosować zabiegi ratownicze przy użyciu samolotów.

W przyszłej gospodarce należy prowadzić działania w kierunku ciągłego zwiększania naturalnej odporności biologicznej drzewostanów. Ten cel można osiągnąć poprzez: zwiększanie udziału gatunków liściastych przy maksymalnym wykorzystaniu mikrosiedlisk, terminowe i prawidłowe wykonywanie cięć pielęgnacyjnych, zakładanie punktów biologicznego oporu w ramach kompleksowej ochrony lasu, z wykorzystaniem biogrup pozostawionych na wykonywanych zrębach, ochronę pożytecznego ptactwa (budki lęgowe, karmniki), prowadzenie jesiennych poszukiwań szkodników sosny, prowadzenie monitoringu w zakresie występowania owadów zagrażających stabilności drzewostanów (nie dotyczy to wyłącznie szkodników pierwotnych i nie tylko sosny).

Zainwentaryzowane szkody wyrządzone były przez szkodniki wtórne, głównie w osłabionych suszą drzewostanach świerkowych przez korniki. W 2019 roku na omawianym terenie stwierdzono obecność kornika ostrozębnego *Ips acuminatus*. Wspomniany chrząszcz pojawiał się głównie w drzewostanach sosnowych osłabionych długotrwałą suszą a także chorobą zamierania pędów sosny, wskutek czego wykonano w ostatnim okresie gospodarczym zręby sanitarne na łącznej powierzchni 12,83 ha. W 2018 roku w wyniku pojawienia się innego kornika – kornika drukarza *Ips typographus* wykonano zręby sanitarne na łącznej powierzchni 32,28 ha. W osłabionych drzewostanach sosnowych sporadycznie występował również przyplaszczek granatek.

W związku z wzrastającym zagrożeniem ze strony szkodników owadzych bardzo ważnym jest stosowanie zabiegów hodowlano-ochronnych zgodnie z zapisami IOL. Służby Nadleśnictwa Góra Śląska prowadzą niezbędne działania polegające na stałym monitorowaniu drzewostanów pod kątem występowania szkód od wspomnianych wcześniej owadów. Łączna powierzchnia zinwentaryzowanych w czasie prac urzędniowych uszkodzeń spowodowanych przez owady na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska wynosi 265,33 ha.

Zagrożenia ze strony grzybów pasożytniczych występują głównie w drzewostanach sosnowych, III i IV kl. wieku na gruntach porolnych – szczególnie od huby korzeniowej, a w starszych drzewostanach sosnowych, rosnących na żyznych siedliskach Lśw, LMw i LMśw od huby sosny. Szkody od grzybów pasożytniczych zinwentaryzowano na łącznej powierzchni 793,25 ha.

Zagrożenia powodowane przez zwierzynę

Obszary nadleśnictwa stanowią miejsce przebywania populacji zwierząt łownych – jelenia, daniela, dzika, sarny. Uszkodzenia roślin następują wskutek: zgryzania pędów, spałowania, ogryzania, czemchania (objiania), zjadania nasion, siewek, pączków lub liści, wydeptywania upraw. Z wymienionych największe gospodarcze znaczenie mają zgryzanie oraz spałowanie. Efektem jest uszkodzenie upraw i młodników oraz redukcja liściastych gatunków głównych i domieszkowych.

Poziom wyrządzanych szkód nie przekracza na ogół wskaźników tzw. szkód gospodarczo znośnych. W celu zmniejszenia rozmiaru wyrządzanych szkód należy dążyć do utrzymywania optymalnego stanu zwierząt łownych poprzez pełne wykonywanie planów odstrzału. Pozostałe sposoby jak: zabezpieczanie chemiczne, rysakowanie, wykładanie drzew ogryzowych oraz prowadzenie planowej gospodarki łowieckiej – wpływają na ograniczanie rozmiaru wyrządzanych szkód. Szkody spowodowane przez zwierzynę zinwentaryzowano podczas prac terenowych na łącznej powierzchni 798,22 ha.

Zagrożenia powodowane przez jemiolę

W analizowanym okresie zaobserwowano wzrost powierzchni drzewostanów sosnowych uszkodzonych i zamierających na skutek występowania jemioli. Pojawienie się jemioli zagrażającej zdrowotności drzewostanów sosnowych wynika najprawdopodobniej z powodu osłabienia kondycji zdrowotnej drzew na skutek częstych susz. W latach 2019-2022 zinwentaryzowano duże powierzchnie drzewostanów osłabionych i zamierających na skutek występowania jemioli. powierzchnia uszkodzonych przez jemiolę drzewostanów pozostaje na zbliżonym poziomie i utrzymuje się w zakresie powyżej 4000 ha. W ostatnim okresie gospodarczym z powodu jemioli wykonano zręby sanitarne na łącznej powierzchni 6,30 ha.

Zanieczyszczenia powietrza, wód i gleb.

Obszar nadleśnictwa ma charakter leśno-rolniczy, w jego zasięgu terytorialnym nie występują znaczące przemysłowe źródła emisji. Emisja zanieczyszczeń powietrza związana jest głównie ze spalaniem paliw w lokalnych kotłowniach i gospodarstwach domowych, przy przetwórstwie mięsa i suszeniu zboża, transporcie drogowym, hodowli trzody chlewnej i bydła. Problemem może być emisja niska związana z budownictwem jednorodzinnym. Liniowym źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa jest transport drogowy. System komunikacyjny stwarza zagrożenie dla stanu jakości powietrza, głównie z tytułu transportu tranzytowego pojazdów ciężkich.

Aktualne dane na temat stanu zanieczyszczeń powietrza zawarte są w rocznej ocenie jakości powietrza (GIOŚ 2024). Obszar Nadleśnictwa Góra Śląska zaliczono do strefy dolnośląskiej (PL0204). We wspomnianej strefie przekroczenia poziomów dopuszczalnych,

docelowych stwierdzono w zakresie następujących substancji: pył zawieszony PM₁₀, arsen i benzo(a)piren oznaczane w pyłe zawieszonym PM₁₀ i ozon. Specyficznym problemem dla województwa dolnośląskiego są przekroczenia poziomu docelowego arsenu. W roku 2023 zmniejszeniu uległ obszar przekroczeń tego zanieczyszczenia. Jako podstawową przyczynę tego zjawiska wskazuje się emisję pochodzącą z obiektów przetwórstwa metali nieżelaznych.

W 2023 r. stwierdzono w strefie dolnośląskiej przekroczenie poziomu docelowego ozonu określonego dla kryterium ochrony zdrowia ludzi oraz poziomu celu długoterminowego. Dodatkowo przekroczony został poziom celu długoterminowego określony w celu ochrony roślin. Przekroczenie poziomu celu długoterminowego ozonu spowodowane było przede wszystkim warunkami meteorologicznymi sprzyjającymi tworzeniu się ozonu w przyziemnej warstwie atmosfery oraz napływem spoza granic województwa i kraju mas powietrza zanieczyszczonych ozonem.

Reasumując: na całym obszarze strefy dolnośląskiej, w tym w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Góra Śląska, stwierdzono poprawę jakości powietrza w 2023 roku. Wynika to z działań na rzecz ochrony powietrza oraz bardzo korzystnych warunków meteorologicznych. Ciepłe, w porównaniu do wielolecia, miesiące zimowe skutkowały mniejszymi emisjami zanieczyszczeń do powietrza, zwłaszcza z indywidualnych źródeł grzewczych. Poprawie jakości powietrza sprzyjało również wystąpienie w okresie zimowym opadów przewyższających normy wieloletnie².

Stan jakości wód powierzchniowych wynika głównie z dopływu zanieczyszczeń pochodzących z zakładów przemysłowych i gospodarstw domowych (ścieki bytowe). Równie istotnym źródłem zanieczyszczeń są spływy powierzchniowe zanieczyszczeń rolnych, które zawierają związki biogenne pochodzenia rolniczego, środki ochrony roślin i nawozy. Na stan jakości wód duży wpływ mają zanieczyszczenia pochodzące ze źródeł rolniczych. Wielkość dopływu zanieczyszczeń przedostających się poprzez spływy powierzchniowe z terenów użytkowanych rolniczo zależy od: sposobu zagospodarowania zlewni, intensywności nawożenia, przepuszczalności geologicznych utworów powierzchniowych i warunków meteorologicznych. W ten sposób do wód dostają się związki biogenne, środki ochrony roślin oraz wypłukiwane frakcje gleby. Poważnym zagrożeniem dla jakości wód jest niewłaściwe stosowanie nawozów naturalnych: gnojowicy i obornika, a także rolnicze wykorzystywanie ścieków i osadów ściekowych bez zachowania wymogów ochrony środowiska.

² Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie dolnośląskim. Raport wojewódzki za rok 2023. GIOŚ.2024.

Spośród głównych cieków przepływających przez teren nadleśnictwa, stan wód badano dla siedmiu odcinków cieków. Poniżej przedstawia się wyniki oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych dla tych odcinków (JCWP)³.

Tabela 10 Ocena stanu jednolitych części wód wybranych rzek znajdujących się w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Góra Śląska

Nazwa ciek	Kod jcwp	Wybrane parametry				
		Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizyko-chemicznych	Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego	Klasyfikacja stanu chemicznego	Ocena jcwp
Barycz od Orli do Odry	PLRW600019149	4	2	słaby	poniżej dobrego	zły stan wód
Maslówka - ujście do Orli	PLRW60001714689	4	2	słaby	poniżej dobrego	zły stan wód
Odra - poniżej ujścia Baryczy	PLRW6000211511	4	2	słaby	poniżej dobrego	zły stan wód
Orla - ujście do Baryczy (m. Wąsosz)	PLRW60001914699	5	2	zły	poniżej dobrego	zły stan wód
Świernia - ujście do Baryczy (m. Osetno Male)	PLRW6000171476	-	-	brak możliwości klasyfikacji	-	brak możliwości dokonania oceny
Tynica - ujście do Baryczy (poniżej Jemielna)	PLRW60001714749	4	-	słaby	dobry	zły stan wód
Wąsowska Struga - ujście do Orli (m. Ługi)	PLRW60001714696	-	-	brak możliwości klasyfikacji	-	zły stan wód

Zagrożenie pożarowe.

Poważnym, stałym zagrożeniem dla obszarów leśnych są pożary, zwłaszcza w okresie wczesnej wiosny oraz długotrwałych okresów suszy w sezonie letnim. Powodują one dotkliwe, nieraz nieodwracalne straty w ekosystemach leśnych. Stan zagrożenia pożarowego obszarów leśnych jest przede wszystkim wynikiem wzrastającej ich penetracji przez ludność i nieostrożnego obchodzenia się z ogniem w lesie lub na gruntach sąsiadujących z lasami.

Lasy nadleśnictwa zaliczone zostały do I kategorii zagrożenia pożarowego.

Nadleśnictwo Góra Śląska dysponuje punktem alarmowo-dyspozycyjnym (PAD) zlokalizowanym przy siedzibie, zajmującym się utrzymaniem łączności, obserwacją terenów leśnych oraz prognozowaniem zagrożenia pożarowego.

Obserwacja naziemna jest prowadzona przez dwie dostrzegalnie wyposażone w kamery tv wysokiej rozdzielczości pracujące w automatycznym systemie wczesnego wykrywania dymu (Manta SmokeD) zlokalizowane w leśnictwach Kietlów i Siciny. Obszar nadleśnictwa objęty jest dodatkowo dozorem z punktów obserwacyjnych zlokalizowanych w sąsiednich nadleśnictwach.

³ Źródło: <https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/RIVERS/88>, dane z okresu 2016-2021.

Na terenie nadleśnictwa znajduje się baza sprzętu przeciwpożarowego (przy siedzibie nadleśnictwa) oraz 48 punktów czerpania wody (PCW) do celów gaśniczych. Ponadto na obszarze gmin w zasięgu nadleśnictwa znajduje się sieć hydrantów, które mogą stanowić dodatkowe źródło wody przy prowadzeniu akcji ratowniczo-gaśniczej.

W okresie minionego 10-lecia na terenie nadleśnictwa powstało 70 pożarów o łącznej powierzchni 27,58 ha. Przeciętna powierzchnia pożaru obliczona za miniony okres wynosi 0,39 ha⁴.

Podatność obszarów Nadleśnictwa Góra Śląska na możliwość powstania pożaru występuje sezonowo. Wczesną wiosną (marzec - kwiecień) przypada pierwszy okres zwiększonego zagrożenia pożarowego. Wzrost zagrożenia w tym czasie spowodowany jest występowaniem zadarnionej pokrywy z dużą ilością suchych traw. Drugim okresem zwiększonego zagrożenia jest sezon letni, gdy pod wpływem wysokiej temperatury następuje znaczny spadek wilgotności ściółki leśnej. Ryzyko powstania pożaru zwiększa także sezonowy, intensywny ruch turystyczny oraz prace polowe rolników. Potencjalne miejsca zagrożenia pożarowego to tereny wzdłuż dróg publicznych, linii energetycznych i rurociągów.

Potencjalny i aktualny stan zagrożenia pożarowego obszarów leśnych został przedstawiony szczegółowo w *Planie ochrony przeciwpożarowej dla Nadleśnictwa Góra Śląska* zamieszczonym w elaboracie.

6.8 Potencjalne skutki braku realizacji planu urządzenia lasu

Prowadzenie gospodarki leśnej na terenie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe (zgodnie z zapisami ustawy z 1991 r. o lasach) opiera się na sporządzanych dla każdego nadleśnictwa planach urządzenia lasu. Sporządzanie planu urządzenia lasu jest zatem obligatoryjnym wymogiem prawnym i determinuje podstawową działalność nadleśnictwa.

Zawarte w planie wytyczne dotyczą korzystania z zasobów przyrody na zasadach trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, uwzględniającej zasady zrównoważonego rozwoju. Brak realizacji postanowień spowodowałby przede wszystkim zaburzenie cyklu produkcyjnego, który dotyczy w równym stopniu pozyskania, co odnowienia. Dalsze skutki uderzyłyby w społeczeństwo; osoby bezpośrednio związane z leśnictwem i drzewnictwem oraz w osoby niezwiązane z lasami, ale korzystające z leśnych zasobów, głównie drewna, czyli większość obywateli. Dalsze skutki braku realizacji planu to:

- utrudnienie realizacji zasad wielofunkcyjnej, trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, opartej na podstawach ekologicznych;

⁴ Źródło: Nadleśnictwo Góra Śląska

- brak miejsc pracy dla osób wywodzących się z lokalnych społeczności, tradycyjnie związanych z leśnictwem oraz pracujących w przemyśle drzewnym i z nim współpracujących;
- powstanie konfliktu prawnego – brak realizacji ustawowego obowiązku planowania działalności gospodarczej;
- pogorszenie stanu zdrowotnego drzewostanów poprzez zmniejszenie odporności na zagrożenia biotyczne, abiotyczne i antropogeniczne (np. w wyniku przegęszczenia);
- pogorszenie warunków dla rozwoju młodego pokolenia drzew;
- wydłużenie okresu przebudowy drzewostanów niezgodnych z siedliskowym typem lasu;
- przyspieszenie inwazji gatunków obcych, które lokalnie mogą doprowadzić do zniekształcenia lub zaniku niektórych siedlisk przyrodniczych;
- nadmierne starzenie się drzewostanów i deprecjacja surowca drzewnego;
- inicjowanie spontanicznych procesów mogących doprowadzić do zniekształcenia, degradacji lub zaniku niektórych siedlisk przyrodniczych;
- zwiększenie zagrożenia pożarowego;
- utrata płynności finansowej przez nadleśnictwo oraz firmy powiązane z branżą leśną i drzewną.

7. Przewidywane oddziaływanie planu na środowisko i obszary Natura 2000

7.1 Przewidywanie oddziaływanie planu na środowisko

Według Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (..) zalesienia o powierzchni powyżej 20 ha oraz budowle piętrzące wodę na wysokość nie mniejszą niż 1 m mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Plan urządzenia lasu Nadleśnictwa Góra Śląska nie przewiduje zalesienia gruntów porolnych. Nie przewiduje się również wykonywania piętrzeń wodnych na wysokość większą niż 1 m.

Zapisy planu nie będą negatywnie wpływać na aspekty środowiska wymienione w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

7.2 Oddziaływanie na różnorodność biologiczną

Wpływ planowanych zabiegów na różnorodność biologiczną może być bardzo zróżnicowany. Stosowane zręby mogą znacznie zubażać siedlisko, natomiast przebudowa drzewostanów i wprowadzanie II piętra zwiększa bioróżnorodność. Generalnie uznaje się, że większość zabiegów prowadzonych obecnie w lasach na podstawie planu urządzenia lasu będzie miało w przyszłości znaczny wpływ na zwiększenie różnorodności biologicznej.

Wpływ planu na różnorodność biologiczną Nadleśnictwa Góra Śląska przedstawia się następująco:

- różnorodność biologiczna na poziomie genetycznym opiera się na wytycznych dotyczących gospodarki nasiennej (na całym obszarze PGL LP);
- w ramach planu urządzenia lasu przejmowane i sankcjonowane są strefy ochronne (całoroczna i okresowa) dla chronionych gatunków ptaków;
- przewidziana w planie użytkowania rębego przebudowa drzewostanów o składzie gatunkowym niezgodnym z siedliskiem będzie skutkowała w przyszłości zwiększeniem różnorodności biologicznej oraz poprawą stanu zdrowotnego lasu;
- zastosowanie przyjętych dla poszczególnych zbiorowisk leśnych zmodyfikowanych typów drzewostanów zapobiegnie procesowi uproszczenia struktury gatunkowej zbiorowisk i przyczyni się do unaturalniania składów gatunkowych drzewostanów.

W nadleśnictwie wyznaczono powierzchnie wyłączone z użytkowania (**1 564,26 ha**), w tym 1 214,94 ha gruntów leśnych. Zaliczono tu m. in. użytki ekologiczne, drzewostany stanowiące strefy ochrony całorocznej zwierząt, wybrane powierzchnie z siedliskami przyrodniczymi, grunty do sukcesji naturalnej, kępy i in. W drzewostanach tych nie planuje się zadań gospodarczych (mogą być prowadzone jedynie działania podnoszące walory przyrodnicze np. usuwanie gatunków obcych). Na omawianych powierzchniach mogą zachodzić niezakłócone procesy przyrodnicze. Tutaj mogą odkładać się zasoby martwego drewna, będącego siedliskiem ogromnej ilości organizmów saproksylicznych, zwiększających bioróżnorodność terenów nadleśnictwa. Do zachowania różnorodności biologicznej przyczyni się też pozostawienie części gruntów do naturalnej sukcesji (ten rodzaj powierzchni leśnej zajmuje areał 276,87 ha – 155 pododdziały).

7.3 Oddziaływanie na ludzi

Zapisy planu urządzenia lasu mają bezpośredni wpływ na ludzi ze względów ekonomicznych i społecznych. Z punktu widzenia ekonomicznych korzyści wpływ uwidacznia się poprzez zapewnienie pracy i dochodów zarówno społecznościom lokalnym, zamieszkującym teren nadleśnictwa, jak też w ujęciu szerszym, grupom zawodowo związanym z leśnictwem i drzewnictwem.

W aspekcie społecznym korzystny wpływ p.u.l. na ludzi związany jest z kształtowaniem krajobrazu leśnego, zagospodarowaniem turystycznym i udostępnianiem lasów nadleśnictwa społeczeństwu.

Bardziej szczegółowe zabiegi określone w planie, odnoszące się do każdego wydzielenia mają neutralny wpływ na ludzi.

7.4 Oddziaływanie na rośliny, grzyby i zwierzęta, w szczególności na gatunki chronione

W programie ochrony przyrody zawarte zostały liczne zapisy, których wykonanie pozytywnie wpłynie na stan populacji chronionych gatunków roślin, grzybów i zwierząt oraz ich siedlisk. Poniżej przedstawia się najważniejsze z zaleceń:

- chronić stanowiska gatunków chronionych podczas zabiegów gospodarczych – zgodnie z zaleceniami POP;
- w przypadku rębni zupełnej na stanowiskach gatunków chronionych pozostawiać kępy drzewostanu, omijać stanowiska tych gatunków lub zabiegi gospodarcze wykonać w okresie zimowym;

- przed przystąpieniem do wykonywania zabiegów gospodarczych w danym wydzieleniu należy dokonać oględzin w zakresie występowania gatunków objętych ochroną gatunkową;
- przed przystąpieniem do zabiegów gospodarczych w wydzieleniach, gdzie zostały stwierdzone stanowiska chronionych gatunków roślin, grzybów lub zwierząt należy poinstruować wykonawców robót leśnych w zakresie przeprowadzenia robót w sposób jak najmniej szkodliwy dla stwierdzonych gatunków;
- informacje o występowaniu stanowisk gatunków chronionych i ich siedliskach powinny być umieszczane i na bieżąco aktualizowane w kronice Programu Ochrony Przyrody oraz SILP;
- prowadzić fachowe szkolenia pracowników terenowych (leśniczowie i podleśniczowie) oraz kadry inżynieryjno-technicznej z zakresu praktycznej znajomości chronionych gatunków roślin, grzybów i zwierząt występujących na terenie nadleśnictwa;
- podczas przygotowania i realizacji działań w zakresie gospodarki leśnej postępować zgodnie z zapisami Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej.

7.4.1 Rośliny i grzyby

Określenie wpływu, jaki mogą powodować zabiegi wynikające z planu urządzenia lasu na poszczególne gatunki chronione przedstawiono w tabeli 11. Informacje zawarte w tabeli odnoszą się do znanych lokalizacji, które określając dokładne miejsce występowania danego gatunku pozwalają ocenić wpływ planowanych zabiegów.

Tabela 11 Przewidywane oddziaływanie zapisów planu na chronione i zagrożone gatunki roślin i grzybów

Lp.	Gatunek: nazwa łacińska i polska, kategoria ochrony/zagrożenia	Lokalizacja stanowisk	Projektowane zabiegi gospodarcze i zalecenia ochronne	Ocena oddziaływania
1.	<i>Allium angulosum</i> Czosnek kątowny OC, V, EN, EN ^{Wlkp}	<u>Obręb Jemielno</u> Oddz.: 558Ab, 558Ac	Brak planowanych zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu.
2.	<i>Daphne mezereum</i> Wawrzynek wilczczyko OC, LC ^{Wlkp}	<u>Obręb Góra Śląska</u> Oddz.: 18g, 18i	Brak planowanych zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu.
3.	<i>Galanthus nivalis</i> Śnieżyczka przebiśnieg OC, DD ^{Wlkp}	<u>Obręb Załęcze</u> Oddz.: 157g, 157i	Pododdziały wyłączone z gospodarki leśnej: 157i. TW: 157g – chronić stanowiska roślin podczas zabiegu lub zabieg wykonać poza okresem wegetacyjnym.	Brak negatywnego wpływu przy zastosowaniu wskazówek ochronnych.
4.	<i>Gentiana pneumonanthe</i> Goryczka wąskolistna OS, V, VU, VU ^{Wlkp}	<u>Obręb Góra Śląska</u> Oddz.: 96o	Brak planowanych zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu.

Lp.	Gatunek: nazwa łacińska i polska, kategoria ochrony/zagrożenia	Lokalizacja stanowisk	Projektowane zabiegi gospodarcze i zalecenia ochronne	Ocena oddziaływania
5.	<i>Lathyrus palustris</i> Groszek błotny OC, V	<u>Obwód Jemielno</u> Oddz.: 558Aa	Brak planowanych zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu.
6.	<i>Leucoium vernum</i> Śnieżyca wiosenna OC, V, NT, DD ^{Wlkp}	<u>Obwód Jemielno</u> Oddz.: 500n	Brak planowanych zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu.
7.	<i>Lonicera periclymenum</i> Wiciokrzew pomorski OC, VU ^{Wlkp}	<u>Obwód Góra Śląska</u> Oddz.: 219d, 219g, 219j, 219k, 220b, 220d, 220f, 221c	CW, CP: 220f – chronić stanowiska roślin podczas zabiegu; TP, TW: 219d, 220d, 221c – pozostawić na pniu drzewa ze stanowiskami wiciokrzewu; IVD: 220b – pozostawić na pniu drzewa ze stanowiskami wiciokrzewu; IIIA: 219g, 219j, 219k – pozostawić na pniu drzewa ze stanowiskami wiciokrzewu.	Brak negatywnego wpływu przy zastosowaniu wskazówek ochronnych.
8.	<i>Lycopodium annotinum</i> Widłak jałowcowaty OC, NT, VU ^{Wlkp}	<u>Obwód Góra Śląska</u> Oddz.: 194k, 209f <u>Obwód Jemielno</u> Oddz.: 545g	TP: 209f, 545g – chronić rośliny podczas zabiegów. IIIA: 194k – wyłączenie z użytkowania biogrupy w miejscu występowania widłaków.	Brak negatywnego wpływu przy zastosowaniu wskazówek ochronnych.
9.	<i>Lycopodium clavatum</i> Widłak goździsty OC, NT, LC ^{Wlkp}	<u>Obwód Góra Śląska</u> Oddz.: 176g	Brak planowanych zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu.
10.	<i>Primula elatior</i> Pierwiosnek wyniosły OC, EN ^{Wlkp}	<u>Obwód Góra Śląska</u> Oddz.: 115a	CW, CP: 115a – chronić stanowiska roślin podczas zabiegu.	Brak negatywnego wpływu przy zastosowaniu wskazówek ochronnych
11.	<i>Rosa gallica</i> Róża francuska OS, V, VU, VU ^{Wlkp}	<u>Obwód Załęcze</u> Oddz.: 38k	Brak planowanych zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu.
12.	<i>Salvinia natans</i> <i>Salvinia płuwająca</i> OS, V, VU ^{Wlkp}	<u>Obwód Jemielno</u> Oddz.: 409a	Brak planowanych zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu.
13.	<i>Sorbus torminalis</i> Jarzab brekinia OS, NT, LC ^{Wlkp}	<u>Obwód Góra Śląska</u> Oddz.: 109h <u>Obwód Załęcze</u> Oddz.: 96b, 99g, 107b, 126g	Pododdziały wyłączone z gospodarki leśnej: 109h; IIIA: 96b, 99g, 107b – wyznaczyć biogrupę w miejscu występowania gatunku; CW, TW: 126g - omijać stanowiska jarzębu podczas zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu przy zastosowaniu wskazówek ochronnych.
14.	<i>Taxus baccata</i> Cis pospolity OC, LC ^{Wlkp}	<u>Obwód Góra Śląska</u> Oddz.: 46b, 62a, 160a <u>Obwód Załęcze</u> Oddz.: 44h	Pododdziały wyłączone z gospodarki leśnej: 160a; CW, TW, TP: 44h, 46b, 62a - omijać stanowiska cisa podczas zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu przy zastosowaniu wskazówek ochronnych.

Lp.	Gatunek: nazwa łacińska i polska, kategoria ochrony/zagrożenia	Lokalizacja stanowisk	Projektowane zabiegi gospodarcze i zalecenia ochronne	Ocena oddziaływania
15.	<i>Trapa natans</i> Kotewka orzech wodny OS, E, VU, EN ^{Wlkp}	<u>Obwód Jemielno</u> Oddz.: 487f	Brak planowanych zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu.
16.	<i>Viola mirabilis</i> Fiołek przedziwny LC ^{Wlkp}	<u>Obwód Góra Śląska</u> Oddz.: 189d, 210h	IIIB: 189d – wyłączenie z użytkowania biogrupy w miejscu występowania fiołków. IVD: 210h – wyłączenie z użytkowania biogrupy w miejscu występowania fiołków.	Brak negatywnego wpływu przy zastosowaniu wskázówek ochronnych.
17.	<i>Viola stagnina</i> Fiołek mokradłowy OS, VU, V, VU ^{Wlkp}	<u>Obwód Jemielno</u> Oddz.: 558Ab, 558Ac <u>Obwód Załęcze</u> Oddz.: 38k, 46a	Brak planowanych zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu.

Legenda

Kategorie zagrożenia:

Czerwona lista roślin naczyniowych Wielkopolski (2007): CR – gatunek krytycznie zagrożony, EN – gatunek zagrożony, VU – gatunek narażony, LC – gatunek najmniejszej troski, DD – brak danych.

Polska czerwona lista paprotników i roślin kwiatowych (2016): CR – gatunek krytycznie zagrożony, VU – gatunek narażony, EN – gatunek zagrożony, NT – gatunek bliski zagrożenia.

Czerwona Lista Roślin i Grzybów Polski (2006): E – gatunek wymierający, krytycznie zagrożony, V – gatunek narażony.

Kategorie ochronności: OS – ochrona gatunkowa ścisła, OC – ochrona gatunkowa częściowa.

W stosunku do dziko występujących roślin należących do gatunków objętych ochroną ścisłą oraz częściową, z wyjątkiem gatunków oznaczonych w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia symbolem (3), zakazy umyślnego niszczenia i uszkodzania oraz niszczenia ich siedlisk, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 1–3, nie dotyczą wykonywania czynności związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki leśnej, jeżeli technologia prac uniemożliwia przestrzeganie tych zakazów. Spośród gatunków wymienionych w tabeli 11 wspomniane odstępstwa nie dotyczą jednego gatunku⁵:

✓ jarzęb brekinia *Sorbus torminalis*

W odniesieniu do populacji chronionych gatunków roślin występujących licznie na obszarze Nadleśnictwa Góra Śląska, zrezygnowano ze szczegółowej inwentaryzacji stanowisk. Gatunki te występują w rozproszeniu na omawianym obszarze i dlatego nie ma potrzeby planowania działań pod kątem ich ochrony. Są to taksony: bielotka siwa *Leucobryum glaucum*, chrobotek leśny *Cladonia arbuscula*, chrobotek reniferowy *Cladonia rangiferina*, gajnik lśniący *Hylocomnium splendens*, drabik drzewkowaty *Climacium dendroides*, mokradłoszka zaostrowa *Calliergonella cuspidata*, płonnik pospolity *Polytrichum commune*, rokićnik pospolity *Pleurozium schreberi*, torfowiec błotny *Sphagnum palustre*,

⁵ Zapis odnosi się do treści §8 obowiązującego rozporządzenia o ochronie gatunkowej roślin.

torfowiec kończysty *Sphagnum fallax*, torfowiec nastroszony *Sphagnum squarrosum*, widłoząb kędzierzawy *Dicranum polysetum*, widłoząb miotlasty *Dicranum scoparium*.

Pojedyncze egzemplarze wymienionych wyżej gatunków mogą ulec zniszczeniu podczas wykonywania planowych zabiegów gospodarczych – dotyczy to wydzieleń na powierzchniach leśnych. Nie przewiduje się natomiast znaczącego negatywnego oddziaływania zapisów planu na całe populacje omawianych gatunków.

7.4.2 Zwierzęta

W ramach prognozy oceniono wpływ zapisów planu na populacje cennych gatunków zwierząt, dla których została udokumentowana lokalizacja. Głównym źródłem danych były informacje zawarte w poprzednim Programie Ochrony Przyrody, w dokumentacji źródłowej projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Łęgi Odrzańskie PLC020002, bezpośrednie obserwacje w terenie oraz weryfikacja wcześniej uzyskanych danych przez służby nadleśnictwa.

Poniższa tabela odnosi się do znanych stanowisk zwierząt chronionych i cennych niestanowiących przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000 oraz położone poza takimi obszarami. Omówienie wpływu planu na stanowiska gatunków stanowiących przedmioty ochrony znajduje się w części prognozy odnoszącej się do poszczególnych obszarów Natura 2000 na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska.

Tabela 12. Przewidywane oddziaływanie zapisów planu na chronione i cenne gatunki zwierząt

Lp.	Gatunek nazwa łacińska i polska kategoria ochrony/zagrożenia	Lokalizacja stanowisk	Projektowane zabiegi gospodarcze i zalecenia ochronne	Ocena oddziaływania
1.	<i>Anser anser</i> Gęgawa ⁶ A043	<u>Obwód Góra Śląska</u> Oddz.: 248a	Brak planowanych zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu.
2.	<i>Carpodacus erythrinus</i> Dziwonia OS	<u>Obwód Jemielno</u> Oddz.: 486b	Brak planowanych zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu.
3.	<i>Ciconia nigra</i> Bocian czarny OS	<u>Obwód Góra Śląska</u> 1 strefa ochrony w leśnictwie Ślubów	Wyłączyć strefę ochrony całorocznej z zabiegów gospodarczych. W strefie ochrony okresowej zabiegi gospodarcze mogą być wykonywane poza sezonem lęgowym ptaków.	Brak negatywnego wpływu przy zastosowaniu wskazówek ochronnych.
4.	<i>Columba oenas</i> Siniak OS	<u>Obwód Góra Śląska</u> Oddz.: 247l	Brak planowanych zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu.
5.	<i>Cygnus olor</i> Łabędź niemy OS	<u>Obwód Jemielno</u> Oddz.: 487a	Brak planowanych zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu.
6.	<i>Dryocopus martius</i> Dzięcioł czarny OS, A236	<u>Obwód Jemielno</u> Oddz.: 482n, 483h, 507h	IB: 507h, IVD: 482n; TW: 483h - zaleca się zabiegi wykonać poza sezonem lęgowym ptaków z uwzględnieniem zaleceń z rozdziału 32.5 POP. W przypadku odnalezienia gniazda zaleca się wyznaczyć w tym miejscu biogrupę wyłączoną z użytkowania.	Brak negatywnego wpływu przy zastosowaniu wskazówek ochronnych.
7.	<i>Emberiza hortulana</i> Ortolan OS, A379	<u>Obwód Góra Śląska</u> Oddz.: 224bx	Brak planowanych zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu.
8.	<i>Gallinago gallinago</i> Kszyk OS	<u>Obwód Jemielno</u> Oddz.: 482f, 482k, 486b	Brak planowanych zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu.
9.	<i>Gallinula chloropus</i> Kokoszka OS	<u>Obwód Jemielno</u> Oddz.: 533k	Brak planowanych zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu.

⁶ Międzynarodowa Unia Ochrony Przyrody (IUCN) uznaje gęgawę za gatunek najmniejszej troski (LC – *Least Concern*)

Lp.	Gatunek nazwa łacińska i polska kategoria ochrony/zagrożenia	Lokalizacja stanowisk	Projektowane zabiegi gospodarcze i zalecenia ochronne	Ocena oddziaływania
10.	<i>Grus grus</i> Żuraw OS, A127	<u>Obwód Góra Śląska</u> Oddz.: 16b, 19r, 75c, 78j, 101f, 224t, 242f, 242Ag, 243i, 248a, 248j, 251a, 251b <u>Obwód Jemielno</u> Oddz.: 274h, 279c, 284a, 291a, 291h, 301f, 332f, 342Ad, 380c, 392h, 407j, 407l, 461b, 481c, 485f, 491m, 497i, 534a, 558a <u>Obwód Załęczce</u> Oddz.: 24Aa, 24Ba, 30g, 46a, 146w, 147j, 155f, 158j	IIIB: 101f; TW: 251a, TP: 461b, 485f, 491m, CP: 251b - zaleca się zabiegi wykonać poza sezonem lęgowym ptaków z uwzględnieniem zaleceń z rozdziału 32.5 POP. Pododdziały wyłączone z gospodarki leśnej: <u>Obwód Góra Śląska</u> Oddz.: 16b, 19r, 224t, 242f, 242Ag, 243i, 248a, 248j <u>Obwód Jemielno</u> Oddz.: 291h, 342Ad, 407j, 407l, 481c, 534a <u>Obwód Załęczce</u> Oddz.: 146w, 147j, 155f, 158j	Brak negatywnego wpływu przy zastosowaniu wskaźników ochronnych.
11.	<i>Haliaeetus albicilla</i> Bielik OS, LC, A075	<u>Obwód Góra Śląska</u> 4 strefy ochrony w leśnictwach: Siciny, Łękanów, Zawieścice i Śluby <u>Obwód Jemielno</u> 1 strefa ochrony w leśnictwach: Majówka i Jemielno <u>Obwód Załęczce</u> 3 strefy ochrony w leśnictwach: Sułów, Wodniki i Bartków	Wyłączyć strefy ochrony całorocznej z zabiegów gospodarczych. W strefach ochrony okresowej zabiegi gospodarcze mogą być wykonywane poza sezonem lęgowym ptaków.	Brak negatywnego wpływu przy zastosowaniu wskaźników ochronnych.
12.	<i>Lanius collurio</i> Gąsiorek OS, A338	<u>Obwód Góra Śląska</u> Oddz.: 243f, 243g, 243h, 243i, 243l, 243m, 249b <u>Obwód Jemielno</u> Oddz.: 294b, 375h, 550l	Brak planowanych zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu.
13.	<i>Locustella fluviatilis</i> Strumieniówka OS	<u>Obwód Góra Śląska</u> Oddz.: 249c	Brak planowanych zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu.
14.	<i>Locustella luscinioides</i> Brzeczka OS	<u>Obwód Góra Śląska</u> Oddz.: 242Ag <u>Obwód Jemielno</u> Oddz.: 482f, 486b	Brak planowanych zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu.
15.	<i>Lycaena dispar</i> Czerwończyk nieparek OS, LR, 1060	<u>Obwód Załęczce</u> Oddz.: 16k	Brak planowanych zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu.
16.	<i>Lullula arborea</i> Lerka OS, A246	<u>Obwód Jemielno</u> Oddz.: 540h	Brak planowanych zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu.

Lp.	Gatunek nazwa łacińska i polska kategoria ochrony/zagrożenia	Lokalizacja stanowisk	Projektowane zabiegi gospodarcze i zalecenia ochronne	Ocena oddziaływania
17.	<i>Milvus migrans</i> Kania czarna OS, NT, A073	<u>Obręb Góra Śląska</u> 1 strefa ochrony w leśnictwie Wronów	Wyłączyć strefę ochrony całorocznej z zabiegów gospodarczych. W strefie ochrony okresowej zabiegi gospodarcze mogą być wykonywane poza sezonem lęgowym ptaków.	Brak negatywnego wpływu przy zastosowaniu wskazówek ochronnych.
18.	<i>Milvus milvus</i> Kania ruda OS, NT, A074	<u>Obręb Góra Śląska</u> 1 strefa ochrony w leśnictwie Wronów <u>Obręb Załęczce</u> 2 strefy ochrony w leśnictwie Bartków	Wyłączyć strefy ochrony całorocznej z zabiegów gospodarczych. W strefach ochrony okresowej zabiegi gospodarcze mogą być wykonywane poza sezonem lęgowym ptaków.	Brak negatywnego wpływu przy zastosowaniu wskazówek ochronnych.
19.	<i>Osmoderma eremita</i> Pachnica dębowa OS, VU, 1084	<u>Obręb Góra Śląska</u> Oddz.: 156a <u>Obręb Załęczce</u> Oddz.: 47h, 61h, 164b	CW, CP: 156a, 164b - zaleca się zabiegi wykonać z uwzględnieniem zaleceń z rozdziału 32.5 POP. Pododdziały wyłączone z gospodarki leśnej: 47h, 61h	Brak negatywnego wpływu przy zastosowaniu wskazówek ochronnych.
20.	<i>Phengaris nausithous</i> Modraszek nausitous OS, LR, 1061	<u>Obręb Góra Śląska</u> Oddz.: 98j, 101b	Brak planowanych zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu.
21.	<i>Picus viridis</i> Dzięcioł zielony OS	<u>Obręb Jemielno</u> Oddz.: 487c	Brak planowanych zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu.
22.	<i>Porzana porzana</i> Kropiatka OS, A119	<u>Obręb Góra Śląska</u> Oddz.: 242Ah	Brak planowanych zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu.
23.	<i>Rallus aquaticus</i> Wodnik OS	<u>Obręb Góra Śląska</u> Oddz.: 248a	Brak planowanych zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu.
24.	<i>Sylvia nisoria</i> Jarzębatka OS, A307	<u>Obręb Góra Śląska</u> Oddz.: 242b, 243g, 243h, 243i, 243j, 243l, 249i, 250a	Brak planowanych zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu.
25.	<i>Tringa ochropus</i> Samotnik OS	<u>Obręb Jemielno</u> Oddz.: 482j	Brak planowanych zabiegów gospodarczych.	Brak negatywnego wpływu.

Legenda:

Kategoria ochronności: OS – ochrona gatunkowa ścisła.

Kategoria zagrożenia wg Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt Bezkręgowce (Głowaciński. 2004):

VU – gatunki wysokiego ryzyka, narażone na wyginięcie, LR – gatunki niższego ryzyka.

Kategorie zagrożenia wg Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt Kręgowce (Głowaciński 2022):

NT – gatunek bliski zagrożenia, LC – gatunek najmniejszej troski.

Powyższa tabela odnosi się tylko do gatunków o znanych lokalizacjach, co nie wyczerpuje całego bogactwa fauny zamieszkującej tereny nadleśnictwa. Poniżej przedstawia się ogólną ocenę wpływu zapisów planu na populacje pozostałych gatunków podlegających ochronie.

Wśród bezkręgowców występujących na terenie nadleśnictwa, oprócz trzech gatunków wymienionych w tabeli 12, ochronie gatunkowej podlega jeszcze 15 taksonów. Są to: Iglica mała *Nehalennia speciosa*, kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo*, modliszka zwyczajna *Mantis religiosa*, modraszek teleius *Maculinea teleius*, mrówka ćmawa *Formica polyctena*, mrówka rudnica *Formica rufa*, straszka północna *Sympecma paedisca*, szczeżuja spłaszczona *Pseudoanodonta complanata*, szczeżuja wielka *Anodonta cygnea*, ślimak winniczek *Helix pomatia*, tęcznik liszkarz *Calosoma sycophanta*, tęcznik mniejszy *Calosoma inquisitor*, zalotka większa *Leucorhinia pectoralis* i żagwica zielona *Aeshna viridis*. Wspomniane gatunki bytują również w środowisku leśnym bądź w jego bezpośrednim sąsiedztwie i mogą występować na terenach nadleśnictwa. Jednym z celów planu urządzenia lasu jest zachowanie ekosystemów leśnych. Zapisy zawarte w tym dokumencie nie powodują zmniejszenia powierzchni lasów i mimo możliwego niekorzystnego wpływu na pojedyncze osobniki nie wpłyną znacząco negatywnie na populacje chronionych bezkręgowców na omawianym terenie.

W ciekach występujących w zasięgu terytorialnym występuje pięć gatunków chronionych ryb: śliz *Barbatula barbatula*, koza pospolita *Cobitis taenia*, kielb białopłetwy *Gobio albipinnatus*, piskorz *Misgurnus fossilis* oraz różanka *Rhodeus sericeus amarus*. Plan urządzenia lasu nie projektuje wskazówek gospodarczych dla gruntów nieleśnych, w tym wód stojących i płynących stanowiących miejsca bytowania ryb, nie wpływa więc negatywnie na populacje tych zwierząt.

Na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska położonych w zasięgu jednego z siedliskowych obszarów Natura 2000 zinwentaryzowano stanowiska kumaka nizinnego *Bombina bombina*. W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa występują jeszcze inne, podlegające ochronie płazy: traszka zwyczajna *Triturus vulgaris*, ropucha paskówka *Bufo calamita*, ropucha szara *Bufo bufo*, ropucha zielona *Bufotes viridis*, grzebiuszka ziemna *Pelobates fuscus*, rzekotka drzewna *Hyla arborea*, żaba jeziorkowa *Pelophylax lessonae*, żaba moczarowa *Rana arvalis*, żaba śmieszka *Pelophylax ridibundus*, żaba trawna *Rana temporaria* oraz żaba wodna *Pelophylax esculentus*. Gatunki te związane są okresowo ze środowiskiem wodnym, występują na wilgotnych i bagiennych terenach leśnych, torfowiskach, podmokłych łąkach, w pobliżu płytkich zbiorników wodnych i rowów, a także stawów rybnych. Najważniejsze dla zabezpieczenia ochrony wymienionych gatunków jest zachowanie niewielkich zbiorników wodnych, w których zwierzęta te się rozmnażają. Plan urządzenia lasu nie projektuje wskazówek gospodarczych dla gruntów nieleśnych, w tym wód stojących stanowiących miejsca rozrodu płazów.

Jako największe zagrożenia lokalne dla populacji płazów wymienia się: wzmożony ruch samochodowy powodujący straty wśród migrujących płazów, budowanie nowych, szerokich szlaków komunikacyjnych w miejscach migracji zwierząt, z pominięciem odpowiednio dużych przepustów podziemnych bądź innych zabezpieczeń, zasypywanie małych zbiorników wód

stojących, rozlewisk, dokonywanie nieprzemyślanych melioracji podmokłych pól i łąk (Najbar 2000). Wymienione działania nie są przedmiotem zainteresowania planu urządzenia lasu. Plan nie wpływa znacząco negatywnie na populację występujących w nadleśnictwie płazów.

Program ochrony przyrody wymienia 5 gatunków gadów występujących w nadleśnictwie. Wszystkie podlegają ochronie częściowej. Są to: jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*, jaszczurka żyworodna *Lacerta vivipara*, padalec zwyczajny *Anguis fragilis*, zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix* oraz żmija zygzakowata *Vipera berus*. Najważniejsze dla zachowania populacji wymienionych gatunków jest zachowanie siedlisk, w których występują. Plan urządzenia lasu nie zmienia sposobów użytkowania gruntów, nie powoduje zmniejszenia powierzchni terenów leśnych, zadrzewień, muraw i polan stanowiących siedliska występujących na terenie nadleśnictwa gadów.

W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa występuje szereg gatunków ptaków podlegających ochronie gatunkowej. Ze względu na siedliska, w których bytują podzielono je na trzy grupy.

Ptaki krajobrazu leśnego. Warunkiem gniazdowania jest obecność jakiegoś elementu krajobrazu leśnego bądź obecność tego krajobrazu, jako całości. Na gruntach nadleśnictwa gniazdujące ptaki znajdują się najliczniej we fragmentach lasów o największej mozaice siedlisk i rozbudowanej strukturze. Są m.in. wilgotne fragmenty borów, dolinki małych rzek lub okolice ze stagnującą wodą m.in. siedliska olsowe.

Do grupy ptaków krajobrazu leśnego zaliczono następujące gatunki: bogatka *Parus major*, czarnogłówka *Poecile montanus*, czubotka *Lophophanes cristatus*, drozd obrożny *Turdus torquatus*, drożdżik *Turdus iliacus*, dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, dzięcioł duży *Dendrocopos major*, dzięcioł średni *Dendrocopos medius*, dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*, dzięcioł zielony *Picus viridis*, dzięciołek *Dendrocopos minor*, dzwonek *Carduelis chloris*, gajówka *Sylvia borin*, grubodziób zwyczajny *Coccothraustes coccothraustes*, jastrząb gołębiarz *Accipiter gentilis*, jemioluska *Bombycilla garrulus*, jer *Fringilla montifringilla*, kapturka *Sylvia atricapilla*, kobuz *Falco subbuteo*, kos *Turdus merula*, kowalik *Sitta europaea*, krętogłów *Jynx torquilla*, krogulec zwyczajny *Accipiter nisus*, kruk *Corvus corax*, krzyżodziób świerkowy *Loxia curvirostra*, kukulka zwyczajna *Cuculus canorus*, kwiczoł *Turdus pilaris*, lelek *Caprimulgus europaeus*, lerka *Lullula arborea*, makolągwa zwyczajna *Carduelis cannabina*, modraszka *Cyanistes caeruleus*, muchołówka białoszyja *Ficedula albicollis*, muchołówka mała *Ficedula parva*, muchołówka szara *Muscicapa striata*, muchołówka żałobna *Ficedula hypoleuca*, mysikrólik *Regulus regulus*, myszołów *Buteo buteo*, paszkoł *Turdus viscivorus*, pełzacz leśny *Certhia familiaris*, piecuszek *Phylloscopus trochilus*, piegża *Sylvia curruca*, pierwiosnek *Phylloscopus collybita*, pleszka *Phoenicurus phoenicurus*, pokrzywnica *Prunella modularis*, puszczyk zwyczajny *Strix aluco*, raniuszek zwyczajny *Aegithalos caudatus*, rudzik zwyczajny *Erithacus rubecula*, sikora uboga *Parus*

palustris, siniak *Columba oenas*, słowik rdzawy *Luscinia megarhynchos*, słowik szary *Luscinia luscinia*, sosnówka *Periparus ater*, sójka *Garrulus glandarius*, sóweczka *Glaucidium passerinum*, strumieniówka *Locustella fluviatilis*, strzyżyk *Troglodytes troglodytes*, szpak *Sturnus vulgaris*, śpiewak *Turdus philomelos*, świergotek drzewny *Anthus trivialis*, świstunka leśna *Phylloscopus sibilatrix*, trzmiełojad *Pernis apivorus*, turkawka *Streptopelia turtur*, uszatka *Asio otus*, wilga *Oriolus oriolus* i zięba zwyczajna *Fringilla coelebs*, zniczek *Regulus ignicapilla*.

Rozplanowanie poszczególnych działań gospodarczych na cały obszar nadleśnictwa, a więc brak tak czasowej jak i powierzchniowej koncentracji czynności gospodarczych w jednym miejscu, powoduje rozproszenie ryzyka negatywnego oddziaływania na siedliska i populacje. Zaplanowane w poszczególnych pododdziałach czynności mają stosunkowo niewielki wpływ na populacje gatunków ptaków związanych z lasem. Prace związane z wykonaniem powyższych zabiegów trwają w konkretnym wydzieleniu najwyżej kilka do kilkunastu dni. W skali nadleśnictwa zabiegi zaprojektowane w planie nie spowodują istotnych zmian w powierzchni poszczególnych siedlisk bytowania gatunków (np. w powierzchni starodrzewów). Zgodnie z zaleceniami zawartymi w POP nie wyznacza się do usunięcia drzew dziuplastych oraz z widocznymi gniazdami ptaków, na powierzchni pozostawiane są również krzewy i podrośty o dobrej jakości hodowlanej. Sprzyja to także utrzymaniu populacji ptaków związanych z lasami. Pojedyncze, najbliższe położone stanowiska ptaków gniazdujących na powierzchni wyznaczonej do zabiegu mogą zostać opuszczone. W wyniku niezamierzonego płoszenia i nieświadomego niszczenia gniazd podczas cięć, ptaki mogą przenieść się nieco dalej do sąsiednich pododdziałów. Mimo możliwego niekorzystnego wpływu zabiegów na pojedyncze stanowiska cennych gatunków, plan urządzenia lasu nie oddziałuje długookresowo negatywnie na stan całych populacji chronionych ptaków oraz ich siedlisk.

Ptaki obszarów wodno-błotnych, bagien i łąk. Do grupy tej zaliczono następujące gatunki: batalion *Philomachus pugnax*, bączek *Ixobrychus minutus*, bąk *Botaurus stellaris*, biegus malutki *Calidris minuta*, biegus zmienny *Calidris alpina*, bielaczek *Mergellus albellus*, błotniak łąkowy *Circus pygargus*, błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, błotniak zbożowy *Circus cyaneus*, brodziec piskliwy *Actitis hypoleucos*, brodziec śniady *Tringa erythropus*, brzęczka *Locustella luscinioides*, cyranka *Anas querquedula*, czajka *Vanellus vanellus*, czapla biała *Ardea alba*, czapla nadobna *Egretta garzetta*, czapla siwa *Ardea cinerea*, derkacz *Crex crex*, dziwonia *Carpodacus erythrinus*, gągoł *Bucephala clangula*, kokoszka *Gallinula chloropus*, kormoran *Phalacrocorax carbo*, krakwa *Anas strepera*, kropiatka *Porzana porzana*, krwawodziób *Tringa totanus*, kszczyk *Gallinago gallinago*, kulik wielki *Numenius arquata*, kwokacz *Tringa nebularia*, łabędź krzykliwy *Cygnus cygnus*, łabędź niemy *Cygnus olor*, łęczak *Tringa glareola*, łożówka *Acrocephalus palustris*, mewa pospolita

Larus canus, nurogęś *Mergus merganser*, ostrygojad *Haematopus ostralegus*, perkoz dwuczuby *Podiceps cristatus*, perkoz rdzawoszyi *Podiceps grisegena*, perkozek *Tachybaptus ruficollis*, płaskonos *Anas clypeata*, podróżniczek *Luscinia svecica*, potrzos *Emberiza schoeniclus*, remiz *Remiz pendulinus*, rokitniczka *Acrocephalus schoenobaenus*, rożeniec *Anas acuta*, rybitwa białowąsa *Chlidonias hybridus*, rybitwa czarna *Chlidonias niger*, rybitwa rzeczna *Sterna hirundo*, rybołów *Pandion haliaetus*, rycyk *Limosa limosa*, samotnik *Tringa ochropus*, sieweczka rzeczna *Charadrius dubius*, siewka złota *Pluvialis apricaria*, szlachar *Mergus serrator*, śmieszka *Chroicocephalus ridibundus*, ślepowron *Nycticorax nycticorax*, świergotek łąkowy *Anthus pratensis*, świstun *Anas penelope*, trzciniak *Erpetoichthys calabaricus*, trzcinniczek *Acrocephalus scirpaceus*, wąsatka *Panurus biarmicus*, wodnik *Rallus aquaticus*, zaganiacz *Hippolais icterina*, zausznik *Podiceps nigricollis*, zimorodek *Alcedo atthis*.

W projekcie planu urządzenia lasu omawiane siedliska zaliczone zostały do gruntów nieleśnych – nie planuje się dla nich żadnych zadań gospodarczych.

Ptaki krajobrazu rolniczego i miejskiego. Do grupy tej zaliczono gatunki: białorzytka *Oenanthe oenanthe*, bocian biały *Ciconia ciconia*, brzegówka *Riparia riparia*, cierniówka *Sylvia communis*, czyż *Carduelis spinus*, dudek *Upupa epops*, dymówka *Hirundo rustica*, dzierlatka *Galerida cristata*, gawron *Corvus frugilegus*, gąsiorek *Lanius collurio*, gil *Pyrrhula pyrrhula*, jarzębatka *Sylvia nisoria*, jerzyk *Apus apus*, kawka *Corvus monedula*, kłaskawka *Saxicola rubicola*, kopciuszek *Phoenicurus ochruros*, kulczyk *Serinus serinus*, mazurek *Passer montanus*, oknówka *Delichon urbicum*, ortolan *Emberiza hortulana*, pełzacz ogrodowy *Certhia brachydactyla*, pliszka siwa *Motacilla alba*, pliszka żółta *Motacilla flava*, płomykówka *Tyto alba*, pokłaskwa *Saxicola rubetra*, potrzyszcz *Emberiza calandra*, przepiórka *Coturnix coturnix*, pustułka *Falco tinnunculus*, sierpówka *Streptopelia decaocto*, skowronek *Alauda arvensis*, sroka *Pica pica*, srokosz *Lanius excubitor*, szczygieł *Carduelis carduelis*, świergotek polny *Anthus campestris*, świerszczak *Locustella naevia*, trznadel *Emberiza citrinella*, wrona siwa *Corvus cornix*, wróbel *Passer domesticus*.

Plan urządzenia lasu nie zajmuje się planowaniem zabiegów gospodarczych na gruntach nieleśnych, w tym rolach, łąkach, pastwiskach i terenach zurbanizowanych.

Wszelkie prace gospodarcze w Nadleśnictwie Góra Śląska będą się odbywały zgodnie z zapisami Załącznika nr 1 do Zarządzenia nr 41 Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Poznaniu z dnia 16.11.2020 r. w sprawie minimalizowania wpływu realizacji prac gospodarczych na miejsca rozrodu i lęgi ptaków.

Ssaki

Na gruntach nadleśnictwa występuje 29 chronionych gatunków ssaków. Część z nich związana jest ze środowiskiem leśnym: borowiec wielki *Nyctalus noctula*, gacek brunatny *Plecotus auritus*, gronostaj *Mustela erminea*, jeż europejski *Erinaceus europaeus*, karlik

malutki *Pipistrellus pipistrellus* i karlik większy *Pipistrellus nathusii* (żerowiska głównie nad wodami i przyległymi terenami podmokłymi), kret *Talpa europaea*, łasica *Mustela nivalis*, mopek *Barbastella barbastellus*, nocek Natterera *Myotis nattereri*, nocek Bechsteina *Myotis bechsteinii*, mroczek poźlocisty *Eptesicus nilssonii*, nocek rudy *Myotis daubentonii* i nocek łydkowłosy *Myotis dasycneme* (żerowiska nad wodami), ryjówka aksamitna *Sorex araneus*, wiewiórka pospolita *Scircus vulgaris* i zębielek karliczek *Crocidura suaveolens*.

Dla ochrony nietoperzy, ale także dla ptaków „dziuplaków”, zamieszczono w programie ochrony przyrody wskazówki dotyczące ich ochronny czynnej. Dotyczą one ochrony drzew dziuplastych oraz rozwieszania skrzynek lęgowych dla ptaków oraz schronów dla nietoperzy. Skrzynki i schrony należy rozwieszać w pobliżu skraju bagien, zrębów, upraw oraz w remizach. Wykonywane zadania gospodarcze nie będą negatywnie oddziaływać na nietoperze, jeśli zalecenia te będą przestrzegane. Planowane zabiegi zawarte w p.u.l, całkowicie nie mają zastosowania w stosunku do zimowisk nietoperzy, do których należą głównie jaskinie, sztolnie, piwnice i inne podziemne schronienia, a czasami także strychy i szczeliny w murach. Większe zagrożenia dla tych ssaków związane są przede wszystkim z zatruciem środowiska (stosowanie środków owadobójczych powoduje zmniejszanie się bazy pokarmowej nietoperzy i pogarszanie jej jakości), ale plan nie obejmuje tego typu działań.

Wpływ planu na populacje tych gatunków jest podobny jak w przypadku opisanych wyżej, związanych z lasami, gatunków ptaków. Rozproszenie najbardziej niekorzystnych zabiegów (rębni) na terenie całego nadleśnictwa oraz planowanie pojedynczych działek zrębowych na stosunkowo niewielkich powierzchniach, zmniejsza ryzyko negatywnego wpływu planu. Może wystąpić niekorzystny wpływ zaplanowanych zabiegów na poszczególne osobniki wymienionych gatunków. Nie przewiduje się jednak znacząco negatywnego oddziaływania na całe populacje chronionych ssaków leśnych.

Gatunki związane z siedliskami nieleśnymi, dla których plan nie uwzględnia wskazówek gospodarczych to: ryjówka malutka *Sorex minutus*, której typowym środowiskiem życia są obrzeża podmokłych lasów, wilgotne łąki, kępy krzewów na łąkach i bagnach, żywopłoty, ogródki działkowe; rzęsorek rzeczek *Neomys fodiens* i karczownik ziemnowodny *Arvicola terestris* występujące nad rzekami i strumieniami również nad jeziorami, stawami i na terenach bagiennych, badylarka *Micromys minutus*, zamieszkująca wilgotne łąki, o wysokiej trawie, gęsto porośnięte brzegi rzek i jezior, zarośla oraz uprawy zbożowe oraz mysz zaroślowa *Apodemus sylvaticus*, której siedliskiem są zarośla w obrzeżach lasów oraz parki, pola i polany leśne; mroczek późny *Eptesicus serotinus*, gacek szary *Plecotus austriacus*, karlik drobny *Pipistrellus pygmaeus* i nocek duży *Myotis myotis*, nietoperze ściśle związane z różnego typu zabudowaniami i siedzibami ludzkimi, gdzie zimują i wśród których

żerują. Dla wszystkich tych gatunków nie przewiduje się jakiegokolwiek negatywnego wpływu planu urządzenia lasu, ze względu na ich środowisko życia.

Plan urządzenia nie projektuje wskazówek gospodarczych na gruntach nieleśnych i nie ma negatywnego wpływu na gatunki ssaków związane z terenami nieleśnymi.

Kolejnym gatunkiem ssaka jest bóbr europejski *Castor fiber* bytujący w różnego typu zbiornikach wodnych i ciekach i żerujący często na terenach leśnych. Bóbr jest gatunkiem częstym na terenie nadleśnictwa i zabiegi przewidziane w planie nie wpłyną negatywnie na jego populację. Również wydra *Lutra lutra* zajmuje podobne siedliska i jej populacja także wydaje się niezagrożona.

W ostatnim dziesięcioleciu na omawianym terenie obserwowano także obecność od kilku do kilkunastu osobników wilka szarego *Canis lupus*.

Podczas przygotowania i realizacji działań w zakresie gospodarki leśnej obowiązują zasady określone w Rozporządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz. U. 2023, poz. 672).

Szczegółowe zalecenia wynikające z treści cytowanych wcześniej dokumentów zawarto w rozdziale 32.5 POP.

Na terenie Nadleśnictwa Góra Śląska notuje się występowanie kilku obcych gatunków ssaków: norka amerykańska, piżmak, szop pracz i jenot. Od 2022 r. na mocy *Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 25 marca 2022 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie ustalenia listy gatunków zwierząt łownych* (Dz. U. 2022 poz. 696) jenot, szop pracz i piżmak zostały skreślone z listy gatunków zwierząt łownych. Zwalczanie wymienionych gatunków obcych może odbywać się wyłącznie zgodnie z procedurami określonymi w *Ustawie z dnia 11 sierpnia 2021 r. o gatunkach obcych* (Dz. U. 2021 poz. 1718), a nie jak dotychczas podczas wykonywania gospodarki łowieckiej.

7.5 Oddziaływanie na wodę

Założenia planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Góra Śląska nie przewidują prowadzenia melioracji wodnych, które mogłyby wpłynąć na tymczasowe lub stałe odprowadzenie wody z terenów nadleśnictwa. Ma to duże znaczenie dla oceny oddziaływania, ponieważ nienaturalne obniżenia poziomu wody mogą mieć niekorzystne konsekwencje dla środowiska.

W planie uwzględnia się natomiast zapisy dotyczące dominujących funkcji lasów, wśród których blisko 95% powierzchni lasów ochronnych stanowią lasy wodochronne (9 777,93 ha). Tego typu lasy chroniące np. źródłiska czy brzegi rzek i starorzeczy, wpływają znacznie na poprawę naturalnych stosunków wodnych.

Zabiegi zaprojektowane w planie przy uwzględnieniu zaleceń programu ochrony przyrody nie będą wpływać negatywnie na stan wód obszaru nadleśnictwa. Ze względu na brak istotnego wpływu planu urządzenia lasu na stan/potencjał ekologiczny i stan chemiczny JCW, dokument ten nie wpłynie negatywnie na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”.

7.6 Oddziaływanie na powietrze

Biorąc pod uwagę charakter zaplanowanych prac w nadleśnictwie, nie przewiduje się, aby realizacja ustaleń planu mogła mieć negatywny wpływ na stan powietrza atmosferycznego. Zachowanie zasobów leśnych jest jednym z podstawowych celów gospodarowania. Realizacja założeń planu w żadnym wypadku nie powoduje zmniejszenia leśnych zasobów ani zarazem ich możliwości związanych z pochłanianiem dwutlenku węgla. Wręcz przeciwnie, można uznać, że zabiegi p.u.l. poprawiające stan lasów, równocześnie polepszają stan powietrza, który w dużym stopniu zależy od produkcji tlenu oraz pochłaniania dwutlenku węgla.

7.7 Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Jedyne działania mogące wpływać na powierzchnię ziemi to przygotowanie gleby pod odnowienia na zrębach zupełnych. Wycięcie drzewostanów na powierzchniach zrębowych mogłoby powodować nasilenie erozji tylko na terenach silniej urzeźbionych, które w obszarze nadleśnictwa znajdują się w wydzieleniach, w których nie planuje się zrębów zupełnych (co jest formą zabezpieczenia przed erozją). Krótkookresowe pozbawienie roślinności (dla każdego zrębu zaplanowano odnowienie lasu) na rozproszonych powierzchniach nie wpłynie negatywnie na stan gleby. Utrzymanie roślinności leśnej, będące podstawowym założeniem planu urządzenia lasu, sprzyja zachowaniu naturalnej pokrywy glebowej oraz jest głównym zabezpieczeniem gleby przed erozją. Analizując wpływ założeń planu na powierzchnię ziemi można stwierdzić brak znacząco negatywnego oddziaływania.

7.8 Oddziaływanie na krajobraz

Dynamika zmian krajobrazu leśnego jest nierozłącznie związana z cyklem produkcyjnym. Plan urządzenia lasu wyznacza etapy tego cyklu na kolejne 10 lat, czyli uwzględnia przewidziane w tym okresie zalesienia, odnowienia i zręby, wpływając tym samym na zmiany krajobrazu.

Ocena stopnia oddziaływania planu urządzenia lasu na krajobraz oraz jego dodatni bądź ujemny wpływ jest zależna od punktu widzenia. Ze względu na środowisko leśne realizacja p.u.l. ma pozytywne oddziaływanie, ponieważ zapewnia ciągłość funkcjonowania lasów. Jedynie z punktu widzenia mieszkańców terenów nadleśnictwa, zwłaszcza tych, których posiadłości sąsiadują z lasem, zmiany krajobrazu powstałe w wyniku realizacji p.u.l. np. zręby, traktowane są, jako oddziaływanie negatywnie.

Bogactwo krajobrazu omawianego nadleśnictwa stanowią przede wszystkim obszary o dużych wartościach przyrodniczych. Obszaram takim przypisano głównie cele ochronne, często pomijając produkcyjne, co daje gwarancję małych zmian krajobrazu na tych terenach.

7.9 Oddziaływanie na klimat

Realizacja zadań zwartych w p.u.l. nie powoduje zmian klimatu. Zabiegi przeprowadzane w lasach, których celem jest zachowanie ciągłości lasów mogą wpływać tylko na krótko i średnioterminową zmianę mikroklimatu lokalnego, jedynie w miejscach wykonywanych zrębów i ich najbliższej okolicy.

Nie przewiduje się wystąpienia znacząco negatywnego oddziaływania zapisów planu na stan klimatu.

7.10 Oddziaływanie na zasoby naturalne

Poprzez oddziaływanie planu urządzenia lasu na zasoby naturalne rozumie się wpływ zapisów planu na zasoby drewna w lasach. Zasadniczo gospodarka leśna ma wpływać na zwiększenie tych zasobów.

Stan zasobów drzewnych przewidywany na koniec bieżącego okresu gospodarczego tj. na 31.12.2034 r. obliczony według przyrostu użytecznego i po uwzględnieniu realizacji planów wyniesie 5 482 777 m³ brutto. Przewiduje się zwiększenie zasobów na powierzchni leśnej zalesionej o 290 854 m³ brutto a przeciętna zasobność **na powierzchni leśnej zalesionej wzrośnie z 257 na 272 m³/ha.**

Zapisy planu wpłyną pozytywnie na stan zasobów drzewnych w nadleśnictwie.

7.11 Oddziaływanie na zabytki i dobra kultury materialnej

W trakcie wykonywania prac urządzeniowych sporządzany jest wykaz walorów kulturowych znajdujących się w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa. Wykaz ten jest zamieszczony w programie ochrony przyrody wraz z lokalizacją i krótką charakterystyką.

Dodatkowo w opisie taksacyjnym znajdują się informacje na temat ewentualnego występowania walorów historycznych i kulturowych w poszczególnych wydzieleniach.

Plan urządzenia lasu nie przewiduje użytkowania bądź usuwania tych obiektów, a samo uwzględnienie ich w treści p.u.l. można uznać za wpływ dodatni dla dóbr kultury. Charakter zabiegów projektowanych w planie urządzenia lasu powoduje, że nie wywierają one wpływu na zabytki znajdujące się poza gruntami nadleśnictwa.

7.12 Zestawienie zbiorcze wpływu planu urządzenia lasu na środowisko

Zestawienie zbiorcze oceny oddziaływania planu na elementy środowiska przedstawiono w tabeli 13. Uwzględnia ono ogólny wpływ poszczególnych czynności gospodarczych na wyróżnione części środowiska. Ocena zbiorcza jest wypadkową wpływu poszczególnych grup zabiegów na stan ocenianych elementów środowiska. W przypadku wystąpienia wpływu negatywnego, w którejś diagnozie cząstkowej, przy braku wpływu pozostałych, przyjmuje się ocenę zbiorczą ujemną (-). Wpływ ujemny niektórych zabiegów może być rekompensowany przez wpływ pozytywny innych czynności gospodarczych. Na przykład przy ujemnym krótkoterminowym wpływie planowanych cięć pielęgnacyjnych i korzystnym wpływie przebudowy drzewostanów na drodze rębni złożonych, można uznać wpływ ogółu zapisów planu za dodatni.

Symbole zastosowane w tabeli:

- + wpływ dodatni, pozytywny;
- 0 brak znaczącego wpływu;
- wpływ ujemny, negatywny;
- 1 oddziaływanie krótkoterminowe;
- 2 oddziaływanie średnioterminowe;
- 3 oddziaływanie długoterminowe.

Zastosowane symbole pozwalają w prosty sposób ocenić kierunek i długość okresu przewidywanego oddziaływania np. symbol „+2” oznacza wpływ dodatni średnioterminowy.

Tabela 13 Przewidywane oddziaływanie planu urządzenia lasu na środowisko w Nadleśnictwie Góra Śląska

Elementy środowiska	Rodzaje planowanych czynności i zadań gospodarczych oraz ich przewidywane znaczące oddziaływanie na elementy środowiska					Łączna ocena oddziaływania planu u.l. na środowisko
	Zalesienia	Odnowienia	Pielęgnowanie drzewostanów	Rębnie złożone	Rębnie zupełne	
Różnorodność biologiczna	+2	+3	+2	+3	-1	+2
Ludność	+1	+1	+1	+1	+1	+1

Elementy środowiska	Rodzaje planowanych czynności i zadań gospodarczych oraz ich przewidywane znaczące oddziaływanie na elementy środowiska					Łączna ocena oddziaływania planu u.l. na środowisko
	Zalesienia	Odnowienia	Pielęgnowanie drzewostanów	Rębnie złożone	Rębnie zupełne	
Rośliny	0	0	0	-1	-1	0
Zwierzęta	0	0	-1	-1	-1	0
Woda	+3	+3	0	0	-1	+2
Powietrze	+3	+3	0	0	0	+3
Powierzchnia ziemi	+3	+3	0	0	-1	+3
Krajobraz	+3	+1	0	-1	-1	+1
Klimat	0	0	0	0	0	0
Zasoby naturalne	0	0	+3	0	0	+2
Dobra kultury	0	0	0	0	0	0
Łączna ocena oddziaływania p.u.l. na środowisko	+1	+1	+2	+2	-1	+2

Sumarycznie wpływ planu urządzenia lasu na różnorodność biologiczną jest pozytywny. Wynika on z planowania działań zmierzających do poprawy zgodności składów gatunkowych z siedliskiem poprzez inicjowanie odnowień naturalnych właściwych gatunków, odślanianie i pielęgnowanie istniejących nalotów i podrostów bądź sztuczne podsadzanie, zaleceń stałego ograniczania lub eliminacji gatunków obcych w środowisku leśnym, zaleceń sprzyjających zwiększaniu zasobów martwego drewna w lesie oraz zasad ochrony starych drzew.

Pozytywny wpływ planu na ludność wynika głównie z czynników społecznych. Gospodarka leśna jest źródłem utrzymania wielu mieszkańców obszaru nadleśnictwa oraz jest źródłem surowca dla przemysłu drzewnego i źródłem stosunkowo taniego materiału grzewczego. Znaczenie ma tu też rola planu w kształtowaniu krajobrazu leśnego.

Ogólny wpływ planu na rośliny ocenić można jako mało znaczący. Znane stanowiska cennych gatunków roślin zostały objęte ochroną w formie odpowiednich zaleceń do gospodarki leśnej. Realizacja zadań gospodarczych zgodnie z opracowanymi zaleceniami pozwoli zachować stanowiska cennych gatunków roślin.

Zapisy planu nie wywierają istotnego wpływu na większość stanowisk cennych gatunków zwierząt. Wykonanie wskazówek gospodarczych zawartych w planie może mieć niekorzystny wpływ na niektóre stanowiska lęgowe cennych gatunków ptaków gniazdujących w lasach jednak pod warunkiem zastosowania zaleceń zawartych w POP wpływ ten będzie zminimalizowany.

Pozytywny wpływ odnowień i pielęgnacji drzewostanów na wodę ma najistotniejsze znaczenie w odniesieniu do długoterminowej ochrony brzegów rzek i jezior występujących na badanym terenie. Rębnie zupełne mogą mieć krótkoterminowy negatywny wpływ na stosunki wodne, na zrębach może występować przyspieszony odpływ wód opadowych. W POP zalecono, aby nie wykonywać zrębów zupełnych w sąsiedztwie zbiorników wodnych, co pozwoli zminimalizować wpływ rębni zupełnych na wody powierzchniowe.

Jakość powietrza i stan wierzchnich warstw gleby w pewnym stopniu zależy od krótkoterminowych zmian formy trwania drzewostanów.

Stosowanie zadań gospodarczych ma wpływ na urozmaicenie krajobrazu, drzewostany poddane cięciom pielęgnacyjnym ocenia się pozytywnie ze względów estetycznych. Rębnie zakładane przy granicy polno-leśnej mogą czasowo pogarszać walory krajobrazowe w najbliższym otoczeniu, jednak jest to oddziaływanie krótkoterminowe, minimalizowane przez pozostawianie biogrup i ekotonów przy granicy polno-leśnej.

Klimat oraz zasoby naturalne zależą przede wszystkim od zwiększenia się masy drzewnej w lasach, a te z kolei są następstwem zalesień, odnowień oraz prawidłowo zaplanowanych cięć pielęgnacyjnych. Obie kategorie zadań oddziałują długoterminowo.

Dobra kultury i zabytki, które występują na terenie lasów nie podlegają znaczącemu wpływowi zadań określonych w planie urządzenia lasu.

7.13 Prognoza oddziaływania zabiegów planu urządzenia lasu na cele ochrony obszarów chronionego krajobrazu

Obszar Nadleśnictwa Góra Śląska przecinają granice trzech obszarów chronionego krajobrazu (Dolina Baryczy, Krzywińsko-Osiecki wraz z zadrzewieniami generała Dezyderego Chłapowskiego i kompleksem leśnym Osieczna-Góra oraz Krzywińsko-Osiecki). Forma ochrony przyrody, jaką jest obszar chronionego krajobrazu nie wprowadza większych ograniczeń do prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej. Zabiegi planowane w wydzieleniach znajdujących się w granicach wszystkich obszarów to czyszczenia, trzebieże oraz rębnie z odnowieniami. Zaprojektowane czynności gospodarcze nie będą powodować degradacji środowiska. Zapisy planu nie będą negatywnie wpływać na cele ochrony obszarów chronionego krajobrazu znajdujących się na terenie Nadleśnictwa Góra Śląska.

7.14 Prognoza oddziaływania zabiegów planu urządzenia lasu na cele ochrony użytków ekologicznych

7.14.1 Wiewierz

Celem utworzenia obiektu jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych, dydaktycznych, krajobrazowych i turystycznych pozostałości ekosystemów mających znaczenie w zachowaniu unikatowych zasobów genowych i środowisk. Zidentyfikowanym zagrożeniem dla celów ochrony obiektu może być potencjalne zakłócenie stosunków wodnych w wyniku melioracji. Ponieważ dla wydzieleń stanowiących powierzchnię użytku (grunty nieleśne administrowane przez nadleśnictwo) nie zaplanowano żadnych zabiegów gospodarczych, nie stwierdza się też negatywnego wpływu planu na jego cele i przedmioty ochrony.

7.14.2 Wiklina

Celem ochrony obszaru jest zachowanie podmokłych i bagiennych łąk, turzycowisk, wiklinisk oraz niewielkich zadrzewień leżących w zlewni rzeki Masłówka.

Dla wszystkich wydzieleń stanowiących powierzchnię użytku (grunty nieleśne administrowane przez nadleśnictwo) nie zaplanowano żadnych zabiegów gospodarczych, nie stwierdza się też negatywnego wpływu planu na jego cele i przedmioty ochrony.

7.14.3 Łąka Trzęślicowa

Użytek utworzony został w celu zachowania unikatowego środowiska - podmokłej łąki trzęślicowej z obfitym stanowiskiem goryczki wąskolistnej *Gentiana pneumonanthe*.

Na omawianym obszarze doszło na gruncie do niekorzystnych procesów związanych z tzw. sukcesją wtórną, polegających na zarośnięciu omawianej powierzchni samosiewem olszy czarnej *Alnus glutinosa* na około 95% powierzchni. Wkroczenie olszy spowodowało zanik cennych gatunków zielnych związanych z występowaniem łąki trzęślicowej. Tym samym omawiany obszar stracił swój główny walor ochronny. W związku z tym konieczne wydaje się rozważenie jednego z dwóch wariantów postępowania:

1. Odtworzenie łąki trzęślicowej poprzez wycinkę młodych olsz, ich wykarczowanie i wywóz poza obręb użytku a następnie przywrócenie ekstensywnego użytkowania łąki trzęślicowej.
2. Likwidacja użytku ekologicznego z powodu utraty jego głównego przedmiotu ochrony⁷.

7.14.4 Żurawie Pierzowisko

Użytek ekologiczny utworzony został w celu zachowania śródleśnej podmokłej łąki ze stanowiskami rzadkich gatunków roślin: krwiściąg lekarski *Sanguisorba officinalis*, wąkrota

⁷ Zalecenia pochodzą z opinii przyrodniczej z 2015 roku. Autor: Grzegorz Bobrowicz.

zwyczajna *Hydrocotyle vulgaris* i zwierząt: modraszek nausitous *Maculinea nausithous*, dostojka ino *Brenthis ino*.

Obszar użytku stanowią trzy wydzielienia nieleśne administrowane przez nadleśnictwo. W p.u.l. nie zawarto żadnych wskazówek gospodarczych odnoszących się do omawianego obszaru – brak oddziaływania.

7.14.5 Kanał Świernia

Użytek ekologiczny utworzono w celu objęcia ochroną naturalnych ekosystemów mających znaczenie dla zachowania występującego w tym terenie świata roślin i zwierząt, utrzymania bioróżnorodności przyrodniczej oraz walorów krajobrazowych.

W zasięgu obszaru użytku znajduje się część gruntów leśnych administrowanych przez nadleśnictwo oraz w większości grunty nieleśne innych własności. Dla większości gruntów leśnych wchodzących w skład użytku, zaplanowano wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych: TP: 527j, 527m, 528i, 536c, 536d, 536l, 541c, 543j, 548c, 549d; TW: 527k, 527l, 527o, 536g, 548f, 548k, 549b, 549j; CP: 536j, które w myśl wprowadzonych dla użytku zakazów są dopuszczalne. Zaleca się jednak przeprowadzenie ich z pominięciem miejsc, w których stwierdzi się stanowiska roślin chronionych. W przypadku spostrzeżenia w drzewostanach, dla których zaplanowano pielęgnacje, gatunków zwierząt chronionych zaleca się przeprowadzenie ww. zabiegów w terminie niekolidującym z ich okresem rozrodczym oraz poza miejscami stanowiącymi ich ostoję.

Przy uwzględnieniu ww. zaleceń nie będzie niekorzystnego wpływu p.u.l. na cele ochrony użytku ekologicznego Kanał Świernia.

7.15 Prognoza oddziaływania planu urządzenia lasu na specjalne obszary ochrony siedlisk

7.15.1 Dolina Dolnej Baryczy PLH020084

Z punktu widzenia ochrony siedlisk przyrodniczych ważna jest struktura wiekowa drzewostanów analizowanego obszaru. W tabeli 14 zamieszczono zestawienie powierzchni starodrzewi na początku analizowanego w prognozie okresu oraz na końcu okresu obowiązywania planu, jako wynik wykonania zawartych w nim wskazówek gospodarczych. Powierzchnia tych drzewostanów (od VI klasy wzwyż) na początku okresu wynosi 285,86 ha i na koniec okresu (po uwzględnieniu zapisanych w planie zabiegów) wzrasta do 309,52 ha. Przewiduje się zatem korzystny wpływ zapisów planu na strukturę wiekową drzewostanów w obszarze.

Tabela 14 Powierzchnia starodrzewi na początku i na końcu okresu p.u.l (grunty Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach obszaru Dolina Dolnej Baryczy PLH020084)

Starodrzewia na początku okresu		Starodrzewia na końcu okresu	
powierzchnia (ha)	udział %	powierzchnia (ha)	udział %
285,86	17,0	309,52	18,4

Aktualny SDF omawianego obszaru jako przedmioty ochrony wymienia 10 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I DS z oceną ogólną A, B lub C. Na gruntach nadleśnictwa stwierdzono występowanie dziesięciu z nich:

3150 – Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*

W granicach ostoi siedlisko 3150 stwierdzono w ośmiu lokalizacjach na łącznej powierzchni 8,71 ha. Stan siedliska oceniono jako B i C.

Jest to siedlisko nieleśne, dla którego w p.u.l. nie planuje się żadnych zabiegów gospodarczych. Plan urządzenia lasu nie będzie wpływał na stan zachowania tego siedliska przyrodniczego.

6410 – Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

W granicach ostoi siedlisko 6410 stwierdzono w ośmiu lokalizacjach na łącznej powierzchni 29,50 ha. Stan siedliska oceniono w większości płatów jako B. W p.u.l. dla wszystkich lokalizacji siedliska nie planuje się zabiegów gospodarczych. W POP znalazły się wskazania ochronne zalecające ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych stanowiących przedmiot ochrony. Można zatem stwierdzić, że zapisy planu będą korzystnie wpływać na stan siedliska 6410 w obszarze.

6440 – Łąki selernicowe (*Cnidion dubii*)

W granicach ostoi siedlisko 6440 stwierdzono w jednej lokalizacji na powierzchni 1,33 ha. Stan siedliska oceniono jako B. W p.u.l. dla siedliska 6440 nie planuje się zabiegów gospodarczych. W POP znalazły się wskazania ochronne zalecające ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych stanowiących przedmiot ochrony. Można zatem stwierdzić, że zapisy planu będą korzystnie wpływać na stan siedliska 6440 w obszarze.

6510 – Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)

W granicach ostoi siedlisko 6510 stwierdzono w dwóch lokalizacjach na łącznej powierzchni 1,41 ha. Stan siedliska oceniono jako B. W p.u.l. dla siedliska 6510 nie planuje się zabiegów gospodarczych. W POP znalazły się wskazania ochronne zalecające ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków

zielonych stanowiących przedmiot ochrony. Można zatem stwierdzić, że zapisy planu będą korzystnie wpływać na stan siedliska 6510 w obszarze.

9170 – łąka środkowoeuropejska i subkontynentalna (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*).

W granicach ostoi siedlisko 9170 stwierdzono na łącznej powierzchni 28,64 ha, w szesnastu płatach. Stan siedliska oceniono jako B i C.

Dla części płatów siedliska o łącznej powierzchni 6,73 ha nie planuje się żadnych zabiegów gospodarczych – plan nie będzie w żaden sposób oddziaływał na te fragmenty siedlisk.

W trzech lokalizacjach zaplanowano rębnię IIIB (106o) lub odnowienia po rębni złożonej (207i, 214h). Zabiegi te mogą okresowo obniżyć stan siedliska (usunięcie drzewostanu, uszkodzenia gleby), jednak będzie to oddziaływanie krótkoterminowe. W miejscach występowania siedlisk przyrodniczych p.u.l. zaleca stosowanie specjalnych składów gatunkowych zapisanych w programie ochrony przyrody, co w dłuższej perspektywie czasowej może przyczynić się do poprawy stanu siedlisk.

Na części płatów siedliska (6,52 ha) zaplanowano zabiegi pielęgnacji (15Ah) lub czyszczeń (106i, 209b, 296f) których celem będzie poprawa warunków świetlnych oraz regulacja składu gatunkowego w drzewostanach.

Na pozostałych fragmentach siedliska (4,61 ha) zaplanowano zabiegi trzebieży, której celem będzie rozluźnienie zwarcia w drzewostanie w celu poprawienia warunków świetlnych oraz regulacja składu gatunkowego. Takie wykonanie cięć wpłynie pozytywnie na stan łąk w ostoi.

Nie przewiduje się znacząco negatywnego oddziaływania planu na stan i powierzchnię siedliska 9170 w obszarze.

9190 – Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*)

Siedlisko 9190 stwierdzono na omawianym obszarze na łącznej powierzchni 8,55 ha, w czterech pododdziałach. Stan siedliska oceniono jako B i C.

Dla wszystkich płatów nie planuje się żadnych zabiegów gospodarczych. Plan wpłynie zatem pozytywnie na stan siedliska 9190 w obszarze poprawiając strukturę wiekową drzewostanów.

91E0 – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe).

W granicach ostoi siedlisko 91E0 stwierdzono na łącznej powierzchni 320,26 ha.

Stan większej części płatów siedliska określono jako C (63,1% powierzchni), w stanie B znajduje się pozostała część (36,9 % powierzchni) łęgów olszowo-jesionowych.

Dla części płatów siedliska o łącznej powierzchni 183,56 ha nie planuje się żadnych zabiegów gospodarczych – plan nie będzie w żaden sposób oddziaływał na te fragmenty siedlisk.

W jedenastu lokalizacjach zaplanowano: rębnię IIIB (172m, 190a, 210d, 210k), rębnię IVD (210h) lub odnowienia po rębni złożonej (198a, 203b, 203h, 208m), odnowienie luk (185n) oraz pielęgnację gleby (203j) – na łącznej powierzchni 45,78 ha. Zabiegi te mogą okresowo obniżyć stan siedliska (usunięcie drzewostanu, uszkodzenia gleby), jednak będzie to oddziaływanie krótkoterminowe. W miejscach występowania siedlisk przyrodniczych p.u.l. zaleca stosowanie specjalnych składów gatunkowych zapisanych w programie ochrony przyrody, co w dłuższej perspektywie czasowej może przyczynić się do poprawy stanu siedlisk.

Na pozostałych fragmentach siedliska (90,92 ha) zaplanowano zabiegi czyszczeń i trzebieży, których celem będzie rozluźnienie zwarcia w drzewostanie w celu poprawienia warunków świetlnych oraz regulacja składu gatunkowego. Takie wykonanie cięć wpłynie pozytywnie na stan łęgów w ostoi.

Nie przewiduje się znacząco negatywnego oddziaływania planu na stan i powierzchnię siedliska 91E0 w obszarze.

91F0 – Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)

W granicach ostoi siedlisko 91F0 stwierdzono na łącznej powierzchni 159,73 ha, w 63 pododdziałach.

Stan większej części płatów siedliska określono jako C (67,4% powierzchni), w stanie B znajduje się pozostała część (32,6% powierzchni) łęgowych lasów dębowo-wiązowo-jesionowych.

Dla części płatów siedliska o łącznej powierzchni 73,99 ha nie planuje się żadnych zabiegów gospodarczych – plan nie będzie w żaden sposób oddziaływał na te fragmenty siedlisk.

W czterech lokalizacjach zaplanowano: rębnię IIIA (107a, 107b) lub rębnię IIIB (108f, 108g) – na łącznej powierzchni 11,95 ha. Zabiegi te mogą okresowo obniżyć stan siedliska (usunięcie drzewostanu, uszkodzenia gleby), jednak będzie to oddziaływanie krótkoterminowe. W miejscach występowania siedlisk przyrodniczych p.u.l. zaleca stosowanie specjalnych składów gatunkowych zapisanych w programie ochrony przyrody, co w dłuższej perspektywie czasowej może przyczynić się do poprawy stanu siedlisk.

Na pozostałych fragmentach siedliska (73,79 ha) zaplanowano zabiegi czyszczeń i trzebieży, których celem będzie rozluźnienie zwarcia w drzewostanie w celu poprawienia warunków świetlnych oraz regulacja składu gatunkowego. Takie wykonanie cięć wpłynie pozytywnie na stan lasów łęgowych w ostoi.

Nie przewiduje się znacząco negatywnego oddziaływania planu na stan i powierzchnię siedliska 91F0 w obszarze.

91I0 – Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti petraeae*)

W granicach ostoi siedlisko 91I0 stwierdzono na powierzchni 0,66 ha, w jednej lokalizacji obr. Jemielno: 279I. Stan siedliska określono jako C.

Jedyny płat siedliska objęty zostanie trzebieżą (TP). Zabieg ten może okresowo obniżyć stan siedliska (rozluźnienie drzewostanu, uszkodzenia gleby), jednak będzie to oddziaływanie krótkoterminowe a dodatkowo można zredukować udział w składzie drzewostanu takich gatunków jak sosna czy topola.

Nie przewiduje się znacząco negatywnego oddziaływania planu na stan i powierzchnię siedliska 91I0 w obszarze.

Tabela 15 Zestawienie powierzchniowe siedlisk przyrodniczych oraz zaplanowanych zabiegów na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w obszarze Dolina Dolnej Baryczy PLH020084

Kod siedliska	Powierzchnia siedliska w obszarze na gruntach nadleśnictwa (ha)	Zaplanowane zabiegi	Powierzchnia zabiegu (ha)	Uwagi, wnioski do prognozy
Siedliska będące przedmiotem ochrony w obszarze				
3150	8,71	Brak wskazań	-	Ochrona zachowawcza siedliska (w pul nie planuje się zabiegów gospodarczych). W czasie cięć rębnych w sąsiedztwie zbiorników wodnych zaleca się stosowanie stref buforowych min. 25 m od strony cieków i zbiorników.
6410	29,50	Brak wskazań	-	Ochrona zachowawcza siedliska (w pul nie planuje się zabiegów gospodarczych).
6440	1,33	Brak wskazań	-	Ochrona zachowawcza siedliska (w pul nie planuje się zabiegów gospodarczych).
6510	1,41	Brak wskazań	-	Ochrona zachowawcza siedliska (w pul nie planuje się zabiegów gospodarczych).
9170	28,64	Cięcia i inne zabiegi pielęgnacyjne	11,13	Brak negatywnego wpływu planu. W ramach planowanych czyszczeń i trzebieży zaleca się rozluźnienie zwarcia w drzewostanach w celu poprawienia warunków świetlnych oraz regulację składów gatunkowych.
		Rębnie złożone	10,78	Wpływ długookresowo pozytywny przy zastosowaniu składów gatunkowych zaproponowanych w tabeli 43 w POP
		Brak wskazań	6,73	Brak negatywnego wpływu planu. Poprawa struktury wiekowej drzewostanów i wzrost zasobów martwego drewna w ekosystemach.

Kod siedliska	Powierzchnia siedliska w obszarze na gruntach nadleśnictwa (ha)	Zaplanowane zabiegi	Powierzchnia zabiegu (ha)	Uwagi, wnioski do prognozy
9190	8,55	Brak wskazań	8,55	Brak negatywnego wpływu planu. Poprawa struktury wiekowej drzewostanów i wzrost zasobów martwego drewna w ekosystemach.
91E0	320,26	Cięcia pielęgnacyjne	90,92	Brak negatywnego wpływu planu. W ramach planowanych czyszczeń i trzebieży zaleca się rozluźnienie zwarcia w drzewostanach w celu poprawienia warunków świetlnych oraz regulację składów gatunkowych.
		Rębnie złożone	45,78	Wpływ długookresowo pozytywny przy zastosowaniu składów gatunkowych zaproponowanych w tabeli 43 w POP
		Brak wskazań	183,56	Brak negatywnego wpływu planu. Poprawa struktury wiekowej drzewostanów i wzrost zasobów martwego drewna w ekosystemach.
91F0	159,73	Cięcia pielęgnacyjne	73,79	Brak negatywnego wpływu planu. W ramach planowanych czyszczeń i trzebieży zaleca się rozluźnienie zwarcia w drzewostanach w celu poprawienia warunków świetlnych oraz regulację składów gatunkowych.
		Rębnie złożone	11,95	Wpływ długookresowo pozytywny przy zastosowaniu składów gatunkowych zaproponowanych w tabeli 43 w POP
		Brak wskazań	73,99	Brak negatywnego wpływu planu. Poprawa struktury wiekowej drzewostanów i wzrost zasobów martwego drewna w ekosystemach.
91I0	0,66	Cięcia pielęgnacyjne	0,66	Brak negatywnego wpływu planu. W ramach planowanych czyszczeń i trzebieży zaleca się rozluźnienie zwarcia w drzewostanie w celu poprawienia warunków świetlnych oraz regulację składu gatunkowego.

Oprócz siedlisk przyrodniczych aktualny SDF omawianego obszaru, jako przedmioty ochrony wymienia 9 gatunków zwierząt z oceną ogólną A, B lub C. Na gruntach nadleśnictwa stwierdzono występowanie czterech z nich:

1337 – Bóbr europejski *Castor fiber*

1355- Wydra *Lutra lutra*

Oba wymienione wcześniej gatunki występują dość licznie w wodach ostoi i na ich obrzeżach. Na wody plan u.l. nie oddziałuje, lecz może przyczynić się do wycięcia przybrzeżnych zadrzewień i zakrzewień, które są miejscami żerowisk (bóbr) lub kryjówek obu tych gatunków. Jednak w POP zamieszczono zapisy o pozostawianiu nienaruszonego pasa przybrzeżnych zadrzewień w odległości min. 25 m od brzegów wymienionych cieków i zbiorników wodnych, wynikające również z innych wytycznych obowiązujących w LP, co całkowicie zabezpieczy siedliska obu gatunków w obszarze.

Nie przewiduje się zatem znacząco negatywnego oddziaływania planu na siedliska bobra i wydry w obszarze.

1060 – Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*

Czerwończyk zasiedla torfowiska niskie, podmokłe łąki oraz wilgotne, śródleśne polany. Jego gąsienice odżywiają się liśćmi szczawi (*Rumex* sp.). Na gruntach nadleśnictwa, w granicach ostoi znajdują się trzy stanowiska tego motyla (obr. Góra Śląska: oddz. 14Ac, 108n; obr. Jemielno: oddz. 301f). Głównym zagrożeniem dla tego gatunku jest nieracjonalna gospodarka rolna – osuszanie wilgotnych łąk i nieprawidłowo prowadzone melioracje przyczyniające się do zanikania siedlisk bytowania i rozrodu tego gatunku. Dla gruntów nieleśnych nie projektuje się zabiegów w p.u.l. a w jednym przypadku (oddz. 108n) zaplanowano zabieg czyszczenia późnego (CP). W POP zawarto zalecenie wykonania wspomnianego zabiegu wczesną wiosną, przed pojawieniem się motyli. Nie przewiduje się zatem negatywnego wpływu planu na populację czerwończyka nieparka w obszarze.

1084 – Pachnica dębowa *Osmoderma eremita*

Pachnica zasiedla najczęściej stare dęby (rzadziej buki, olsze, wierzby, kasztanowce, graby, wiązy, lipy i inne gat. liściaste) na terenach prześwietlonych drzewostanów, na skraju lasów, zadrzewień, wzdłuż dróg itp. W części obszaru administrowanej przez nadleśnictwo starsze (VI klasa wieku i starsze) drzewostany z największym udziałem gatunków drzew pożądanых dla rozwoju omawianego chrząszcza, występują na powierzchni ponad 285,86 ha. Na końcu obowiązywania planu pomimo wykonania zaprojektowanych zabiegów gospodarczych ich powierzchnia zwiększy się do ponad 309,52 ha.

Łącznie zinwentaryzowano 7 stanowisk pachnicy na omawianym terenie. Na dwóch (obr. Góra Śląska: 198f, obr. Jemielno: 301j) projektowane są zabiegi trzebieży wczesnej (TW) i czyszczeń (CW, CP). W związku z pewnym zagrożeniem związanym z usunięciem zasiedlonych drzew oraz stanowisk potencjalnych pachnicy dębowej w POP (tabele XXII, XXIII) znalazły się zadania ochronne wskazujące na konieczność pozostawiania martwych drzew stojących, drzew dziuplastych i próchniejących w trakcie zabiegów gospodarczych. Zalecenie to dotyczy także wszystkich potencjalnych stanowisk owada [wydzielenia ze starszymi (od V klasy wieku wzwyż) drzewostanami z panującymi lub współpanującymi: dębem, olszą, topolą i wierzbą] w obszarze, w których zaplanowano cięcia. Ma ono na celu utrzymanie struktury i funkcji aktualnych i potencjalnych siedlisk gatunku. Nie przewiduje się zatem negatywnego wpływu planu na populację pachnicy dębowej w obszarze.

W granicach obszaru potwierdzono również występowanie gatunku niebędącego przedmiotem ochrony w ostoi:

1061 – Modraszek nausitous *Phengaris nausithous*

Gatunek zlokalizowano na śródleśnych łąkach w oddz. 98j, 101b (obr. Góra Śląska). Miejsca te to grunty nieleśne i nie przewiduje się na nim żadnych działań. Nie przewiduje się negatywnego wpływu p.u.l. na populację i siedliska omawianego motyla.

1188 – Kumak nizinny *Bombina bombina*

Gatunek zlokalizowano na bagnie w oddz. 392h (obr. Jemielno) Miejsce występowania gatunku to grunty nieleśne i nie przewiduje się tutaj żadnych działań. Nie przewiduje się negatywnego wpływu p.u.l. na populację i siedliska omawianego płaza.

7.16 Prognoza oddziaływania planu urządzenia lasu na obszary wspólnej ochrony ptaków i siedlisk przyrodniczych

7.16.1 Łęgi Odrzańskie PLC020002

W przypadku omawianego obszaru przedmiotem ochrony są gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EWG oraz siedliska z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

Dla zapewnienia właściwego stanu ochrony gatunków bytujących w lasach, ważne jest nie pogorszenie struktury wiekowej drzewostanów nadleśnictwa, znajdujących się w granicach ostoi. W tabeli 16 zamieszczono zestawienie powierzchni starodrzewi na początku oraz na końcu okresu obowiązywania planu, jako wynik wykonania zawartych w nim wskazówek gospodarczych. Powierzchnia tych drzewostanów (od VI klasy wzwyż) na początku okresu wynosi 156,28 ha i na koniec okresu (po uwzględnieniu zapisanych w planie zabiegów) wzrasta do 223,47 ha. Przewiduje się zatem korzystny wpływ zapisów planu na strukturę wiekową drzewostanów w obszarze.

Tabela 16 Powierzchnia starodrzewi na początku i na końcu okresu obowiązywania p.u.l (grunty Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach obszaru Łęgi Odrzańskie PLC020002)

Starodrzewia na początku okresu		Starodrzewia na końcu okresu	
powierzchnia (ha)	udział %	powierzchnia (ha)	udział %
156,28	17,9	223,47	25,6

Aktualny SDF omawianego obszaru jako przedmioty ochrony wymienia 10 typów siedlisk przyrodniczych z Załącznika I DS z oceną ogólną A, B lub C. Na gruntach nadleśnictwa stwierdzono występowanie pięciu z nich:

3150 – Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*

W granicach ostoi siedlisko 3150 stwierdzono w siedmiu lokalizacjach na łącznej powierzchni 17,46 ha. Stan siedliska oceniono jako B i C.

Jest to siedlisko nieleśne, dla którego w p.u.l. nie planuje się żadnych zabiegów gospodarczych. Plan urządzenia lasu nie będzie wpływał na stan zachowania tego siedliska przyrodniczego.

6410 – Zmienneowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)

W granicach ostoi siedlisko 6410 stwierdzono w jednej lokalizacji na powierzchni 0,53 ha. Stan siedliska oceniono jako C. W p.u.l. dla tego siedliska nie planuje się zabiegów gospodarczych. W POP znalazły się wskazania ochronne zalecające ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych stanowiących przedmiot ochrony. Można zatem stwierdzić, że zapisy planu będą korzystnie wpływać na stan siedliska 6410 w obszarze.

9170 – grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)

W granicach ostoi siedlisko 9170 stwierdzono na łącznej powierzchni 8,30 ha, w czterech płatach. Stan siedliska oceniono jako B i C.

Dla większości płatów siedliska o łącznej powierzchni 7,44 ha nie planuje się żadnych zabiegów gospodarczych – plan nie będzie w żaden sposób oddziaływał na te fragmenty siedlisk.

Na jednym płacie siedliska (0,86 ha) zaplanowano zabiegi trzebieży, której celem będzie rozluźnienie zwarcia w drzewostanie w celu poprawienia warunków świetlnych oraz regulacja składu gatunkowego. Takie wykonanie cięć wpłynie pozytywnie na stan grądów w ostoi.

Nie przewiduje się znacząco negatywnego oddziaływania planu na stan i powierzchnię siedliska 9170 w obszarze.

91E0 – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe)

W granicach ostoi siedlisko 91E0 stwierdzono na łącznej powierzchni 19,89 ha, w trzech płatach.

Stan większej części siedliska określono jako C (95% powierzchni), w stanie B znajduje się pozostała część (5 % powierzchni) łęgów olszowo-jesionowych.

Dla wszystkich płatów siedliska nie planuje się żadnych zabiegów gospodarczych – plan nie będzie w żaden sposób oddziaływał na te fragmenty siedlisk.

Nie przewiduje się znacząco negatywnego oddziaływania planu na stan i powierzchnię siedliska 91E0 w obszarze.

91F0 – Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)

W granicach ostoi siedlisko 91F0 stwierdzono na łącznej powierzchni 290,39 ha, w 69 pododdziałach.

Stan większej części płatów siedliska określono jako B (73,5% powierzchni), w stanie C znajduje się pozostała część (26,5 % powierzchni) łągów olszowo-jesionowych.

Dla większości płatów siedliska o łącznej powierzchni 272,95 ha nie planuje się żadnych zabiegów gospodarczych – plan nie będzie w żaden sposób oddziaływał na te fragmenty siedlisk.

Na pozostałych fragmentach siedliska (17,44 ha) zaplanowano zabiegi czyszczeń i trzebieży, których celem będzie rozluźnienie zwarcia w drzewostanie w celu poprawienia warunków świetlnych oraz regulacja składu gatunkowego. Takie wykonanie cięć wpłynie pozytywnie na stan lasów łągowych w ostoi.

Nie przewiduje się znacząco negatywnego oddziaływania planu na stan i powierzchnię siedliska 91F0 w obszarze.

Siedliska niebędące przedmiotem ochrony w obszarze

9190 – Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*)

Siedlisko 9190 stwierdzono na omawianym obszarze na łącznej powierzchni 48,94 ha, w czternastu pododdziałach. Stan siedliska oceniono jako B i C.

Dla większości płatów nie planuje się żadnych zabiegów gospodarczych. Plan wpłynie zatem pozytywnie na stan siedliska 9190 w obszarze poprawiając strukturę wiekową drzewostanów. W jednym wydzielaniu (obr. Jemielno, oddz. 483I) zaplanowano pielęgnację gleby w uprawie dębowej. Zabieg wpłynie korzystnie na płat siedliska 9190.

9110 – Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*)

W granicach ostoi siedlisko 9110 stwierdzono na powierzchni 1,05 ha, w jednej lokalizacji (obr. Góra Śląska, oddz. 251j). Stan siedliska określono jako B.

Dla siedliska nie planuje się żadnych zabiegów gospodarczych – plan wpłynie korzystnie na strukturę wiekową drzewostanu.

Tabela 17 Zestawienie powierzchniowe siedlisk przyrodniczych oraz zaplanowanych zabiegów na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w obszarze Łęgi Odrzańskie PLC020002

Kod siedliska	Powierzchnia siedliska w obszarze na gruntach nadleśnictwa (ha)	Zaplanowane zabiegi	Powierzchnia zabiegu (ha)	Uwagi, wnioski do prognozy
Siedliska będące przedmiotem ochrony w obszarze				
3150	17,46	Brak wskazań	-	Ochrona zachowawcza siedliska (w pul nie planuje się zabiegów gospodarczych). W czasie cięć rębnych w sąsiedztwie zbiorników wodnych zaleca się stosowanie stref buforowych min. 25 m od strony cieków i zbiorników.

Kod siedliska	Powierzchnia siedliska w obszarze na gruntach nadleśnictwa (ha)	Zaplanowane zabiegi	Powierzchnia zabiegu (ha)	Uwagi, wnioski do prognozy
6410	0,53	Brak wskazań	-	Ochrona zachowawcza siedliska (w pul nie planuje się zabiegów gospodarczych).
9170	8,30	Cięcia pielęgnacyjne	0,86	Brak negatywnego wpływu planu. W ramach planowanych czyszczeń i trzebieży zaleca się rozluźnienie zwarcia w drzewostanach w celu poprawienia warunków świetlnych oraz regulację składów gatunkowych.
		Brak wskazań	7,44	Brak negatywnego wpływu planu. Poprawa struktury wiekowej drzewostanów i wzrost zasobów martwego drewna w ekosystemach.
91E0	19,89	Brak wskazań	19,89	Brak negatywnego wpływu planu. Poprawa struktury wiekowej drzewostanów i wzrost zasobów martwego drewna w ekosystemach.
91F0	290,39	Cięcia pielęgnacyjne	17,44	Brak negatywnego wpływu planu. W ramach planowanych czyszczeń i trzebieży zaleca się rozluźnienie zwarcia w drzewostanach w celu poprawienia warunków świetlnych oraz regulację składów gatunkowych.
		Brak wskazań	272,95	Brak negatywnego wpływu planu. Poprawa struktury wiekowej drzewostanów i wzrost zasobów martwego drewna w ekosystemach.
Siedliska niebędące przedmiotem ochrony w obszarze				
9190	48,94	Zabiegi pielęgnacyjne	1,74	Brak negatywnego wpływu planu.
		Brak wskazań	47,20	Brak negatywnego wpływu planu. Poprawa struktury wiekowej drzewostanów i wzrost zasobów martwego drewna w ekosystemach.
91I0	1,05	Brak wskazań	1,05	Brak negatywnego wpływu planu. Poprawa struktury wiekowej drzewostanu.

Przedmiotem ochrony w ostoi są również gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EWG. Zostały one wymienione i opisane w rozdziale 6.5.2 niniejszego opracowania.

Na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska zlokalizowano stanowiska następujących gatunków:

Tabela 18 Zestawienie gatunków zwierząt występujących na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska będących przedmiotem ochrony w obszarze Łęgi Odrzańskie PLC020002

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF (również stan ochrony, jeżeli znany)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
1.	<i>Alcedo atthis</i> Zimorodek A229 Ocena ogólna SDF: C	<u>Obwód: Jemielno</u> Oddz. 485h	Zachowanie zadrzewionych brzegów cieków, zbiorników wodnych i bagien.	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym. Zabiegi gospodarcze w lasach nie stanowią zagrożenia pod warunkiem pozostawiania stref buforowych wokół bagien, zbiorników wodnych i cieków.	Brak – stanowisko znajduje się na bagnie.
2.	<i>Bombina bombina</i> Kumak nizinny 1188 Ocena ogólna SDF: C	<u>Obwód: Jemielno</u> Oddz. 291a, 291g, 294a, 375a	Zachowanie śródleśnych bagien i zbiorników wodnych	Gatunek siedlisk nieleśnych. Zabiegi gospodarcze w lasach nie stanowią zagrożenia dla stanowisk kumaka pod warunkiem pozostawienia stref buforowych wokół zbiorników wodnych i bagien.	Ochrona zachowawcza stanowisk, brak planowanych zabiegów gospodarczych: 291a, 294a, 375a. TP: 291g - w czasie cięć pielęgnacyjnych zaleca się stosowanie stref buforowych wyłączonych z użytkowania min. 25 m od strony cieków.
3.	<i>Castor fiber</i> Bóbr europejski 1337 Ocena ogólna SDF: B	Gatunek częsty wzdłuż brzegów cieków, zbiorników wodnych i bagien.	Zachowanie śródleśnych bagien, zbiorników wodnych i cieków	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym. Zabiegi gospodarcze w lasach nie stanowią zagrożenia pod warunkiem pozostawiania stref buforowych wokół bagien, zbiorników wodnych i cieków.	W czasie cięć rębnych zaleca się stosowanie stref buforowych wyłączonych z użytkowania rębego min. 25 m od strony cieków.
4.	<i>Cygnus cygnus</i> Łabędź krzykliwy A038 Ocena ogólna SDF: C	<u>Obwód: Góra Śląska</u> Oddz. 248a	Zachowanie starorzeczy i innych zbiorników wodnych. Zapewnienie spokoju w sezonie lęgowym w miejscach gniazdowania.	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym. Zabiegi gospodarcze w lasach nie stanowią zagrożenia pod warunkiem pozostawiania stref buforowych wokół bagien, zbiorników wodnych i cieków.	Brak – stanowisko znajduje się na bagnie.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF (również stan ochrony, jeżeli znany)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
5.	<i>Dendrocopos medius</i> Dzięcioł średni A238 Ocena ogólna SDF: B	<u>Obręb: Góra Śląska</u> Oddz. 224x, 224ax, 226l, 242Aa, 247c, 247n, 247o, 248d, 248f, 248k, 249a, 249f, 249h, 249k, 250a, 250b, 251b, 251s, 252b, 252g <u>Obręb: Jemielno</u> Oddz. 292b, 292f, 292n, 292p, 292r, 293a, 293c, 294a, 375a, 375b, 375h, 408k, 408l, 409a, 409c, 432n, 481a, 481b, 482b, 482c, 482f, 482m, 482s, 483a, 483g, 483j, 483k, 483l, 483n, 483r, 484d, 484i, 484j, 484m, 484n, 485d, 485f, 485g, 485h, 486h, 486j, 486o, 487c, 487d, 487f, 488a, 488c, 507k, 507n, 507r, 534g, 534h, 535a, 535b, 535c	Zachowanie starych lasów łęgowych i grądowych. Zapewnienie spokoju w sezonie lęgowym w miejscach gniazdowania.	Usuwanie podczas zabiegów gospodarczych starych drzew z dziuplami.	Ochrona zachowawcza stanowisk- brak planowanych zabiegów gospodarczych na większości stanowisk. CP, TW, TP: 251b, 483j, 483k, 485f - podczas zabiegów na stanowiskach dzięcioła należy pozostawiać na gruncie drzewa dziuplaste.
6.	<i>Haliaeetus albicilla</i> Bielik A075 Ocena ogólna SDF: C	Dwie strefy ochrony w leśnictwie Łękanów	Zachowanie siedlisk łęgowych (drzewostany starszych klas wieku) i żerowisk.	Możliwość płoszenia ptaków podczas wykonywania zabiegów gospodarczych. Zmniejszenie powierzchni starodrzewi.	Wyznaczone strefy ochrony zabezpieczają stanowiska bielika.
7.	<i>Lutra lutra</i> Wydra 1355 Ocena ogólna SDF: B	Gatunek spotykany na brzegach brzegów cieków, zbiorników wodnych i bagien.	Zachowanie śródleśnych bagien, zbiorników wodnych i cieków	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym. Zabiegi gospodarcze w lasach nie stanowią zagrożenia pod warunkiem pozostawiania stref buforowych wokół bagien, zbiorników wodnych i cieków.	W czasie cięć rębnych zaleca się stosowanie stref buforowych wyłączonych z użytkowania rębego min. 25 m od strony cieków.

Lp.	Nazwa i kod przedmiotu ochrony oraz symbol znaczenia wg SDF (również stan ochrony, jeżeli znany)	Orientacyjna lokalizacja przedmiotu ochrony na mapie przeglądowej obrębu leśnego (oddział, pododdział)	Podstawowe wymagania dotyczące zachowania pożądanego stanu ochrony przedmiotu ochrony	Potencjalne zagrożenia negatywnego (szczególnie znacząco negatywnego) oddziaływania leśnych zabiegów gospodarczych na stan ochrony przedmiotu ochrony	Zalecenia dotyczące możliwości unikania zagrożeń oraz realizacji zadań gospodarczych zgodnie z podstawowymi wymaganiami przedmiotu ochrony
1	2	3	4	5	6
8.	<i>Mergus merganser</i> Nurogęś A070 Ocena ogólna SDF: C	<u>Obręb: Góra Śląska</u> Oddz. 249f, 252f	Zachowanie przybrzeżnych zadrzewień i starych lasów łęgowych (miejsca rozrodu). Zapewnienie spokoju w sezonie łęgowym w miejscach gniazdowania.	Gatunek związany ze środowiskiem wodnym. Zabiegi gospodarcze w lasach nie stanowią zagrożenia pod warunkiem pozostawiania stref buforowych wokół bagien, zbiorników wodnych i cieków.	Ochrona zachowawcza stanowisk- brak planowanych zabiegów gospodarczych.
9.	<i>Milvus migrans</i> Kania czarna A073 Ocena ogólna SDF: B	Jedna strefa ochrony w leśnictwie Łękanów	Zachowanie siedlisk łęgowych (drzewostany starszych klas wieku) i żerowisk.	Możliwość płoszenia ptaków podczas wykonywania zabiegów gospodarczych. Zmniejszenie powierzchni starodrzewi.	Wyznaczona strefa ochrony zabezpiecza stanowisko kani czarnej.
10.	<i>Milvus milvus</i> Kania ruda A074 Ocena ogólna SDF: B	Jedna strefa ochrony w leśnictwie Majówka	Zachowanie siedlisk łęgowych (drzewostany starszych klas wieku) i żerowisk.	Możliwość płoszenia ptaków podczas wykonywania zabiegów gospodarczych. Zmniejszenie powierzchni starodrzewi.	Wyznaczona strefa ochrony zabezpiecza stanowisko kani rudej.

Reasumując: zapisy planu nie będą negatywnie wpływać na stan ochrony terenów, szczególnie cennych przyrodniczo z uwagi na występujące i bytujące tam gatunki zwierząt – położonych na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska w granicach obszaru Łęgi Odrzańskie PLC020002.

7.17 Prognoza oddziaływania planu urządzenia lasu na siedliska przyrodnicze znajdujące się poza granicami obszarów ochrony siedlisk

Część płatów siedlisk przyrodniczych z terenu nadleśnictwa znajduje się poza obszarami Natura 2000.

Plan urządzenia lasu może mieć decydujący wpływ na ochronę i zachowanie we właściwym stanie siedlisk przyrodniczych. Szczególnie istotne są zapisy planu dotyczące składu gatunkowego odnowień lasu. Przyjęty zestaw gatunków ma długookresowy wpływ na stan siedliska. Przy właściwym doborze gatunków wpływ ten będzie korzystny – za pomocą rębni złożonych można przebudować drzewostany z niewłaściwą strukturą gatunkową. Z drugiej strony niewłaściwe gatunki drzew przyjęte w planie urządzenia lasu mogą prowadzić do degeneracji siedlisk (np. duży udział sosny na siedliskach grądów).

Zapisy odnośnie do składów gatunkowych drzewostanów dla poszczególnych typów siedliskowych lasu zawarte są w opisie ogólnym lasów nadleśnictwa (elaboracie). Jednak w miejscach występowania siedlisk przyrodniczych plan zaleca stosowanie specjalnych składów gatunkowych zapisanych w programie ochrony przyrody.

Plan zakłada zwiększony udział gatunków pionierskich takich jak sosna, olsza czy brzoza w składzie upraw (jako gatunków pielęgnacyjnych dla gatunków głównych – np. sosna stanowi podgon dla dębu na siedliskach BMśw i LMśw) i zmiany składu wraz z wiekiem drzewostanu, poczynając od uprawy (zwykle kilka tysięcy drzew na 1 ha), do drzewostanów docelowych (zwykle kilkaset drzew na ha) wskutek wykonywanych czyszczeń, trzebieży oraz naturalnego wydzielania się drzew.

Powyższej oceny dokonano z pełną świadomością przyjętych metod przeprowadzonych inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych i uproszczeń, które zostały w nich zastosowane. Powodowało to nie wyróżnianie mikrosiedlisk. Dlatego w przypadku występowania mikrosiedlisk zasadne jest stosowanie składu gatunkowego nowo zakładanych upraw zgodnych z występującymi rzeczywistymi siedliskami.

W żadnym z projektowanych składów gatunkowych plan nie zaleca wprowadzania gatunków obcych geograficznie.

Ocenę wpływu zabiegów gospodarczych przewidzianych w planie na siedliska przyrodnicze, poza obszarami siedliskowymi Natura 2000, zamieszczono w kolejnej tabeli.

Tabela 19. Przewidywane oddziaływanie zapisów planu na siedliska przyrodnicze znajdujące się poza granicami siedliskowych obszarów Natura 2000

Kod siedliska	Powierzchnia siedliska [ha]	Zaplanowane zabiegi	Powierzchnia zabiegu [ha]	Uwagi, wnioski do prognozy
3150	0,69	Brak zabiegów	-	Ochrona zachowawcza siedliska (w p.u.l. nie planuje się zabiegów gospodarczych). Umożliwienie naturalnego kształtowania się strefy ekotonowej poprzez wyłączenie z użytkowania rębego pasa drzewostanu o szerokości przynajmniej 25 m, wokół zbiorników wodnych wraz z otaczającymi je zatorfieniami lub samych torfowisk, stanowiących siedliska przyrodnicze z wyłączeniem sytuacji klęskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi i mienia. Brak negatywnego wpływu planu.
6410	11,34	Brak zabiegów	-	Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych. Brak negatywnego wpływu planu.
6510	5,59	Brak zabiegów	-	Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych. Brak negatywnego wpływu planu.
9110	13,93	Brak zabiegów	4,32	Ochrona zachowawcza siedliska Brak negatywnego wpływu planu.
		Rębnie złożone	8,32	Przy odnowieniu stosować składy gatunkowe zaprojektowane w POP dla siedliska 9110. Brak negatywnego wpływu planu.
		Czyszczenia	0,69	Zaleca się stopniowe usuwanie gatunków wczesnosukcesyjnych, promowanie Bk. Brak negatywnego wpływu planu.
		Trzebieże	0,60	Zaleca się regulację składu gatunkowego, usuwanie Brz, promowanie Bk. Brak negatywnego wpływu planu.
9130	29,12	Brak zabiegów	5,00	Ochrona zachowawcza siedliska Brak negatywnego wpływu planu.
		Rębnie złożone	16,89	Przy odnowieniu stosować składy gatunkowe zaprojektowane w POP dla siedliska 9130. Brak negatywnego wpływu planu.
		Czyszczenia	2,57	Zaleca się stopniowe usuwanie gatunków wczesnosukcesyjnych, promowanie Bk. Brak negatywnego wpływu planu.
		Trzebieże	4,66	Zaleca się regulację składu gatunkowego, usuwanie So i Brz, promowanie Bk. Brak negatywnego wpływu planu.
9170	358,33	Brak zabiegów	148,53	Ochrona zachowawcza siedliska Brak negatywnego wpływu planu.
		Rębnie złożone	71,34	Przy odnowieniu stosować składy gatunkowe zaprojektowane w POP dla siedliska 9170. Brak negatywnego wpływu planu.
		Czyszczenia i pielęgnacje	24,10	Zaleca się stopniowe usuwanie gatunków wczesnosukcesyjnych, promowanie Gb, Lp. Brak negatywnego wpływu planu.
		Trzebieże	114,36	Zaleca się regulację składu gatunkowego, usuwanie So i Brz, promowanie Gb, Lp. Brak negatywnego wpływu planu.

Kod siedliska	Powierzchnia siedliska [ha]	Zaplanowane zabiegi	Powierzchnia zabiegu [ha]	Uwagi, wnioski do prognozy
9190	149,25	Brak zabiegów	101,83	Ochrona zachowawcza siedliska Brak negatywnego wpływu planu.
		Rębnie złożone	10,14	Przy odnowieniu stosować składy gatunkowe zaprojektowane w POP dla siedliska 9190. Brak negatywnego wpływu planu.
		Czyszczenia	4,26	Zaleca się stopniowe usuwanie gatunków wczesnosukcesyjnych, promowanie Db. Brak negatywnego wpływu planu.
		Trzebieże	33,02	Zaleca się regulację składu gatunkowego, usuwanie So i Brz, promowanie Db. Brak negatywnego wpływu planu.
91E0	65,03	Brak zabiegów	42,62	Ochrona zachowawcza siedliska Brak negatywnego wpływu planu.
		Czyszczenia	4,54	Zaleca się promowanie OL, Js. Brak negatywnego wpływu planu.
		Trzebieże	17,87	Zaleca się regulację składu gatunkowego, usuwanie So i Św, promowanie OL, Js. Brak negatywnego wpływu planu.
91F0	154,84	Brak zabiegów	98,38	Ochrona zachowawcza siedliska Brak negatywnego wpływu planu.
		Rębnie złożone	14,91	Przy odnowieniu stosować składy gatunkowe zaprojektowane w POP dla siedliska 91F0. Brak negatywnego wpływu planu.
		Czyszczenia i pielęgnacje	19,92	Zaleca się promowanie Wz, Js. Brak negatywnego wpływu planu.
		Trzebieże	21,63	Zaleca się usuwać występujące w nadmiernej ilości So, Św, Brz, Md oraz gatunki obce geograficznie. Brak negatywnego wpływu planu.

Nie przewiduje się możliwości wystąpienia znacząco negatywnego oddziaływania zapisów planu na stan i powierzchnię siedlisk przyrodniczych zlokalizowanych poza granicami siedliskowych obszarów Natura 2000.

7.18 Przewidywane oddziaływanie na integralność obszarów Natura 2000

Przez integralność obszarów Natura 2000 rozumie się spójność czynników strukturalnych i funkcjonalnych warunkujących zrównoważone trwanie populacji gatunków i siedlisk przyrodniczych, dla ochrony których zostały wyznaczone obszary Natura 2000. Z przeprowadzonej analizy wpływu zapisów planu wynika, że te nie wpłyną negatywnie na stan przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000 położonych na gruntach Nadleśnictwa Góra Śląska.

Zapisy planu nie zmieniają sposobu użytkowania gruntów omawianego terenu, przez co nie powodują zmian w zasięgu i powierzchni poszczególnych ekosystemów występujących w obszarach programu Natura 2000.

W projekcie planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Góra Śląska brak zabiegów mogących naruszyć integralność obszarów.

8. Przewidywane rozwiązania mające na celu zapobieganie i ograniczenie negatywnych oddziaływań planu na środowisko

Zapisy zawarte w planie urządzenia lasu nie zawierają wskazówek, które mogą znacząco negatywnie wpłynąć na środowisko lub obszary Natura 2000, w tym w szczególności na cele ochrony tych obszarów. Niektóre postanowienia planu, mogą być potencjalnie niekorzystne dla podlegających ochronie gatunków i siedlisk przyrodniczych występujących na terenach nadleśnictwa. W planie zapisano jednak szereg wskazówek ochronnych oraz uszczegółowiono sposoby wykonania zaprojektowanych w nim zabiegów, tak by negatywne oddziaływanie nie nastąpiło. W poniższej tabeli przedstawia się przewidziane przez plan sposoby minimalizowania potencjalnie niekorzystnych działań.

Tabela 20. Zapisy planu ograniczające negatywny wpływ potencjalnie niekorzystnych działań

Obszar negatywnego wpływu	Negatywne oddziaływanie	Sposoby ograniczenia negatywnego oddziaływania zapisane w planie
Czyszczenia i trzebieże w miejscach, gdzie występują chronione i zagrożone gatunki roślin.	Bezpośrednie – niszczenie roślin.	Plan zaleca chronić stanowiska roślin podczas zabiegów lub zabiegi wykonać poza sezonem wegetacyjnym.
Rębnie IIIA, IIIB, IVD - odnowienia i pielęgnacja w miejscach, gdzie występują chronione i zagrożone gatunki roślin.	Bezpośrednie – niszczenie roślin.	Plan zaleca fragmenty d-stanów ze stanowiskami rośliny wyłączyć z cięć.
Rębnie (IB, IIIA, IIIB, IVD) zaplanowane w wydzieleniach położonych w zasięgu obszarów Natura 2000.	Zmniejszenie powierzchni potencjalnych siedlisk gatunków związanych ze starodrzewiami.	Plan zaleca dążenie do pozostawiania przestojów na powierzchni większej niż zaplanowane 5%, ze szczególnym uwzględnieniem drzew o niskiej wartości technicznej (uszkodzonych, dziuplastych). W miejscach, w których jest to możliwe, należy dążyć do grupowania przestojów pozostawionych do naturalnego rozpadu w kępy o możliwie dużych rozmiarach, zapewniających większą trwałość tworzonych w ten sposób biogrup.
Czyszczenia, trzebieże i rębnie w miejscach, gdzie występują chronione i zagrożone gatunki ptaków.	Płoszenie ptaków, niszczenie lęgów, niszczenie stanowisk lęgowych (dziupli, gniazd).	Plan zaleca, aby zabiegi gospodarcze wykonać poza sezonem lęgowym ptaków. Pozostawiać drzewa dziuplaste i z gniazdami używanymi przez kilka lat.
Czyszczenia i trzebieże w miejscach, gdzie występują chronione i zagrożone gatunki bezkręgowców i płazów.	Płoszenie zwierząt, niszczenie siedlisk.	Należy poinstruować wykonawców prac o występowaniu gatunków chronionych i o konieczności ich ochrony.

Obszar negatywnego wpływu	Negatywne oddziaływanie	Sposoby ograniczenia negatywnego oddziaływania zapisane w planie
Wydzielania z siedliskami przyrodniczymi, w których planowane są czyszczenia i trzebieże.	Krótkookresowe pogorszenie stanu siedlisk przyrodniczych.	Plan zaleca podczas wykonywania trzebieży i czyszczeń w miejscu występowania siedlisk: 9110, 9130, 9170, 9190, 91E0, 91F0, 91I0 - stosować regulację składu gatunkowego – usuwać występujące w nadmiernej ilości So, Św, Brz, Md oraz gatunki obce geograficznie. Promować gatunki właściwe siedlisku –Bk (9110, 9130), Db (9170, 9190, 91F0, 91I0), Gb i Lp (9170), Wz i Js (91F0), Ol, Js (91E0).
Wydzielania z siedliskami przyrodniczymi, w których planowane są rębnie częściowe.	Krótkookresowe pogorszenie stanu siedlisk przyrodniczych.	Przy odnowieniu stosować składy gatunkowe zaprojektowane w POP dla siedlisk przyrodniczych.

9. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zastosowanych w planie

Zapisy planu urządzenia lasu nie zawierają zaleceń, które powodują znacząco negatywne oddziaływanie na środowisko lub obszary Natura 2000. Działania minimalizujące potencjalnie negatywne zapisy planu zostały zamieszczone w programie ochrony przyrody i przytoczone w poprzednim rozdziale. Część z nich można uznać za rozwiązania alternatywne w stosunku do zazwyczaj stosowanych zabiegów gospodarczych np. stosowanie specjalnych składów gatunkowych odnowień dla siedlisk przyrodniczych.

10. Wykonawcy prac

Opracowanie wykonano w Pracowni Urzędzeniowej Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Poznaniu. Projekty map w GIS wykonał mgr inż. Hubert Krysztofiak. Analizę danych i prognozę oddziaływania planu wykonał mgr. inż. Krzysztof Kołodziejczak. Nadzór i kontrolę nad całością prac sprawował Zastępca Dyrektora BULiGL Oddział w Poznaniu mgr inż. Piotr Kubala.

<i>(Faint mirrored text from reverse side)</i>	<i>(Faint mirrored text from reverse side)</i>	<i>(Faint mirrored text from reverse side)</i>
<i>(Faint mirrored text from reverse side)</i>	<i>(Faint mirrored text from reverse side)</i>	<i>(Faint mirrored text from reverse side)</i>
<i>(Faint mirrored text from reverse side)</i>	<i>(Faint mirrored text from reverse side)</i>	<i>(Faint mirrored text from reverse side)</i>
<i>(Faint mirrored text from reverse side)</i>	<i>(Faint mirrored text from reverse side)</i>	<i>(Faint mirrored text from reverse side)</i>

Wykonawca prognozy

Krzysztof Kołodziejczak

mgr inż. Krzysztof Kołodziejczak

02.11.2024 r.

Z-ca Dyrektora Oddziału

Piotr Kubala

mgr inż. Piotr Kubala

02.11.2024 r.

11. Literatura i materiały pomocnicze

1. Brzeziecki B. 2008: Zagospodarowanie brzegu lasu. Portal „Rębnie e-Poradnik”.
2. BULiGL O/Poznań: Plan urządzenia lasu Nadleśnictwa Góra Śląska na okres 01.01.2015 r.-31.12.2024 r.
3. BULiGL O/Poznań 2015: Operat siedliskowy Nadleśnictwo Góra Śląska stan na 1 stycznia 2015 r.
4. Czepińska-Kamińska D. i in. 2000: Klasyfikacja gleb leśnych Polski – Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Warszawa.
5. Głowaciński Z. 2002: Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce, PAN – Instytut Ochrony Przyrody, Kraków.
6. Głowaciński Z. 2022: Czerwona lista kręgowców Polski – wersja uaktualniona (okres 1 i 2 dekady XXI w.). *Chrońmy Przyrodę Ojczystą* 78/2/2022.
7. Herlich J. (red.) 2004. Poradnik ochrony siedlisk i gatunków NATURA 2000 - poradnik metodyczny – Ministerstwo Środowiska, Warszawa.
8. Jackowiak B., Celka Z., Chmiel J., Latowski K., Żukowski W. 2007: Red list of vascular flora of Wielkopolska (Poland). *Biodiversity: Research and Conversation* Vol. 8-8/2007.
9. Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R.W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J.M., Zalewska H. & Pilot M., 2005: Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską sieć Natura 2000 w Polsce. Opracowanie dla Ministerstwa Środowiska. Białowieża: Zakład Badania Ssaków PAN.
10. Kaźmierczakowa R., Bloch-Orłowska J., Celka Z., Cwener A., Dajdok Z., Michalska-Hejduk D., Pawlikowski P., Szczęśniak E., Ziarnik K. 2016: Polska czerwona lista paprotników i roślin kwiatowych. Kraków 2016.
11. Kondracki J. 2000: Geografia regionalna Polski – Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
12. Matuszkiewicz J. M. 2002: Zespoły leśne Polski. Wyd. Naukowe PWN Warszawa.
13. Matuszkiewicz J. M. 2007: Regionalne optymalne składy gatunkowe drzewostanów w typach siedliskowych lasów i zespołach leśnych. Warszawa (mskr).
14. Matuszkiewicz J. M. 2008: Regionalizacja geobotaniczna Polski. IGiPZ PAN, Warszawa.
15. Matuszkiewicz W. 2001: Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski – Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
16. Mirek Z., Zarzycki K., Wojewoda W., Szeląg Z. 2006: Czerwona lista roślin i grzybów Polski. Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN Kraków.
17. Podział hydrograficzny Polski – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Warszawa 1980.
18. Standardowe Formularze Danych dla obszarów Natura 2000 – strona internetowa <http://natura2000.eea.europa.eu/#>.
19. Woś A 1999: Klimat Polski. Wyd. Naukowe PWN. Warszawa.
20. Zielony R., Kliczkowska A. 2012: Regionalizacja przyrodniczo-leśna Polski 2010. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Warszawa.
21. Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. [red.] 2021: Regionalna geografia fizyczna Polski, Poznań.
22. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska: Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021 na podstawie monitoringu. 2022.

12. Oświadczenie autora Prognozy

Poznań, 2 listopada 2024 r.

OŚWIADCZENIE

Na podstawie art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f w zw. z art. 74a ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r., poz. 1405) oświadczam, że spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust. 2 ww. ustawy – legitymuję się wykształceniem wyższym z dziedziny nauk leśnych.

Niniejsze oświadczenie składam w związku z opracowaniem prognozy oddziaływania na środowisko planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Góra Śląska na lata 2025-2034.

Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....
mgr inż. Krzysztof Kołodziejczak

